

**แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์
จังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)
ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐**

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม

กรกฎาคม ๒๕๖๘

คำนำ

จังหวัดมหาสารคาม โดยหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้แทนภาคเอกชนและผู้แทนภาคการเกษตร ได้ร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม โดยการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลด้านการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม ให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ นโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง และเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของจังหวัด

แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ฉบับที่บทวนประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐ ฉบับนี้ ได้ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา และภาคประชาสังคม สามารถใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เป็นกรอบการจัดทำคำของบประมาณที่เกี่ยวข้อง และเป็นเครื่องมือในการติดตามแผนงานโครงการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ รวมถึงเป็นแนวทางการพัฒนาภาคการเกษตรในทุกมิติต่อไป ซึ่งความสำเร็จในการจัดทำแผนฯ ในครั้งนี้ ได้รับความร่วมมืออย่างดีจากหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเกษตรกรจังหวัดมหาสารคาม จึงขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

คณะผู้จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม

กรกฎาคม ๒๕๖๘

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	๒
สารบัญตาราง	ค
ส่วนที่ ๑ บทนำ	๑
ส่วนที่ ๒ ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัดมหาสารคาม	๒๒
ส่วนที่ ๓ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม	๕๓
ส่วนที่ ๔ แผนการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)	๖๐
ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙	
ส่วนที่ ๕ สรุปโครงการด้านการเกษตรและสหกรณ์ที่สำคัญของจังหวัดมหาสารคาม	๗๑
ภาคผนวก	๙๗

สารบัญตาราง

เรื่อง	หน้า
ตารางที่ ๒.๑ สถิติปริมาณน้ำฝน ณ สถานีอุตุนิยมวิทยา จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๗	๒๔
ตารางที่ ๒.๒ อุณหภูมิสูงสุด - ต่ำสุด พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๗	๒๔
ตารางที่ ๒.๓ การแบ่งเขตการปกครองของจังหวัด	๒๕
ตารางที่ ๒.๔ จำนวนประชากรของจังหวัดมหาสารคาม	๒๖
ตารางที่ ๒.๕ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดมหาสารคาม	๓๐
ตารางที่ ๒.๖ ขนาดและจำนวนโรงงานของจังหวัดมหาสารคาม	๓๑
ตารางที่ ๒.๗ จำนวนอุตสาหกรรมจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรมของจังหวัดมหาสารคาม	๓๑
ตารางที่ ๒.๘ จำนวนแรงงานของจังหวัดมหาสารคาม	๓๒
ตารางที่ ๒.๙ จำนวนครัวเรือนผู้ตกเกณฑ์ จปฐ.	๓๓
ตารางที่ ๒.๑๐ จำนวนครัวเรือนเกษตรกรของจังหวัดมหาสารคาม	๓๕
ตารางที่ ๒.๑๑ การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรแยกตามรายอำเภอ จังหวัดมหาสารคาม	๓๕
ตารางที่ ๒.๑๒ ระดับความเหมาะสมของพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม (พื้นที่ปลูกจริง)	๓๖
ตารางที่ ๒.๑๓ ข้อมูลพื้นที่ สปก. จังหวัดมหาสารคาม	๓๖
ตารางที่ ๒.๑๔ ข้อมูลพื้นที่ปลูกยางพาราจังหวัดมหาสารคาม	๓๗
ตารางที่ ๒.๑๕ ข้อมูลการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมจังหวัดมหาสารคาม	๓๗
ตารางที่ ๒.๑๖ ข้อมูลจำนวนบ่อน้ำนอกเขตชลประทาน (บ่อจืด)	๓๘
ตารางที่ ๒.๑๗ ข้อมูลอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง	๓๙
ตารางที่ ๒.๑๘ ข้อมูลสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า	๓๙
ตารางที่ ๒.๑๙ ข้อมูลพื้นที่ชลประทานของโครงการคาบเกี่ยวจังหวัดมหาสารคาม	๔๐
ตารางที่ ๒.๒๐ ข้อมูลพื้นที่ชลประทานของโครงการคาบเกี่ยวจังหวัดมหาสารคาม	๔๐
ตารางที่ ๒.๒๑ ด้านการปลูกพืชเศรษฐกิจของจังหวัด ปีการผลิต ๒๕๖๗/๒๕๖๘	๔๐
ตารางที่ ๒.๒๒ ด้านการปศุสัตว์ของจังหวัด ปี ๒๕๖๘	๔๑
ตารางที่ ๒.๒๓ ปริมาณผลผลิตและมูลค่าสัตว์น้ำจืดชนิดหลักที่เกษตรกรเลี้ยง ปี พ.ศ. ๒๕๖๗/๒๕๖๘	๔๑
ตารางที่ ๒.๒๔ ข้อมูลสินค้าเกษตรที่ได้รับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)	๔๒
ตารางที่ ๒.๒๕ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรข้าว	๔๒
ตารางที่ ๒.๒๖ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรพืช	๔๔
ตารางที่ ๒.๒๗ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรประมง	๔๕
ตารางที่ ๒.๒๘ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตร (ปศุสัตว์)	๔๕
ตารางที่ ๒.๒๙ ข้อมูลกลุ่มเกษตรกรและมาตรฐานการผลิตผ้าไหม/เส้นไหม	๔๖
ตารางที่ ๒.๓๐ สินค้า OTOP ๑๐ อันดับแรกของจังหวัดมหาสารคาม	๔๖

เรื่อง	หน้า
ตารางที่ ๒.๓๑ ข้อมูลการเพาะปลูกและร้อยละผลผลิตเก็บเกี่ยวรายเดือนของสินค้าเกษตรของจังหวัด	๔๘
ตารางที่ ๒.๓๒ สินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดมหาสารคาม ปี ๖๗/๖๘	๔๘
ตารางที่ ๒.๓๓ ประเภทสหกรณ์และจำนวนสมาชิก	๔๙
ตารางที่ ๒.๓๔ จำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรจังหวัดมหาสารคาม ปี ๒๕๖๘	๔๙
ตารางที่ ๒.๓๕ จำนวนอาสาสมัครเกษตรของจังหวัดมหาสารคาม	๕๐
ตารางที่ ๒.๓๖ จำนวนปราชญ์ชาวบ้านแยกรายอำเภอ	๕๐
ตารางที่ ๒.๓๗ จำนวน Smart Farmer, Young Smart Farmer , ศูนย์ ศพก. และแปลงใหญ่	๕๑
ตารางที่ ๒.๓๘ ข้อมูลศูนย์ข้าวชุมชนจังหวัดมหาสารคาม	๕๑
ตารางที่ ๓.๑ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโดย McKinsey ๗-S Framework	๕๓
ตารางที่ ๓.๒ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกโดย PESTEL Analysis	๕๕
ตารางที่ ๓.๓ TOWS Matrix เพื่อกำหนดกลยุทธ์	๕๘

ส่วนที่ ๑

บทนำ

๑. ที่มา

๑.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๗๘ (๒) กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการสนับสนุนให้จังหวัดมีแผนและงบประมาณเพื่อพัฒนาจังหวัด เพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่ ประกอบกับมาตรา ๘๔ (๘) กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ คือ ค้ำครองและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิตและการตลาด ส่งเสริมให้สินค้าเกษตรได้รับผลตอบแทนสูงสุด รวมทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรในรูปของสภาเกษตรกร เพื่อวางแผนการเกษตรและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร และมาตรา ๘๔ (๑๔) รัฐต้องส่งเสริมอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มในทางเศรษฐกิจ รวมทั้งมาตรา ๘๕ (๒) กำหนดให้รัฐดำเนินการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม และดำเนินการให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึงโดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่น รวมทั้งจัดหาแหล่งน้ำเพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้อย่างพอเพียงและเหมาะสมแก่การเกษตร

๑.๒ ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) มุ่งในการเสริมจุดแข็งและแก้ไขจุดอ่อนให้เอื้อต่อการพัฒนาภาคการเกษตรในระยะยาว เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ “เกษตรกรรมมั่นคง ภาคการเกษตรมั่งคั่ง ทรัพยากรการเกษตรยั่งยืน” โดยสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน และพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

๑.๓ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำแผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ตามแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ โดยทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ร่วมกันพิจารณาภารกิจของหน่วยงานที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนในแต่ละระดับ รวมทั้งนำนโยบายสำคัญ และสถานการณ์สภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริบทของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มากำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด และแนวทางการดำเนินงานในการขับเคลื่อนภารกิจให้ได้ผลลัพธ์ตามที่กำหนด ตลอดจนพิจารณาความต่อเนื่องในการบริหารราชการแผ่นดินควบคู่กับการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาล เพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยแผนปฏิบัติการฯ จะเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์การมหาชน รวมทั้งเป็นเครื่องมือสำหรับผู้บริหารในการกำกับ ดูแล และติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ในแต่ละผลผลิต ให้สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารราชการแผ่นดินในภาพรวม เพื่อบรรลุการบรรลุผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายระดับชาติร่วมกันต่อไป

๒. ทิศทาง นโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์

เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด เป็นไปตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (ร่าง) กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ (ร่าง) กรอบแผนพัฒนาภาค พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ แผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) นโยบายรัฐบาล นโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงกำหนดกรอบแนวคิดหลักในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด โดยมุ่งเน้นให้มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนพัฒนาในระดับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร และสหกรณ์ ดังนี้

๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)^๑ มีวิสัยทัศน์ คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ **“ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน”** โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคมนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่งและมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ โดยมีความเกี่ยวข้องกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๕ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (๐๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง (๐๒) **ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (หลัก)** (๐๔) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (๐๕) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ (๐๖) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ การประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย

- ๑) ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย
- ๒) ขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้
- ๓) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ
- ๔) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม
- ๕) ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ
- ๖) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

๒.๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ^๒ เป็นส่วนสำคัญในการถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ของยุทธศาสตร์ชาติลงสู่แผนระดับต่างๆ ในลักษณะที่มีการบูรณาการและเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติด้านที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้หน่วยงานสามารถนำไปใช้เป็นกรอบในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติภายในปี ๒๕๘๐ โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ มีทั้งหมด ๒๓ ฉบับ เกี่ยวข้องกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน ๑๕ ฉบับ ได้แก่ (๐๑) ความมั่นคง (๐๓) การเกษตร (หลัก) (๐๕) การท่องเที่ยว (๐๖) พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ (๐๗) โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล (๐๘) ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ (๐๙) เขตเศรษฐกิจพิเศษ (๑๕) พลังทาง สังคม (๑๖) เศรษฐกิจฐานราก (๑๘) การเติบโตอย่างยั่งยืน (๑๙) การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ (๒๐) การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ (๒๑) การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (๒๒) กฎหมายและกระบวนการ ยุติธรรม และ (๒๓) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็น (๐๓) การเกษตร จะให้ความสำคัญกับการยกระดับการผลิตให้เข้าสู่คุณภาพมาตรฐานความปลอดภัย การใช้ประโยชน์จากความโดดเด่น และเอกลักษณ์ของสินค้าเกษตร รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพในแต่ละพื้นที่ การพัฒนาสินค้าเกษตรและการแปรรูปสินค้าเกษตร เพื่อสร้างมูลค่าและคุณค่าให้กับสินค้าเกษตร การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ในการผลิตและการจัดทำฟาร์ม นอกจากนี้ ยังมีการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาระบบนิเวศของภาคเกษตร เพื่อเสริมสร้างให้การพัฒนา มีการเติบโตอย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง ประกอบด้วย ๖ แผนย่อย โดยสรุป ดังนี้

^๑ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๖๑, ตุลาคม). ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐).

^๒ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๖๒, เมษายน). แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐).

๒.๒.๑ แผนย่อยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ด้วยการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา นวัตกรรม และเทคโนโลยีการพัฒนาระบบการผลิตและบรรจุภัณฑ์ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคที่หลากหลาย

๒) ส่งเสริมการพัฒนาและยกระดับความสามารถของเกษตรกรและชุมชนในการพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น

๓) สร้างอัตลักษณ์หรือนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดให้กับสินค้า รวมทั้งการสร้าง ความแตกต่างและโดดเด่นของสินค้าในแต่ละท้องถิ่น และสร้างตราสินค้าของเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ตลอดจน เชื่อมโยง ไปสู่ภาคการผลิตอื่น

เป้าหมาย สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น (เฉลี่ยร้อยละ)

๒.๒.๒ แผนย่อยเกษตรปลอดภัย ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) สนับสนุนการบริหารจัดการฐานทรัพยากรทางเกษตรและระบบการผลิตที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการผลิตในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน

๒) พัฒนาระบบคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยและระบบการตรวจรับรองคุณภาพ จากสถาบันที่มีความน่าเชื่อถือในระดับต่างๆ พัฒนาคุณค่าทางโภชนาการของสินค้าเกษตรและอาหาร และพัฒนาระบบ การตรวจสอบย้อนกลับให้เป็นที่ยอมรับกับความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๓) ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกร ชุมชน ท้องถิ่น รวมถึงผู้ประกอบการ ให้สามารถผลิตสินค้า เกษตรและอาหารที่มีคุณภาพมาตรฐาน และส่งเสริมการวิจัยพัฒนาสินค้า

๔) สร้างความตระหนักรู้ของผู้ผลิตและผู้บริโภคถึงความสำคัญของความปลอดภัยและการ ส่งเสริมด้านการขยายตลาดการบริโภคสินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัย

๕) สนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์วิถีชาวบ้าน ควบคุมการขยายตลาดเกษตรอินทรีย์ทั้งใน และต่างประเทศ

เป้าหมายที่ ๑ สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรปลอดภัย (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ ๒ ผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัย และ คุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น

ตัวชี้วัด ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคด้านคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร

๒.๒.๓ แผนย่อยเกษตรชีวภาพ ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) สนับสนุนการใช้ประโยชน์จากการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และ เชื้อจุลินทรีย์

๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิต การแปรรูป และการพัฒนาสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ จากฐานเกษตรกรรมและฐานทรัพยากรชีวภาพ ยกย่องให้เกษตรกรเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจการเกษตรขนาดกลาง และเล็ก และสนับสนุนให้มีการนำวัตถุดิบเหลือทิ้งทางการเกษตรมาใช้ในอุตสาหกรรมและพลังงานที่เกี่ยวข้อง กับชีวภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรให้เป็นพืชเศรษฐกิจตามความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมในแต่ละพื้นที่ มุ่งแปรรูปเพื่อป้อนในตลาดอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร สินค้าประเภทโภชนาเภสัช ผลิตภัณฑ์ประเภทเวชสำอาง และผลิตภัณฑ์กลุ่มเครื่องสำอาง

๔) ส่งเสริมการทำการตลาดผ่านการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากเกษตรชีวภาพ ตลอดจนประโยชน์และสรรพคุณของสมุนไพรไทย

เป้าหมายที่ ๑ สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรชีวภาพ (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ ๒ วิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการจัดตั้งทุกตำบลเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด จำนวนวิสาหกิจการเกษตรขนาดกลางและเล็ก และผลิตภัณฑ์จากฐานชีวภาพ

๒.๒.๔ แผนย่อยเกษตรแปรรูป ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) ส่งเสริมการพัฒนาและใช้วัตถุดิบและผลิตผลทางการเกษตรที่เชื่อมโยงไปสู่กระบวนการแปรรูปในอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่เกี่ยวข้อง

๒) ส่งเสริมการแปรรูปโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมถึงองค์ความรู้และภูมิปัญญาที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพในการแปรรูป สร้างความแตกต่าง และเพิ่มมูลค่าในผลิตภัณฑ์และสินค้าเกษตร

๓) สนับสนุนการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในการกระบวนการผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการแปรรูป

๔) ส่งเสริมการสร้างตราสินค้า และขยายช่องทางการตลาดด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสร้างเครื่องหมายทางการค้าและการปกป้องสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา

เป้าหมาย สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ (เฉลี่ยร้อยละ)

๒.๒.๕ แผนย่อยเกษตรอัจฉริยะ ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) ส่งเสริมการพัฒนาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปังจัยการผลิต เครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตร รวมทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรแห่งอนาคต

๒) พัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมทาง การเกษตร การจัดการภาคเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม องค์ความรู้ด้านการผลิตและการตลาด การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ เทคโนโลยีดิจิทัล ฐานข้อมูลสารสนเทศทางการเกษตรต่างๆ

๓) สนับสนุนและส่งเสริมการทำการระบบฟาร์มอัจฉริยะ ควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลในการวางแผนการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตสินค้าที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

เป้าหมายที่ ๑ สินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด มูลค่าสินค้าที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ ๒ ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ (เฉลี่ยร้อยละ)

๒.๒.๖ แผนย่อยการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) เพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการฐานทรัพยากรทางการเกษตร อนุรักษ์และรักษาฐานทรัพยากรทางการเกษตรที่สำคัญ การคุ้มครองที่ดินการเกษตร การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรและชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลทรัพยากรทางการเกษตร และการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมอย่างเหมาะสม

๒) สร้างความมั่นคงอาหารให้กับครัวเรือนเกษตรกรและชุมชน สนับสนุนให้ชุมชนทางการเกษตรของท้องถิ่น ส่งเสริมการทำการเกษตรตามหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนให้หน่วยงานของ รัฐหรือท้องถิ่นในพื้นที่มีบทบาทดำเนินการให้เกิดความมั่นคงด้านอาหารในมิติต่างๆ รวมถึงการดูแลโภชนาการของ ประชาชนในทุกช่วงวัย สร้างเสถียรภาพด้านรายได้ของเกษตรกรและประชาชน การมีมาตรการรองรับสำหรับผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงสินค้าเกษตรและอาหารได้อย่างทั่วถึง และการติดตามการเปลี่ยนแปลงของราคาอาหาร และผลกระทบ

๓) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ และการเฝ้าระวังและเตือนภัยสินค้าเกษตร ส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศการเกษตรที่มีมาตรฐานและครบวงจร ทั้งเรื่องเกษตรกร ข้อมูล อุปสงค์และอุปทาน สินค้าเกษตรที่มุ่งเน้นการตลาดนำการผลิต ข้อมูลพื้นที่เกษตรกรรม ข้อมูลมูลค่าสินค้าเกษตร การพัฒนาระบบติดตามเฝ้าระวังและวางระบบเตือนภัย กลไกการจัดการปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับสินค้าเกษตร และผลิตภัณฑ์ในมิติต่างๆ ทั้งในด้านอุปสงค์และอุปทาน รวมทั้งให้เกษตรกรและผู้ใช้ประโยชน์สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ตลอดจน เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ วิเคราะห์แนวโน้มการผลิตสินค้าเกษตร

๔) ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรเชื่อมโยงไปถึงผู้ประกอบการ ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาด้านการผลิตและด้านการตลาดของสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ สนับสนุนการขยายเครือข่ายธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนและสหกรณ์ สนับสนุนให้มีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนภายใต้เงื่อนไขที่ผ่อนปรนมากขึ้น และมีกลไกในการดูแลให้เกษตรกรได้รับประโยชน์จากการรวมกลุ่มและการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรอย่างแท้จริง

๕) วิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมสนับสนุนภาคเกษตร สนับสนุนและส่งเสริมการวิจัยพื้นฐาน รวมถึงการวิจัยเชิงประยุกต์ในด้านต่างๆ พัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการเข้าถึงองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการผลิตและการตลาด เทคโนโลยีดิจิทัล และข้อมูลสารสนเทศ

๖) พัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าและผลิตภัณฑ์ ยกระดับการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพมาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของตลาดหรือกลุ่มผู้บริโภค จัดให้มีระบบการตรวจรับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรอย่างเพียงพอ มีขั้นตอนการตรวจสอบที่รวดเร็ว และมีราคาเหมาะสม รวมถึงการวางระบบตรวจสอบย้อนกลับ

๗) ส่งเสริมด้านการตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์การเกษตร โดยใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือต่างๆ ในการส่งเสริมและขยายตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรในรูปแบบต่างๆ

๘) อำนวยความสะดวกทางการค้าและพัฒนาระบบโลจิสติกส์การเกษตร เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการทางการค้าและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการให้มีความรวดเร็วและไม่เป็นภาระค่าใช้จ่ายในการทำธุรกรรมทางการค้า และเตรียมความพร้อมของสถานที่เก็บรวบรวม/รักษาคุณภาพสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตรที่ได้คุณภาพและมาตรฐาน

เป้าหมายที่ ๑ ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด มูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วย (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ ๒ สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเป้าหมาย) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐาน (เฉลี่ยร้อยละ)

๒.๓ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)^๓ นโยบายและแผนความมั่นคงฯ ประกอบด้วย ๑๗ นโยบายและแผนความมั่นคง โดยมีความเกี่ยวข้องกับนโยบายและแผนความมั่นคงที่ ๑๔ การพัฒนาศักยภาพการเตรียมพร้อมแห่งชาติ และการบริหารจัดการวิกฤตการณ์ระดับชาติ ซึ่งมีจุดมุ่งเน้นในการพัฒนาศักยภาพการเตรียมพร้อม เพื่อป้องกันและตอบสนองต่อภัยคุกคาม รวมทั้งการบูรณาการทรัพยากรของประเทศ เพื่อใช้ในการเผชิญกับวิกฤตการณ์ระดับชาติ

เป้าหมายที่ ๑ การพัฒนาศักยภาพการเตรียมพร้อม สำหรับการระดมทรัพยากรที่จำเป็น เพื่อใช้ในกรณีประเทศเผชิญกับภัยคุกคามหรือวิกฤตการณ์ระดับชาติ

ผลสัมฤทธิ์ ประเทศไทยมีความพร้อมในการระดมทรัพยากรที่จำเป็น เพื่อใช้ในกรณีประเทศเผชิญกับภัยคุกคาม รวมถึงเมื่อประเทศเข้าสู่ภาวะวิกฤตระดับชาติ

ตัวชี้วัด การพัฒนาศักยภาพของกลไก การบริหารจัดการ และความพร้อมของทรัพยากรที่จำเป็น เพื่อใช้สำหรับการระดมทรัพยากรในกรณีที่ประเทศเผชิญกับภัยคุกคามหรือวิกฤตการณ์ระดับชาติร้อยละ ๘๕ ภายในปี ๗๐

กลยุทธ์หลักที่ ๑ การเสริมสร้างศักยภาพการเตรียมพร้อม เพื่อรองรับภัยคุกคามและวิกฤตการณ์ระดับชาติ

กลยุทธ์ย่อยที่ ๑.๖ เสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหาร โดยมุ่งเน้นการมีอาหารที่เพียงพอ ปลอดภัย มีคุณค่าทางโภชนาการและสามารถเข้าถึงอาหารได้อย่างทั่วถึงอาหารได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะมีคลังอาหารสำรองกรณีฉุกเฉิน ตลอดจนส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตทางการเกษตร รวมทั้งให้มีการจัดเตรียมแผนเตรียมพร้อมและแผนบริหารวิกฤตการณ์ความมั่นคงด้านอาหาร เพื่อไม่ส่งผลกระทบต่อตลาดอาหารในประเทศ ตั้งแต่ในภาวะปกติ

๒.๔ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)^๔ มุ่งหมายที่จะเร่งเพิ่มศักยภาพของประเทศในการรับมือกับความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อฐานแรงและเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสรรค์ประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและทัน่วงที การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ **พลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน”** ซึ่งหมายถึงการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ครอบคลุมตั้งแต่ระดับโครงสร้างนโยบายและกลไก เพื่อมุ่งเสริมสร้างสังคมที่ก้าวหน้าพลวัตของโลก และเกื้อหนุนให้คนไทยมีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมกับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูง และคำนึงถึงความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้น เพื่อถ่ายทอดเป้าหมายหลักไปสู่การขับเคลื่อนที่ชัดเจนในลักษณะของวาระการพัฒนา (Agenda) ที่เอื้อให้เกิดการทำงานร่วมกันของหลายหน่วยงานและหลายภาคส่วนในการผลักดันการพัฒนาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม จึงได้กำหนด **หมุดหมายการพัฒนาจำนวน ๑๓ ประการ** ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงสิ่งที่ประเทศไทยปรารถนาจะ “เป็น” มุ่งหวังจะ “มี” หรือต้องการจะ “ขจัด” เพื่อสะท้อนประเด็นการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูงต่อการพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” และการบรรลุเป้าหมายหลักในช่วงระยะเวลา ๕ ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ โดยมีหมุดหมายที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน ๑๑ หมุดหมาย ได้แก่

^๓ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (๒๕๖๖, มีนาคม). นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐).

^๔ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๖๔, ตุลาคม). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐).

หมวดหมู่ที่ ๑ ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง โดยสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูป พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบบริหารจัดการเพื่อคุณภาพ ความมั่นคง อาหาร และความยั่งยืนของภาคเกษตร และเพิ่มศักยภาพและบทบาทของผู้ประกอบการเกษตรในฐานะหุ้นส่วนเศรษฐกิจของห่วงโซ่อุปทานที่ได้รับส่วนแบ่งประโยชน์อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

หมวดหมู่ที่ ๒ ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน โดยเปลี่ยนการท่องเที่ยวไทยเป็นการท่องเที่ยวคุณภาพสูงที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมและบริการที่มีศักยภาพอื่น ปรับโครงสร้างการท่องเที่ยวให้พึ่งพานักท่องเที่ยวในประเทศและมีการกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจมากขึ้น และการท่องเที่ยวไทย ต้องมีการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนในทุกมิติ

หมวดหมู่ที่ ๕ ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค โดยทำให้ประเทศไทยเป็นประตูการค้าและการลงทุน เป็นห่วงโซ่อุปทานของภูมิภาค และเป็นศูนย์กลางคมนาคมและโลจิสติกส์ของภูมิภาค

หมวดหมู่ที่ ๖ ไทยเป็นฐานการผลิตอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่สำคัญของโลก โดยมูลค่าเศรษฐกิจดิจิทัลภายในประเทศมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น การส่งออกของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะของประเทศเพิ่มขึ้น และมูลค่าอุตสาหกรรมดิจิทัลและอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะของประเทศมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น

หมวดหมู่ที่ ๗ ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้ โดยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเติบโตและแข่งขันได้ของ SME มีศักยภาพสูงในการดำเนิน ธุรกิจ สามารถ Scale up และปรับตัวเข้าสู่การแข่งขันใหม่ และ SME สามารถเข้าถึงและได้รับการส่งเสริมอย่างมีประสิทธิภาพจากภาครัฐ

หมวดหมู่ที่ ๘ ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เดิบดีได้อย่างยั่งยืน โดยการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคและการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษขยายตัวเพิ่มขึ้น ความไม่เสมอภาคในการกระจายรายได้ของภาคลดลง และการพัฒนาเมืองให้มีความน่าอยู่อย่างยั่งยืน มีความพร้อมในการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทุกรูปแบบ เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างทั่วถึง

หมวดหมู่ที่ ๙ ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม โดยครัวเรือนยากจนข้ามรุ่นมีโอกาสในการเลื่อนสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม และคนไทยทุกช่วงวัยได้รับความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต

หมวดหมู่ที่ ๑๐ ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ โดยการเพิ่มมูลค่าจากเศรษฐกิจหมุนเวียนและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การอนุรักษ์ พื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และการสร้างสังคมคาร์บอนต่ำและยั่งยืน

หมวดหมู่ที่ ๑๑ ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยการลดความเสียหายและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการสร้างภูมิคุ้มกันและการฟื้นตัวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ

หมวดหมู่ที่ ๑๒ ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต โดยคนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ มีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมฉบับพลันของโลก สามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข กำลังคนมีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย และสามารถสร้างงานอนาคต ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต

หมายเหตุที่ ๑๓ ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน โดยการบริการภาครัฐมีคุณภาพเข้าถึงได้ และภาครัฐที่มีขีดสมรรถนะสูงและคล่องตัว

๒.๕ แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐^๕ โมเดลเศรษฐกิจ BCG เป็นกลไกเร่งให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายภายใต้ Thailand ๔.๐ ที่ต้องการปรับเปลี่ยนรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจจากการใช้ความได้เปรียบด้านทรัพยากรและแรงงาน ไปสู่เศรษฐกิจ ที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมประสบความสำเร็จได้เร็วขึ้น ด้วยการระดมทรัพยากรและความสามารถของทุกภาคส่วนในการมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ เป็นการพัฒนาภายใต้ ๔ + ๑ สาขายุทธศาสตร์ คือ เกษตรและอาหาร สุขภาพและการแพทย์ พลังงาน วัสดุและเคมีชีวภาพ การท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และเศรษฐกิจหมุนเวียน ซึ่งมีศักยภาพจะเพิ่มผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเพิ่มขึ้น ๑ ล้านล้านบาท จากฐานความหลากหลายของทรัพยากรชีวภาพ (Nature) วัฒนธรรม (Culture) และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (Nurture) ภายใต้กลไกจตุภาคี ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันวิจัย/สถาบันการศึกษา และภาคประชาชน โดยมีวิสัยทัศน์ คือ เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพ และยั่งยืน ประชาชนมีรายได้ดี คุณภาพชีวิตดี รักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรจากความหลากหลาย ทางชีวภาพให้มีคุณภาพที่ดี ด้วยการใช้ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ประกอบด้วย ๔ ยุทธศาสตร์ โดยเกี่ยวข้อง กับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทั้ง ๔ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การสร้างความยั่งยืนของฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพด้วยการจัดสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์ เน้นการนำความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ไปบริหารจัดการให้เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์เพื่อความยั่งยืนของฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเป็นทุนพื้นฐานต่อการพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตเพื่อส่งต่อสู่คนรุ่นต่อไป รวมถึงส่งเสริมให้เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติจากการมองว่า “Nature as Resource” เป็น “Nature as Source” ดังนั้น ธรรมชาติจึงไม่ใช่แค่เพียงทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตเท่านั้น แต่ธรรมชาติคือแหล่งกำเนิดของชีวิตและทุกสรรพสิ่งบนโลก เป็นพื้นฐานของความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ ด้วยเหตุนี้ จึงต้องรักษาสมดุลระหว่างการมีอยู่และใช้ไป รวมถึงการนำกลับมาใช้ซ้ำตามหลักการหมุนเวียน โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

๑. การพัฒนาคลังข้อมูลดิจิทัลความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมเพื่อการบริหารจัดการให้เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์

๒. การอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรด้วยนวัตกรรมทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางสังคม

๓. การบริหารจัดการน้ำให้เกิดความยั่งยืนด้วยการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ และการพัฒนาแพลตฟอร์มเพื่อลดการใช้ ลดการสูญเสีย การนำกลับมาใช้ซ้ำ และยกระดับคุณภาพน้ำดื่ม น้ำใช้ให้สูงขึ้น

๔. การสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ และการเพิ่มทักษะการบริหารจัดการทรัพยากรให้แก่ชุมชนและคนรุ่นใหม่

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งด้วยทุนทรัพยากร อัตลักษณ์ ความคิดสร้างสรรค์ และเทคโนโลยีสมัยใหม่

ใช้ศักยภาพของพื้นที่โดยการระเบิดจากภายใน เน้นการตอบสนองความต้องการในแต่ละพื้นที่เป็นอันดับแรก ควบคู่ไปกับการสร้างความเข้มแข็งในระดับพื้นที่ การดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ รวมถึงการใช้ประโยชน์จากความเข้มแข็งจากภายในอันประกอบด้วย “ความหลากหลายทางชีวภาพ” “ความหลากหลายทางวัฒนธรรม” และ “ความ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่” มาต่อยอดและยกระดับมูลค่าในห่วงโซ่การผลิตสินค้าและบริการให้มีมูลค่าสูงขึ้น ด้วยการใช้ความคิดสร้างสรรค์

^๕ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (๒๕๖๕, กุมภาพันธ์). แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐.

เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการยกระดับมาตรฐาน สร้างคุณค่าใหม่ รวมถึงการนำหลักการของเศรษฐกิจหมุนเวียนมาใช้ในการลดการใช้ทรัพยากร การดำเนินการดังกล่าวมุ่งหวังให้เกิดการพัฒนาที่นำไปสู่การเดินไปด้วยกัน และไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง เป็นการเติบโตของทุกภาคส่วนไปพร้อมๆ กัน เพื่อเพิ่มโอกาสของชุมชน และผู้ประกอบการที่อยู่ในภูมิภาคได้รับการพัฒนา รวมถึงการเข้าถึงทรัพยากรได้อย่างทัดเทียมกันมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการนำความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงบริการหรือแก้ปัญหาสุขภาพ ปัญหามลพิษ ยกระดับคุณภาพ ความปลอดภัยของอาหาร ตลอดจนการเสริมสร้างความสามารถในการพึ่งพิงแหล่ง พลังงานทางเลือกในพื้นที่ได้เพิ่มขึ้น โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

๑. การพัฒนาเศรษฐกิจภูมิภาคให้เติบโตด้วยรูปแบบของระเบียบเศรษฐกิจ BCG
๒. การนำทุนทางทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมไปสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก
๓. การใช้ทรัพยากรด้านเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียวในพื้นที่เพื่อสร้างเศรษฐกิจให้ชุมชน
๔. การพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการมูลค่าสูงจากความหลากหลายทางชีวภาพด้วยการยกระดับมาตรฐาน การสร้างนวัตกรรม ตลอดจนการจัดการวัตถุดิบเหลือทิ้งจากการผลิตให้เป็นศูนย์
๕. การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เติบโตด้วยการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบบูรณาการด้วยกลไกจตุภาคี เช่น กลไกมหาวิทยาลัยสู่ตำบล อุทยานวิทยาศาสตร์ และคลัสเตอร์
๖. การพัฒนาตลาดและศักยภาพในการเข้าถึงตลาดทั้งในและนอกพื้นที่ด้วยการใช้อัตลักษณ์ความคิดสร้างสรรค์ และแพลตฟอร์มการเชื่อมโยงตลาด
๗. การยกระดับคุณภาพ ความปลอดภัยและมาตรฐานของอาหารท้องถิ่น (Street food/ วิสาหกิจชุมชน) ด้วย Food machinery และมาตรฐานการประกอบการที่ดี
๘. การสร้างและพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะที่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากทั้งระบบ เช่น การยกระดับประสิทธิภาพการผลิต การควบคุมความปลอดภัย ความคิดสร้างสรรค์ ระบบประกันคุณภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้เศรษฐกิจ BCG ให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

เน้นการยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการเดิมให้สามารถเติบโตได้อย่างต่อเนื่องด้วยการนำความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมมายกระดับประสิทธิภาพการผลิต ลดความสูญเสียในกระบวนการผลิตให้เป็นศูนย์ การหมุนเวียนทรัพยากรกลับมาใช้ หรือการนำไปสร้างมูลค่าเพิ่มตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน ยกระดับมาตรฐานสู่การเป็นแหล่งผลิตและให้บริการที่มีคุณภาพ มีความปลอดภัย มีสุขอนามัยที่ดี ให้ความสำคัญกับระบบการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มาตรการผลิตที่ยั่งยืนเทียบเท่ามาตรฐานสากล รวมถึงการยกระดับผลิตภัณฑ์หรือบริการด้วยการใช้นวัตกรรมเข้มข้น เช่น ระบบการผลิตพีซในโรงงานอัจฉริยะ (Plan factory) การให้บริการด้านสุขภาพที่มีความแม่นยำสูง หรือการแพทย์เฉพาะบุคคล โดยมีเป้าหมายเพื่อเป็นผู้นำในการผลิตและการให้บริการทั้งในระดับประเทศและเวทีโลก โดยมีแนวทางการดำเนินการในแต่ละสาขายุทธศาสตร์ ดังนี้

๑. สาขาการเกษตรและอาหาร

๑) การปรับเปลี่ยนระบบการเกษตรสู่ประสิทธิภาพสูง มาตรฐานสูง และมูลค่าสูงด้วยการใช้การวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรม (วทน.) สนับสนุนการยกระดับประสิทธิภาพการผลิตให้สูงขึ้น การผลิตสินค้าเกษตรพรีเมียม เกษตรปลอดภัย และเพิ่มความหลากหลายชนิดสินค้า

๒) การขับเคลื่อนเกษตรสู่การเป็นทั้ง B, C และ G ด้วยการบูรณาการในพื้นที่ (Area based)

๓) การแปรรูปสินค้าเกษตรขั้นสูง ด้วยการแปรรูปเป็นอาหารสุขภาพ อาหารทางการแพทย์ สารออกฤทธิ์ สำคัญเพื่อเป็นวัตถุดิบของอุตสาหกรรมต่อเนื่อง รวมถึงโปรตีนจากแมลงหรือพืช

๔) การยกระดับประสิทธิภาพการผลิตด้วยการนำแพลตฟอร์มดิจิทัล เทคโนโลยีขั้นสูง ระบบอัตโนมัติมาบริหารจัดการกระบวนการผลิต และการกระจายสินค้าสู่ผู้บริโภค

๕) ปรับปรุงกระบวนการผลิตสู่ระบบการผลิตสีเขียวและการผลิตที่ยั่งยืน ลดการสูญเสียระหว่างการผลิตและขยะอาหาร และการยกระดับกระบวนการผลิตด้วยเทคโนโลยีขั้นสูง

๖) การสร้างแบรนด์อาหารไทยในตลาดโลกด้วยการส่งเสริมการใช้วัตถุดิบไทย อัตลักษณ์วัฒนธรรมไทยและการเชื่อมโยงการท่องเที่ยว

๗) การลงทุนและยกระดับโครงสร้างพื้นฐานด้านนวัตกรรมอาหาร เช่น หน่วยวิเคราะห์ทดสอบ ด้านอาหารฟังก์ชัน โรงงานต้นแบบผลิตอาหารฟังก์ชันและสารประกอบ Functional ingredient มาตรฐาน GMP

๒. สาขาสุภาพและการแพทย์

๑) การสร้างและยกระดับความสามารถในการพัฒนาและผลิตวัคซีน ยา และชีววัตถุในการป้องกันและควบคุมโรคจากไวรัสและการเข้าสู่ตลาดสากล

๒) การยกระดับคุณภาพการรักษาสู่ระบบการแพทย์แม่นยำ ด้วยการส่งเสริมให้มีการใช้บริการการแพทย์จีโนมิกส์ ผลิตภัณฑ์การแพทย์ขั้นสูง (Advanced Therapy Medicinal Products, ATMPs)

๓) การเร่งรัดการพัฒนาเครื่องมือ และวัสดุทางการแพทย์ด้วยกลไกนวัตกรรมแบบวิศวกรรมย้อนกลับ

๔) การส่งเสริมการวิจัยทางคลินิก เพื่อรองรับการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์และสุขภาพ ได้แก่ ยา วัคซีน อาหารสุขภาพ อาหารการแพทย์ เครื่องสำอาง เครื่องมือแพทย์ และวัสดุทางการแพทย์

๕) การส่งเสริมการสร้างตลาดด้วยกลไกการขึ้นทะเบียนนวัตกรรม Sandbox การจัดซื้อ จัดจ้างภาครัฐ และปรับรูปแบบการจัดซื้อจากรายปีเป็น Multi-year procurement

๖) การสร้างบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเพื่อรองรับอุตสาหกรรม และบริการการแพทย์และสุขภาพ

๓. สาขาพลังงาน วัสดุ และเคมีชีวภาพ

๑) การสร้างโอกาสทางการตลาดแก่ผลิตภัณฑ์ชีวภาพให้แข่งขันอย่างเป็นธรรมด้วยกลไกการกำหนดราคาคาร์บอน การจัดสรรคาร์บอนเครดิต และการลดอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาด

๒) การส่งเสริมการนำพืช ผลผลิต และวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรไปสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม

๓) การใช้นวัตกรรมชีวภาพเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์และบริการ และการสร้างธุรกิจนวัตกรรมให้แก่ SMEs และการเชื่อมโยงห่วงโซ่มูลค่าของโลก

๔. สาขาการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์

๑) การผลักดันให้เกิดการนำโมเดลการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เช่น Happy Model เพื่อกระจายรายได้อย่างทั่วถึงไปสู่เมืองท่องเที่ยวรอง ลดความเหลื่อมล้ำ และมุ่งสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

๒) การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและการท่องเที่ยวสีเขียว เพื่อรักษาสีเขียวตามแนวทาง Happy Model

๓) การกระจายนักท่องเที่ยวสู่เมืองท่องเที่ยวรองด้วยการพัฒนาสินค้าและบริการในเมืองท่องเที่ยวรอง โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น วัฒนธรรม พัฒนาเรื่องราว และการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย และพัฒนาองค์ความรู้ด้วย Digital Technology

๔) การขยายตลาดการท่องเที่ยวด้วยการส่งเสริมพัฒนาระบบการจ่ายเงินแบบ One Payment System เพื่ออำนวยความสะดวกและรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมการใช้จ่าย รวมถึงพัฒนาดิจิทัลคอนเทนต์ที่นำเสนอจุดเด่นของประเทศไทยในด้านต่างๆ เช่น วัฒนธรรม

๕) การส่งเสริมการท่องเที่ยวคุณภาพสูงผ่านการจัดงานประชุมและนิทรรศการ กีฬา และอีเว้นท์ (Event) ขนาดใหญ่

๕. เศรษฐกิจหมุนเวียน

๑) การพัฒนาเศรษฐกิจด้วยโอกาสการลงทุนและการสร้างตลาดด้วยโมเดลธุรกิจเศรษฐกิจหมุนเวียน

๒) การส่งเสริมงานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้เกิดการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่จากการนำของเสียกลับมาใช้ใหม่

๓) การพัฒนาแพลตฟอร์มและโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างเป็นระบบ

๔) การสร้างระบบกลไกการบริหารจัดการที่เอื้ออำนวยการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศ

๕) การสร้างกำลังคนที่มีความรู้และความเข้าใจ ผ่านการถ่ายทอดองค์ความรู้จากการอบรมหรือหลักสูตร รวมทั้งสร้างความตระหนักในการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืนเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเสริมสร้างความสามารถในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

เน้นการสร้างภูมิคุ้มกัน และสร้างความสามารถในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างเท่าทันเพื่อบรรเทาผลกระทบ รวมถึงเข้าถึงโอกาสจากการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกที่เกิดขึ้นได้รวดเร็วยิ่งขึ้น เป็นการปูทางสู่อนาคตด้วยการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐานด้านคุณภาพ เพื่อการสร้างคุณค่าใหม่ในอนาคตด้วยการนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมไปเพิ่มศักยภาพของชุมชน ผู้ประกอบการ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิต/บริการเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด รวมถึงสร้างการเติบโตอย่างมีคุณภาพ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพื่อนำไปสู่สังคมคาร์บอนต่ำ นอกจากนี้ ต้องพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับเศรษฐกิจ BCG ในอนาคต รวมถึงการวิจัย พัฒนาขั้นแนวหน้าเพื่อลดการพึ่งพาการนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศ โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

๑. การยกระดับความสามารถของกำลังคนในสาขา BCG

๒. การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๓. การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานทางด้านคุณภาพ

๔. การพัฒนาเทคโนโลยีขั้นแนวหน้า

๒.๖ เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาค พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐^๖

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มุ่งสู่การพัฒนาเป็น “ศูนย์กลางเศรษฐกิจของอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง” ตามแนวคิด การเป็นฐานการผลิตของประเทศที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นประตูเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านเพื่อสร้างโอกาสในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

. พัฒนาภาคเกษตรไปสู่เกษตรสมัยใหม่เพื่อต่อยอดไปสู่เศรษฐกิจชีวภาพ

๒. บริหารจัดการน้ำให้เพียงพอเพื่อรองรับการพัฒนา

^๖ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๖๔, กรกฎาคม). กรอบแผนพัฒนาภาค พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐.

๓. พัฒนาผลิตภัณฑ์พื้นถิ่นไปสู่มาตรฐานสากลเพื่อสร้างเศรษฐกิจในชุมชน
๔. พัฒนาเมือง เขตเศรษฐกิจพิเศษและเมืองชายแดน รวมทั้งพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉิยงเหนือ (NeEC-Bioeconomy) ให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจหลักของภาค
๕. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำคัญและแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้ได้มาตรฐาน
๖. ยกระดับคุณภาพชีวิตให้ได้มาตรฐานและแก้ปัญหาความยากจนให้กับผู้มีรายได้น้อยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

สภาพเศรษฐกิจสาขาเกษตรของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑. มีบทบาทเป็นแหล่งผลิตพืชเศรษฐกิจหลักของประเทศแต่เป็นพืชเชิงเดี่ยว พึ่งพานำฝนได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ผลผลิตภาพต่ำ ในขณะที่เกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ภาคเกษตรมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งในด้านเป็นฐานรายได้หลักของประชากรส่วนใหญ่ และการจ้างงาน ในปี ๒๕๖๒ ผลิตภัณฑ์การเกษตร มีมูลค่า ๓๐๘,๕๗๕ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๑๙.๓ ของผลิตภัณฑ์ภาค พืชหลักที่สำคัญของภาค ได้แก่ ข้าว อ้อยโรงงาน และมันสำปะหลัง โดยมีโดยเฉพาะพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดยโสธร ศรีสะเกษ สุรินทร์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และทุ่งสัมฤทธิ์ ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดนครราชสีมาและบุรีรัมย์ แต่ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ในภาพรวมต่ำกว่าระดับประเทศ เนื่องจากทำการเกษตรแบบดั้งเดิมและใช้สารเคมีสูง ซึ่งในแต่ละปีมีการนำเข้าวัตถุดิบทางการเกษตร เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า ๓ พันล้านบาทต่อปี เป็นภาคที่มีพื้นที่ปลูกอ้อยและมันสำปะหลังมากที่สุดของประเทศ โดยอ้อยส่วนใหญ่ปลูกในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ ขอนแก่น กาฬสินธุ์ และอุดรธานี และมันสำปะหลัง ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ และอุดรธานี สำหรับการปลูกข้าวอินทรีย์ มีแนวโน้มขยายพื้นที่มากขึ้น ปัจจุบันแหล่งปลูกข้าวอินทรีย์ในประเทศไทยร้อยละ ๘๐.๐ อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ (จังหวัดยโสธร สุรินทร์ มหาสารคาม ศรีสะเกษ ร้อยเอ็ด) และจังหวัดอุบลราชธานี ส่วนอีกร้อยละ ๒๐.๐ อยู่ในภาคเหนือตอนบน ตลาดข้าวอินทรีย์ ส่วนใหญ่ส่งออกต่างประเทศ โดยเฉพาะสหภาพยุโรป

๒. มีพื้นที่ทำการเกษตรมากที่สุดแต่ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย พื้นที่ถือครองทำการเกษตรต่อครัวเรือนมากกว่าค่าเฉลี่ยประเทศ ในปี ๒๕๖๒ มีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรรวม ๖๓.๘๖ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๘ ของพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรทั้งประเทศ โดยพื้นที่การเกษตรของภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ซึ่งลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่พื้นที่ค่อนข้างราบ เหมาะสำหรับปลูกข้าวและพืชไร่ มีความเหมาะสมในการทำเกษตรแปลงใหญ่ขณะที่จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีพื้นที่เกษตรไม่มากเนื่องจากเป็นภูเขาสูงสลับที่ราบเชิงเขาและมีพื้นที่ฟาร์มขนาดเล็กมากประมาณ ๑๐ ไร่ต่อครัวเรือน จึงเหมาะกับเกษตรแบบประณีตหรือเกษตรอินทรีย์ จังหวัดที่มีเนื้อที่ถือครองทำการเกษตรต่ำสุดของภาคซึ่งส่วนใหญ่มีปัญหาด้านความยากจน ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น นครพนม กาฬสินธุ์ และศรีสะเกษ โดยมีเนื้อที่ถือครอง ๑๒.๐ ๑๒.๓ ๑๓.๑ และ ๑๓.๒ ไร่ต่อครัวเรือน ตามลำดับ

๓. การเพิ่มพื้นที่ชลประทานมีข้อจำกัดด้านกายภาพไม่สามารถพัฒนาโครงการขนาดใหญ่เพื่อเพิ่มปริมาณการกักเก็บให้เพียงพอต่อการเพาะปลูกตลอดปี พื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตรของภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่ำกว่าค่าเฉลี่ยประเทศ โดยในปี ๒๕๖๒ พื้นที่ชลประทานประมาณ ๗.๙ ล้านไร่ และมีสัดส่วนพื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตรร้อยละ ๑๒.๓ ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศที่มีสัดส่วนร้อยละ ๒๓.๒ โดยพื้นที่โครงการชลประทานของภาคส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง และกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๒ มีสัดส่วนร้อยละ ๓๓.๙ ๓๑.๓ และ ๑๙.๖ ของพื้นที่ชลประทานทั้งภาค ตามลำดับ แต่ยังมีสัดส่วนพื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตรค่อนข้างต่ำ

เพียงร้อยละ ๑๒.๓ จึงเป็นข้อจำกัดในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ทั้งการเก็บกักน้ำในฤดูแล้ง และชะลอน้ำในช่วงฤดูฝนไม่ให้น้ำท่วมพืชผลเสียหาย

๒.๗ ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)^๗ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) เพื่อเป็นกรอบการพัฒนาการเกษตรของประเทศในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) แผนปฏิรูปของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งเป็นเป้าหมายการพัฒนาในระดับโลกขององค์การสหประชาชาติ โดยยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) มุ่งในการเสริมจุดแข็งและแก้ไขจุดอ่อนให้เอื้อต่อการพัฒนาภาคการเกษตรในระยะยาว เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ “เกษตรกร มั่นคง ภาคการเกษตรมั่นคง ทรัพยากรการเกษตรยั่งยืน” โดยมียุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร โดยสร้างความเข้มแข็ง ให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร Smart Farmer, Smart Group, Smart Enterprise เสริมสร้างความภาคภูมิใจ และความมั่นคงในอาชีพเกษตรกรรม บริหารจัดการแรงงานภาคเกษตรโดยนวัตกรรมการและเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร โดยพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพมาตรฐานสินค้า และส่งเสริมการเกษตรตลอดโซ่อุปทานสอดคล้องกับความต้องการ ของตลาด

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการขับเคลื่อนเกษตรให้สอดคล้องกับไทยแลนด์ ๔.๐ บริหารจัดการเทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการเกษตร และพัฒนาผลงานวิจัยด้านการเกษตรนำไปสู่การผลิตนวัตกรรมเชิงพาณิชย์

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอย่างยั่งยืน และฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตรให้สมดุลและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ โดยพัฒนาบุคลากรเป็น Smart Officer และ Smart Researcher เชื่อมโยงระบบการทำงานของทุกหน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และปรับปรุงและพัฒนากฎหมายด้านการเกษตร

๒.๘ แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐^๘ เป็นแผนพัฒนาประเทศรายสาขา การเกษตร โดมนีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) และแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร ซึ่งแผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ จะเป็นกรอบกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาการเกษตรของประเทศ ใน ๕ ปีข้างหน้า มีวิสัยทัศน์คือ “เกษตรไทยสู่เกษตรมูลค่าสูง เกษตรกรมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ ภาคเกษตรเติบโตอย่างยั่งยืน” โดยมีเป้าหมายผลิตภัณท์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตรและเกษตรแปรรูปเพิ่มขึ้น ดัชนีความผาสุกของเกษตรกรเพิ่มขึ้น รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกรเพิ่มขึ้น ทรัพยากรการเกษตรได้รับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของภาคเกษตรลดลง ประกอบด้วย ๔ ประเด็นการพัฒนา ๒๒ แนวทางการพัฒนา ได้แก่

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ ยกระดับศักยภาพเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรสู่ผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรสมัยใหม่ แนวทางการพัฒนา คือ เสริมสร้างองค์ความรู้และพัฒนาทักษะผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรสมัยใหม่ สร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม สร้างและพัฒนากำลังคนคุณภาพในภาคเกษตร สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและทุนและแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกร

^๗ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (๒๕๖๐, เมษายน). ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙).

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง
แนวทางการพัฒนา คือ ส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพมาตรฐาน พัฒนาและยกระดับการผลิต การแปรรูปสินค้าเกษตร และบริการมูลค่าสูง ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรม อุตสาหกรรม สร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับการผลิตและการบริโภคสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและมีความปลอดภัย ส่งเสริม การท่องเที่ยววิถี

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตร
แนวทางการพัฒนา คือ ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคสินค้าเกษตรที่รักษาระบบนิเวศและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างถูกต้อง เหมาะสม และมีความปลอดภัย ส่งเสริมการบริหารจัดการ วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรอย่างเต็มประสิทธิภาพ (Zero Waste) สร้างความสมดุลในการใช้ทรัพยากรทางการเกษตร ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเกษตร แนว ทางการพัฒนา คือ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบโลจิสติกส์เกษตร สร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงทางการ เกษตร ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมและพัฒนาาระบบตลาดสินค้าเกษตร พัฒนา ระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ด้านการเกษตร ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตร

๒.๙ แผนปฏิบัติการราชการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)^๙ เป็นแผน หลักในการขับเคลื่อนภารกิจของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม เพื่อให้บรรลุ เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนำไปใช้เป็นข้อมูล ประกอบการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ และนำไปใช้ในการติดตามและประเมินผลโครงการสำคัญ ประจำปีงบประมาณ ตลอดจนผู้บริหารสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับดูแล และติดตามผลการดำเนินงานของ โครงการ/กิจกรรมต่างๆ ในแต่ละผลผลิตให้สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่า เกิด ประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารราชการแผ่นดินในภาพรวม **มิวิสัยทัศน์ คือ “เกษตรกรรมมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีรายได้ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ต่อปี”** โดยมีเป้าหมายผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น ผลผลิตภาพ การผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกรเพิ่มขึ้น สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกร) มีศักยภาพเพิ่มขึ้น และการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการผลิตทางการเกษตรมีความ สมดุล ประกอบด้วย ๕ ประเด็นการพัฒนา ๒๘ แนวทางการพัฒนา ได้แก่

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ เสริมสร้างความมั่นคงทางการเกษตร มีแนวทางการพัฒนา คือ การป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเกษตร

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร มีแนวทางการ พัฒนา คือ เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรแปรรูป เกษตรอัจฉริยะ การพัฒนาระบบ นิเวศการเกษตร ท่องเที่ยวเกษตรเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม โครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์การเกษตร การสร้างความเข้มแข็งของสถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกร) ให้เป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ และ การพัฒนาการเกษตรในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ สร้างความเสมอภาคและกระจายความเท่าเทียมทางสังคมเกษตร มีแนวทางการ พัฒนา คือ การเสริมสร้างทุนทางสังคม การรองรับสังคมเกษตรสูงวัยเชิงรุก การยกระดับศักยภาพของเกษตรกร รายย่อยให้เป็นผู้ประกอบการธุรกิจ และการสร้างสภาพแวดล้อมและกลไกที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน มี แนวทางการพัฒนา คือ การพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมเชิงนิเวศ การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจ สีเขียว

^๙ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (๒๕๖๕, ตุลาคม). แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐).

การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล การพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ การเพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล

ประเด็นการพัฒนาที่ ๕ พัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐและงานวิจัยด้านการเกษตร มีแนวทางการพัฒนา คือ การพัฒนาบริการประชาชน การพัฒนาระบบบริหารงานภาครัฐ การสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ การพัฒนากฎหมาย และการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตร

๒.๑๐ นโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

นางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงนโยบายรัฐสภา เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๗ ให้ทราบถึงเจตนารมณ์ ยุทธศาสตร์ และนโยบายของรัฐบาล ที่มุ่งมั่นจะสร้างความสามัคคี ประองดอง ให้เกิดขึ้นในสังคมไทย ซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือกันในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครองของประเทศให้ก้าวหน้าเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนชาวไทยทุกคน เปลี่ยนความท้าทายให้เป็นความหวัง โอกาส และความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม ของคนทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม (Inclusiveness) และมีนโยบายที่จะพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ สร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติพระราชกรณียกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์และดำเนินงานตามแนวพระราชดำริอย่างต่อเนื่อง โดยรัฐบาลมีกรอบนโยบายในการบริหารและพัฒนาประเทศตามความเร่งด่วน ซึ่งมีนโยบาย ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

นโยบายเร่งด่วนที่จะดำเนินการทันที คือ การยกระดับการทำเกษตรแบบดั้งเดิมให้เป็นเกษตรทันสมัย โดยใช้แนวคิด “ตลาดนำ นวัตกรรมเสริม เพิ่มรายได้” นำเทคโนโลยีด้านการเกษตร (Agri - Tech) มาใช้ และฟื้นฟูนโยบาย “ครัวไทยสู่ครัวโลก” เพื่อตอบสนองความต้องการของโลกด้านความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) และเร่งเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและราคาพืชผลการเกษตร เพื่อยกระดับรายได้ของเกษตรกร

นโยบายระยะกลาง และระยะยาว ต่อยอดการพัฒนาของภาคการผลิตและการบริการ เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน เพื่อวางรากฐานสู่การพัฒนาประเทศในอนาคต ได้แก่

๑) ส่งเสริมโอกาสในอุตสาหกรรมแห่งอนาคต

๑.๑) ส่งเสริมเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy or Eco-friendly Economy) โดยการพัฒนาตลาดซื้อขายคาร์บอนเครดิต (Carbon Credit) และปรับกระบวนการผลิตของภาคเกษตรกรรมให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๑.๒) พัฒนาเศรษฐกิจสุขภาพ (Care and Wellness Economy) และบริการทางการแพทย์ (Medical Hub) โดยการยกระดับสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยโดยใช้นวัตกรรมและใช้กัญชาเพื่อการแพทย์ที่สร้างมูลค่าเพิ่มในทางเศรษฐกิจ

๒) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อขยายโอกาส

๒.๑) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านวิจัยและนวัตกรรม โดยการยกระดับความสามารถทางนวัตกรรมให้สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก พัฒนางานวิจัยให้เป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่สามารถออกขายสู่ตลาดโลกได้จริง สร้างงาน สร้างมูลค่าเพิ่ม จากหิ้งสู่ห้าง และเปิดการร่วมมือกับภาคเอกชนเต็มรูปแบบ

^๙ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (๒๕๖๔, ตุลาคม). แผนปฏิรูปการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐).

๒.๒) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนาดใหญ่ (Mega Project) อย่างต่อเนื่อง โดยการลดต้นทุนระบบโลจิสติกส์ พัฒนาระบบขนส่งควบคุมอุณหภูมิ (Cold Chain) และเป็นศูนย์กลางการคมนาคมและขนส่งของภูมิภาค (Logistics Hub)

๒.๓) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ โดยการเร่งจัดทำแผนที่ที่ทันสมัยและใช้เทคโนโลยีเพื่อปรับปรุงแนวเขตที่ดินของรัฐ แก้ปัญหาที่ดินทับซ้อน ยุติความขัดแย้งและแก้ไขข้อพิพาทเกี่ยวกับที่ดิน ทั้งระหว่างงานภาครัฐ และระหว่างภาครัฐและประชาชน สนับสนุนให้ประชาชนเข้าถึงสิทธิที่ดิน ที่อยู่อาศัย และที่ดินทำกินเพิ่มขึ้น

๓) สร้างความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓.๑) ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ อนุรักษ์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และรักษาสมดุลของระบบนิเวศท้องถิ่น โดยการสร้างการมีส่วนร่วมในการรับมือกับภัยธรรมชาติ โดยเฉพาะการแก้ปัญหา PM๒.๕ และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ

๓.๒) ยกระดับการบริหารจัดการน้ำ โดยการเร่งให้น้ำถึงไร่นาด้วยการเพิ่มศักยภาพแหล่งกักเก็บน้ำ เพิ่มประสิทธิภาพระบบกระจายน้ำ และขยายเขตชลประทาน แก้ปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้งร่วมกับทุกภาคส่วน โดยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ และสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน

๓.๓) สานต่อนโยบายความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) โดยเป็นผู้นำของอาเซียนในด้านการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางด้านการซื้อขายคาร์บอนเครดิต (Carbon Credit) ของอาเซียน

๔) เสริมสร้างโอกาสให้ประเทศไทย

๔.๑) สานต่อนโยบายการทูต เศรษฐกิจเชิงรุก และการสร้าง Soft Power โดยการส่งเสริมการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวระหว่างกัน โดยเฉพาะตลาดใหม่ ๆ สร้างโอกาสความร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ และแก้ไขปัญหาทั้งระดับทวิภาคีและพหุภาคี และเร่งเจรจาข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) กับประเทศคู่ค้าสำคัญ และยกระดับมาตรฐานของประเทศ เพิ่มบทบาท ประเทศไทยในเวทีโลกและเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าเป็นสมาชิก OECD

๒.๑๑ นโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ศาสตราจารย์ ดร. นฤมล ภิญโญสินวัฒน์) ได้มอบนโยบาย และ หลักการทำงานสำคัญให้กับผู้บริหาร หัวหน้าส่วนราชการ หัวหน้าหน่วยงานรัฐวิสาหกิจและองค์การมหาชน รวมทั้งบุคลากรหน่วยงานทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และต่างประเทศ ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สาระสำคัญ ดังนี้

๒.๑๑.๑ เน้นการสร้างวิธีการทำงานสู่การปฏิบัติ

๑) เพิ่มประสิทธิภาพศูนย์บริการประชาชนภาคการเกษตร (เกษตรพิรุณราช) โดยเน้นการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการให้บริการแบบเข้มข้นเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกรในพื้นที่ สามารถรับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ และส่งต่อเรื่องให้ศูนย์บริการฯ ส่วนกลางได้โดยที่เกษตรกรไม่จำเป็นต้องเดินทางมาที่ศูนย์บริการฯ

๒) ขยายกรอบครัวเรือน บำรุงการงานอย่างเข้มแข็ง การทำงานแบบครัวของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จำเป็นต้องเพิ่มความเข้มแข็งแล้ว โดยขยายความร่วมมือในการทำงานแบบบูรณาการกับพี่น้องเกษตรกร รวมถึงภาคเอกชน และคนในภาคการเกษตร

๓) สานต่อภารกิจภารกิจกำกับดูแลสินค้าเกษตร ทั้งพืช ปศุสัตว์ และประมง โดยผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำงานแบบเชิงรุก รับฟังและเตรียมการแก้ไขปัญหาไว้วงหน้าได้ถูกจุดตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง

๒.๑๑.๒ เร่งรัดการจัดที่ดินทำกินให้กับเกษตรกร ขยายผลการยกระดับเอกสารสิทธิให้เป็นโฉนดเพื่อการเกษตร รวมถึงพัฒนาช่องทางการเข้าถึงแหล่งทุน พร้อมยกระดับโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตรให้เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน และสามารถแปลงสินทรัพย์ในที่ดินให้เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อสร้างรายได้และความยั่งยืนให้กับเกษตรกร

๒.๑๑.๓ บริหารจัดการน้ำ ให้เกิดประสิทธิภาพเพื่อการเกษตร รวมถึงบริหารจัดการทั้งน้ำท่วม น้ำแล้ง และการเติมน้ำในเขื่อน

๒.๑๑.๔ ยกระดับสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง ด้วยการต่อยอดโครงการ ๑ ท้องถิ่น ๑ สินค้าเกษตรมูลค่าสูง สร้าง Brand หรือ Story ของจังหวัด/อำเภอ โดยเน้นการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ รวมถึงส่งเสริมการสร้างอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร

๒.๑๑.๕ ยกระดับศักยภาพของเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็ง

๑) ส่งเสริมทำธุรกิจสหกรณ์การเกษตรให้สามารถเข้าถึงแหล่งทุน และนำแหล่งทุนมาต่อยอดธุรกิจสร้างรายได้เพิ่มเพื่อประโยชน์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรยุคใหม่

๒) ส่งเสริมเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรเป็นผู้ให้บริการทางการเกษตรครบวงจร โดยเกษตรกร/สถาบันเกษตรมีเครื่องมือ เครื่องจักรกลของตนเอง พร้อมเป็นผู้ให้บริการด้านธุรกิจเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัย ซึ่งตอบโจทย์กลุ่มประชากรภาคเกษตรยุคใหม่

๒.๑๑.๖ จัดการทรัพยากรทางการเกษตร

๑) ทำการเกษตรที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม (Go Green) ด้วย BCG / Carbon Credit จะต้องทำการเกษตรที่ลดภาระต่อสิ่งแวดล้อม เกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การใส่ปุ๋ยที่เหมาะสม การลดการเผาซังข้าว/ตอซัง การกำจัดแมลงศัตรูพืชที่ถูกต้อง การลดปริมาณปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลง และส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัย รวมทั้งการแก้ปัญหา PM๒.๕ การนำเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรไปใช้ในการผลิตพลังงาน

๒) ส่งเสริมฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน โดยปรับเปลี่ยนพื้นที่ให้เหมาะสมกับการผลิต รวมถึงฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน

๒.๑๑.๗ รับมือภัยธรรมชาติ ต้องมีการวางแผนและมีมาตรการเชิงรุก เพื่อรับมือตั้งแต่การป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟู เมื่อประสบเหตุภัยแล้ง หรือภัยพิบัติทางธรรมชาติทุกชนิด เช่นมาตรการเยียวยาและ/หรือมาตรการฟื้นฟูสำหรับเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย เป็นต้น

๒.๑๑.๘ สานต่อการทำสงครามสินค้าเกษตรเถื่อน โดยดำเนินการปราบปรามการลักลอบเข้าสินค้าเกษตรผิดกฎหมายให้เข้มงวดยิ่งขึ้น รวมถึงการตรวจสอบสต็อกสินค้าเกษตรในประเทศ เพื่อไม่ให้กระทบต่อราคาผลผลิตในประเทศ และควบคุมการนำเข้า/ป้องกันการกักตุน/เก็งกำไร โดยเฉพาะช่วงก่อนที่ผลผลิตออกสู่ตลาด

๒.๑๑.๙ อำนวยความสะดวกด้านการเกษตร

๑) พัฒนาระบบการประกันภัยภาคการเกษตร เพื่อเป็นการบริหารจัดการความเสี่ยง และสร้างความยั่งยืนให้เกษตรกร

๒) ผลักดันนโยบายตลาดนำ นวัตกรรมเสริม เพิ่มรายได้ โดยต้องใช้กลไกความร่วมมือจากภาคเอกชน/ผู้ประกอบการ รวมถึงทูตเกษตร ในการขยายตลาดเดิมและเพิ่มตลาดใหม่ ๆ ทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงการใช้นวัตกรรมมาเป็นจุดขายสินค้าเกษตรผ่านแอปพลิเคชันทั้งออนไลน์และออฟไลน์

๒.๑๒ ประเด็นการพัฒนาตามแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด

๑) แผนพัฒนาจังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ฉบับพททวน พ.ศ. ๒๕๖๙

เป้าหมายการพัฒนาจังหวัด

“เกษตรกรรมยั่งยืน นำภูมิปัญญาสร้างคุณค่า พัฒนาการค้าการลงทุน สู้สังคมมีสุขภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดี”

เป้าประสงค์การพัฒนาจังหวัด

- ๑) ภาคการเกษตรมีความเข้มแข็งและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับจังหวัด
- ๒) การพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน
- ๓) ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ประเด็นการพัฒนาของจังหวัด เพื่อให้การพัฒนาจังหวัดเป็นตามเป้าประสงค์การพัฒนา

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ ส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรเพื่อสร้างรายได้กับ

เกษตรกร

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ ส่งเสริมการนำองค์ความรู้ทางภูมิปัญญาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า บริการ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ เพิ่มศักยภาพด้านการค้า การลงทุน เพื่อดึงดูดการขยายตัว

ทางเศรษฐกิจ

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน สู้สังคมมีสุขภายใต้

สิ่งแวดล้อมที่ดี

วัตถุประสงค์/เป้าหมายและตัวชี้วัด/แนวทางการพัฒนาในแต่ละประเด็นการพัฒนา

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ “ส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรเพื่อสร้างรายได้

กับเกษตรกร”

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน
๒. เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการผลิตสินค้าเกษตร

เป้าหมายและตัวชี้วัด

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตรมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

แนวทางการพัฒนา

๑. พัฒนาภาคเกษตรโดยเทคโนโลยีสมัยใหม่มุ่งสู่ฐานเศรษฐกิจชีวภาพที่มีมูลค่าสูง
๒. บริหารจัดการน้ำให้เพียงพอเพื่อดึงดูดการเติบโตของเมืองและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร

เศรษฐกิจ

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ “ส่งเสริมการนำองค์ความรู้ทางภูมิปัญญาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าบริการการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์”

วัตถุประสงค์

เพื่อนำภูมิปัญญามาสรางมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า บริการ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัด

เป้าหมายและตัวชี้วัด

๑. รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น
๒. รายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของจังหวัดเพิ่มขึ้น

แนวทางการพัฒนา

พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้ได้มาตรฐาน เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ “เพิ่มศักยภาพด้านการค้า การลงทุน เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ”

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน

เป้าหมายและตัวชี้วัด

๑. จำนวนผู้ประกอบการที่ได้รับการพัฒนาทักษะด้านการค้าการลงทุน
๒. จำนวนแรงงานที่ได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน
๓. จำนวนกลุ่มเป้าหมายที่สามารถเข้าถึงแหล่งทุน
๔. จำนวนของระบบโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจได้รับการพัฒนา

แนวทางการพัฒนา

๑. พัฒนาผลิตภัณฑ์พื้นถิ่นไปสู่มาตรฐานสากลเพื่อสร้างเศรษฐกิจในชุมชน
๒. พัฒนาเมืองเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนและเมืองชายแดน รวมทั้งพื้นที่เศรษฐกิจหลักของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (NeEC - Bioeconomy) ให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจหลักของภาค
๓. ยกระดับคุณภาพชีวิตของคนทุกช่วงวัยให้ได้มาตรฐานและแก้ไขปัญหาความยากจนให้กับผู้มีรายได้น้อยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ “พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน สู่สังคมมีสุข ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดี”

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเชิดชูปกป้องสถาบันสำคัญของชาติ
๒. เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
๓. เพื่อส่งเสริมสุขภาวะของประชาชนในพื้นที่
๔. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กปฐมวัยและเด็กวัยเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา
๕. เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน

เป้าหมายและตัวชี้วัด

๑. จำนวนกิจกรรมเทิดพระเกียรติและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์เพิ่มขึ้น

๒. ร้อยละจำนวนหมู่บ้าน/ชุมชนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ใน
ชีวิตประจำวัน

๓. อายุเฉลี่ยการมีสุขภาพดีของคนจังหวัดมหาสารคาม

๔. ระดับสติปัญญาของปฐมวัยเพิ่มขึ้น

๕. ร้อยละของหมู่บ้าน/ชุมชน ได้รับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน (ขยะ,
น้ำเสีย, และมลพิษทางอากาศ)

๖. ร้อยละของการเพิ่มพื้นที่สีเขียว

แนวทางการพัฒนา

ยกระดับคุณภาพชีวิตของคนทุกช่วงวัยให้ได้มาตรฐานและแก้ไขปัญหาความ
ยากจนให้กับผู้มีรายได้น้อยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

๒) แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ฉบับทบทวน
เป้าหมายการพัฒนา

“เติบโตด้วยเศรษฐกิจแห่งอนาคต สังคมเป็นสุข สิ่งแวดล้อมยั่งยืน”

เป้าประสงค์การพัฒนา

- ๑) เป็นกลุ่มจังหวัดที่มีการพัฒนาด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรที่มีมูลค่าสูง
- ๒) เป็นศูนย์กลางด้านการค้า การลงทุน การอุตสาหกรรม การบริการและการท่องเที่ยวของ
ภูมิภาคที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแห่งอนาคต
- ๓) เป็นกลุ่มจังหวัดที่มีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ มีพื้นที่สีเขียวทุกประเภท
เพิ่มขึ้น

๔) การพัฒนาคนของกลุ่มจังหวัดฯ ครอบคลุมทุกมิติ

ประเด็นการพัฒนา

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ ส่งเสริมและยกระดับการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรที่มีมูลค่าสูง
ด้วยเศรษฐกิจชีวภาพ

เป้าหมายและตัวชี้วัด

๑) อัตราการขยายตัวผลิตภัณฑ์ภาคเกษตร กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ตอนกลาง เฉลี่ยร้อยละ ๒ ต่อปี

แนวทางการพัฒนา

- ๑) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ระบบโลจิสติกส์การเกษตร และ
เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว
- ๒) ส่งเสริมการปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อผลิตสินค้าการเกษตรที่มีมูลค่าสูงด้วยเศรษฐกิจ
ชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว
- ๓) ยกระดับขีดความสามารถทางการแข่งขันของเกษตรกรและผู้ประกอบการอุตสาหกรรม
การเกษตรให้แข่งขันได้อย่างยั่งยืน
- ๔) ส่งเสริมและพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรครบวงจรเพื่อรองรับระบบเศรษฐกิจมูลค่าสูง

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ การพัฒนาขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านการค้า การลงทุน
การอุตสาหกรรม การบริการ และการท่องเที่ยวเพื่อรองรับระบบเศรษฐกิจแห่งอนาคต

เป้าหมายและตัวชี้วัด

๑) อัตราการขยายตัวผลิตภัณฑ์ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง เฉลี่ยร้อยละ ๓ ต่อปี

๒) อัตราส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดอื่นๆในกลุ่มจังหวัด ๕๕:๔๕

แนวทางการพัฒนา

๑) พัฒนาโครงข่ายคมนาคม เพิ่มประสิทธิภาพระบบโลจิสติกส์ ระบบรางและอุตสาหกรรมอากาศยาน เพื่อสนับสนุนการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว

๒) ยกระดับศักยภาพ SMEs ผู้ประกอบการธุรกิจเพิ่มเกิดใหม่ (Start up) และส่งเสริมพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการและการพัฒนาทักษะแรงงานเพื่อรองรับระบบเศรษฐกิจมูลค่าสูง

๓) ส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจมูลค่าสูงของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งด้านการค้า การลงทุน การอุตสาหกรรม การบริการ และการท่องเที่ยว

๔) พัฒนาการท่องเที่ยว และยกระดับสู่การท่องเที่ยวเชิงคุณค่า ด้วยเศรษฐกิจสร้างสรรค์

๕) การพัฒนาตลาดสินค้า การท่องเที่ยว และการบริการกลุ่มจังหวัดในระบบเศรษฐกิจมูลค่าสูง

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ อนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่สมดุลด้วยเศรษฐกิจ BCG

เป้าหมายและตัวชี้วัด

๑) สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่กลุ่มจังหวัด เพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๒ ต่อปี

แนวทางการพัฒนา

๑) ส่งเสริมเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green economy) เพื่อการพัฒนาที่สมดุล

๒) อนุรักษ์และบริหารทรัพยากรธรรมชาติ ส่งเสริมการปลูกป่าและอุตสาหกรรมเกษตรสาขाप่าไม้เพิ่มพื้นที่สีเขียวกลุ่มจังหวัด

๓) ส่งเสริมอนุรักษ์และบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์แบบบูรณาการ

๔) พัฒนาระบบป้องกันและลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์แบบบูรณาการ

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สังคมมีคุณภาพ ชุมชนพื้นที่และเมืองมีความเจริญน่าอยู่อย่างยั่งยืน

เป้าหมายและตัวชี้วัด

๑) ดัชนีความก้าวหน้าของคน (HAI) ๐.๐๒ ต่อปี

แนวทางการพัฒนา

๑) พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และยกระดับการศึกษาและคุณภาพชีวิตในทุกช่วงวัยอย่างเท่าเทียมกัน

๒) เสริมสร้างคุณภาพชีวิต สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน สังคม แก้ไขปัญหาคนยากจนข้ามรุ่น

๓) เสริมสร้างและแก้ไขปัญหาสาธารณสุขที่เป็นประเด็นร่วมของกลุ่มจังหวัด

๔) พัฒนาชุมชน พื้นที่ และเมืองให้เป็นพื้นที่ที่น่าอยู่สำหรับทุกคน

ส่วนที่ ๒

ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัดมหาสารคาม

๑. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัด

๑.๑ ข้อมูลด้านกายภาพของจังหวัด

๑.๑.๑ ลักษณะทางภูมิศาสตร์

๑) ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

จังหวัดมหาสารคามตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ ๕,๒๔๑.๖๘๓ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓,๓๐๗,๓๐๑.๘๗ ไร่ มีพื้นที่ใหญ่เป็นลำดับที่ ๑๔ ของภาคและเป็นลำดับที่ ๔๑ ของประเทศไทย

๒) อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดกาฬสินธุ์
ทิศใต้	ติดต่อกับ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดบุรีรัมย์
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดร้อยเอ็ด
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดบุรีรัมย์

๓) สภาพพื้นที่

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดมหาสารคาม เป็นพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด พื้นที่โดยทั่วไปมีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๑๓๐ - ๒๓๐ เมตร ด้านทิศตะวันตกและทิศเหนือเป็นที่สูงในเขตอำเภอกุสุมาลย์ อำเภอยางชุมน้อย และอำเภอกันทรวิชัย ครอบคลุมพื้นที่ ประมาณครึ่งหนึ่งของพื้นที่จังหวัด และค่อย ๆ ลาดเทมาทางทิศตะวันออกและทิศใต้มีลำน้ำสำคัญสายหลักไหลผ่าน คือ ลำน้ำชี

๔) ลักษณะดิน

ลักษณะดินส่วนใหญ่ที่พบในจังหวัดมหาสารคาม มี ๔ ชนิด ดังนี้

๔.๑) กลุ่มดินไร้ สามารถแบ่งได้เป็นกลุ่มดินไร้ทั่วไป มีพื้นที่เพียงเล็กน้อย ครอบคลุมพื้นที่ทางทิศใต้ของจังหวัด อยู่ในพื้นที่บางส่วนของอำเภอนาโพธิ์ และอำเภอกันทรวิชัย เป็นดินทราย ส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณด้านทิศตะวันตกของจังหวัดบริเวณ อำเภอกุสุมาลย์ อำเภอบรบือ และอำเภอนาเชือก

๔.๒) กลุ่มดินนา ส่วนใหญ่ครอบคลุมพื้นที่ทางทิศเหนือและทิศใต้ของจังหวัด สามารถแยกออกเป็นกลุ่มย่อยตามคุณสมบัติของดินได้เป็นกลุ่มดินนาทั่วไป ครอบคลุมพื้นที่อำเภอยางชุมน้อย อำเภอนาโพธิ์ อำเภอนาคู อำเภอยุทธศาสตร์ และบางส่วนของอำเภอมหาสารคาม กลุ่มดินนาดี อยู่บริเวณลุ่มน้ำชีทางทิศเหนือของจังหวัด ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ของอำเภอกุสุมาลย์ และอำเภอกันทรวิชัย และบางส่วนของทางทิศใต้ของจังหวัดในบริเวณพื้นที่อำเภอยุทธศาสตร์ และอำเภอนาโพธิ์

๔.๓) กลุ่มดินคละ ส่วนใหญ่อยู่บริเวณตอนกลางของจังหวัด สามารถแบ่งย่อยได้เป็นกลุ่มดินไร้ทั่วไปครอบคลุมพื้นที่เกือบทั้งจังหวัดมหาสารคาม

๔.๔) ดินทราย อยู่กระจัดกระจายบริเวณทิศตะวันตกของจังหวัด ในเขตอำเภอกุสุมาลย์ อำเภอบรบือ อำเภอนาเชือก และอำเภอนาคู ดินทรายเหล่านี้มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำถึงต่ำมาก มีความสามารถในการอุ้มน้ำน้อย

ทั้งนี้ พบว่าจังหวัดมหาสารคามมีดินที่เป็นปัญหา ประมาณ ๒,๔๔๒,๗๒๔ ไร่ ได้แก่ ดินเค็ม ดินทรายจัด และดินปนกรวด สำหรับพื้นที่ดินเค็มพบว่ามีกระจายทั่วไปทางตอนกลางและตอนล่างของจังหวัด สามารถจำแนกตามระดับความเค็ม ดังนี้

๑) ดินเค็มน้อย (slightly salt affected areas) เป็นบริเวณที่พบคราบเกลือ มีปริมาณน้อยกว่า ๑% ของพื้นที่ มีอยู่ประมาณ ๑ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๒ ของพื้นที่นาในจังหวัด ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่อำเภอเชียงยืน อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอบรบือ อำเภอนาเชือก อำเภวาปีปทุม และอำเภอยักษ์ภูมิพิสัย ทั้งนี้ พื้นที่ดินเค็มน้อยหากมีการใช้ประโยชน์ดินอย่างไม่เหมาะสม เกลือจากน้ำใต้ดินมีโอกาที่จะแพร่กระจายทำให้ดินแปรสภาพไปเป็นดินเค็มปานกลาง หรือเป็นดินเค็มมาก

๒) ดินเค็มปานกลาง (moderately salt affected areas) คือพื้นที่บริเวณที่พบคราบเกลือกระจายตามผิวดินมีปริมาณ ๑ - ๑๐% ของพื้นที่ที่มีปริมาณรองลงมาครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๑.๗ แสนไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕ ของพื้นที่จังหวัดอยู่ในที่ราบในเขตอำเภอยักษ์ภูมิพิสัย

๓) ดินเค็มมาก (highly salt affected areas) คือบริเวณที่พบคราบเกลือตามผิวดินกระจายอยู่ทั่วไปมีปริมาณมากกว่า ๑๐% ของพื้นที่ ครอบคลุมพื้นที่ ๑.๗ แสนไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕ ของพื้นที่จังหวัด ส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณอำเภวาปีปทุม

พื้นที่ดินทรายจัดมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำถึงต่ำมาก มีความสามารถในการอุ้มน้ำน้อย มีเนื้อที่ ๑,๑๗๗,๒๕๖ ไร่ หรือร้อยละ ๓๕.๖๐ ของพื้นที่จังหวัด พบมากด้านทิศตะวันตกของจังหวัดในเขตอำเภอบรบือ อำเภอโกสุมพิสัย รองลงมา ในเขตพื้นที่ อำเภอนาเชือก และอำเภอนาดูน ดินค่อนข้างเป็นทราย มีเนื้อที่ ๑,๐๑๔,๒๐๕ ไร่ หรือ ร้อยละ ๓๐.๖๗ ของพื้นที่จังหวัด พบมากในเขตอำเภวาปีปทุม รองลงมา อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย อำเภอเชียงยืน และอำเภอเมือง ดินปนกรวดเป็นดินต้นปนลูกรังปนกรวดที่มีการระบายน้ำได้ปานกลาง มีเนื้อที่ ๔,๖๓๐ ไร่ หรือ ร้อยละ ๐.๑๔ ของพื้นที่จังหวัด พบมากในเขตพื้นที่อำเภอนาดูน รองลงมาในเขตพื้นที่ อำเภวาปีปทุม อำเภอกันทรวิชัย และอำเภอบรบือ

๑.๑.๒ ลักษณะภูมิอากาศ

๑) ฤดูกาล

มีลักษณะฝนตกสลับกับอากาศแห้ง (Wet and dry climate) มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปีอยู่ที่ประมาณ ๑,๓๗๔.๕๐ มิลลิเมตร/ปี อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีอยู่ที่ประมาณ ๒๗.๘๐ องศาเซลเซียส ในช่วงเดือนเมษายนของทุกปีจังหวัดจะมีอุณหภูมิสูงสุดประมาณ ๔๑.๖ องศาเซลเซียส ส่วนอุณหภูมิต่ำสุดวัดได้ในช่วงเดือนมกราคม อยู่ที่ประมาณ ๑๒ องศาเซลเซียส จังหวัดมหาสารคามมีฤดูกาลต่างๆ แบ่งเป็น ๓ ฤดู คือ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมไปจนถึงเดือนมิถุนายน ฤดูฝนเริ่มตั้งแต่กรกฎาคมไปจนถึงเดือนตุลาคม และฤดูหนาวเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนไปจนถึงเดือนกุมภาพันธ์

(ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยามหาสารคาม)

๒) ปริมาณน้ำฝน (ข้อมูล ๑๐ ปี)

ตารางที่ ๒.๑ สถิติปริมาณน้ำฝน ณ สถานีอุตุนิยมวิทยา จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๗

ปี	ฝนรวม (มิลลิเมตร)	จำนวน วันฝนตก (วัน)	ฝนสูงสุด (มิลลิเมตร)	วันที่ฝนสูงสุด
๒๕๕๘	๘๘๙.๑๐	๑๐๐	๔๙.๘	๑ มิ.ย.๕๘
๒๕๕๙	๑,๗๒๙.๘๐	๑๐๖	๑๓๐.๖	๕ ส.ค.๕๙
๒๕๖๐	๑๘๙๑.๒	๑๒๓	๑๓๒.๑	๒๖ ก.ค.๖๐
๒๕๖๑	๑,๒๓๓.๕๐	๑๐๐	๖๕.๗	๓๐ ส.ค.๖๑
๒๕๖๒	๑,๒๔๖.๘๐	๘๒	๑๘๓.๗	๓๐ ส.ค.๖๒
๒๕๖๓	๑,๒๖๕.๒๐	๙๘	๗๓.๖	๑ ส.ค.๖๓
๒๕๖๔	๑,๒๘๘.๙๐	๙๒	๑๐๕.๓	๔ ก.ย. ๖๔
๒๕๖๕	๑,๕๓๗.๕๐	๑๐๕	๑๐๒.๘	๑ พ.ค. ๖๕
๒๕๖๖	๑,๒๒๑.๐๐	๙๗	๗๕.๔	๒๕ พ.ค.๖๖
๒๕๖๗	๑,๐๕๒.๘๐	๗๙	๑๒๕.๒	๑๕ ก.ค. ๖๗
ค่าเฉลี่ย ๑๐ ปี	๑,๓๗๙.๕๐	๙๙	๑๐๖.๘๕	

(ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยามหาสารคาม : กรกฎาคม ๒๕๖๘)

๓) อุณหภูมิ (ข้อมูล ๑๐ ปี)

ตารางที่ ๒.๒ อุณหภูมิสูงสุด - ต่ำสุด พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๗

ปี	อุณหภูมิ (°C)		
	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี
๒๕๕๘	๔๑.๖	๑๑.๔	๒๘.๒๑
๒๕๕๙	๔๒.๕	๙.๕	๒๘.๒๑
๒๕๖๐	๓๙.๔	๙.๗	๒๗.๕๗
๒๕๖๑	๔๐.๓	๑๑.๖	๒๗.๕๔
๒๕๖๒	๔๓.๓	๑๑.๕	๒๘.๖๕
๒๕๖๓	๔๑.๐	๑๒.๕	๒๘.๐๔
๒๕๖๔	๓๙.๘	๑๑.๑	๒๗.๔๑
๒๕๖๕	๔๐.๓	๑๒.๘	๒๗.๔๒
๒๕๖๖	๔๑.๖	๑๒.๐	๒๗.๘๐
๒๕๖๗	๔๓.๖	๑๕.๐	๒๖.๔๕

(ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยามหาสารคาม : กรกฎาคม ๒๕๖๘)

๑.๑.๓ แหล่งน้ำธรรมชาติ

จังหวัดมหาสารคามมีแหล่งน้ำธรรมชาติจำนวนทั้งหมด ๒,๘๔๔ แห่ง สามารถใช้ในฤดูแล้ง ๑,๕๕๓ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๕๕ แยกเป็นแม่น้ำ ห้วย ลำธาร คลอง ๙๓๙ สาย สามารถใช้ในฤดูแล้ง ๕๖๑ สาย คิดเป็นร้อยละ ๖๐ และหนองบึง ๑,๙๐๕ แห่ง ๙๙๒ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๑ ทั้งนี้ อำเภอกอสมุฬมีแหล่งน้ำธรรมชาติมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ อำเภอนาโพธิ์ และอำเภอนาเชือก มีแหล่งน้ำธรรมชาติจำนวน ๔๔๙ แห่ง ๔๐๔ แห่ง และ ๓๓๑ แห่ง ตามลำดับ

๑.๑.๔ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ

จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ป่าไม้ ๑๓๒,๗๙๒.๓๐ ไร่ (ข้อมูลกรมป่าไม้ปี พ.ศ.๒๕๖๔) คิดเป็นร้อยละ ๓.๗๙ ของพื้นที่จังหวัด ส่วนใหญ่เป็นป่าเต็งรัง ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดบริเวณอำเภอกุดรัง อำเภอบรบือ อำเภอนาเชือก อำเภอนาดูน และอำเภอนาโพธิ์ มีป่าสงวนแห่งชาติจำนวน ๑๐ แห่ง (พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติส่วนใหญ่มอบให้ สปก. ปฎิรูปที่ดิน) มีวนอุทยาน จำนวน ๒ แห่ง คือ วนอุทยานโกสัมพี ตั้งอยู่ อำเภอกอสมุฬ เนื้อที่ ๑๗๗.๒๔๓ ไร่ และวนอุทยานชีหลง ตั้งอยู่อำเภอกันทรวิชัย เนื้อที่ ๒๗๙.๑๕๙ ไร่ มีสวนรุกขชาติ ๒ แห่ง คือ สวนรุกขชาติพุทธมณฑล อำเภอนาดูนและสวนรุกขชาติท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม มีเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ๑ แห่ง และประกาศเป็นเขตคุ้มครองสิ่งแวดล้อม คือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูลำพัน อำเภอนาเชือก เนื้อที่ ๓๗๖.๐๒๕ ไร่

๑.๒ ข้อมูลด้านการปกครองของจังหวัด

๑.๒.๑ การแบ่งเขตการปกครอง

ตารางที่ ๒.๓ การแบ่งเขตการปกครองของจังหวัด

อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	ร้อยละ	ที่ว่าการอำเภอ ห่างจากศาลา กลางจังหวัด (กม.)	จำนวน				
				ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล เมือง/ตำบล	อบต.	ชุมชน
๑. เมืองมหาสารคาม	๕๕๖.๗	๑๐.๕๒	๕	๑๔	๑๘๕	๑ / ๑	๑๓	๓๐
๒. กันทรวิชัย	๓๗๒.๒	๗.๐๓	๑๖	๑๐	๑๘๓	๓	๘	-
๓. โกสัมพีสัย	๘๒๗.๙	๑๕.๖๕	๒๙	๑๗	๒๓๓	๑	๑๗	-
๔. เขียวยืน	๒๘๙	๕.๔๖	๕๓	๘	๑๑๖	๒	๗	-
๕. นาเชือก	๕๒๘.๒	๙.๙๘	๕๘	๑๐	๑๔๕	๑	๑๐	๕
๖. บรบือ	๖๘๑.๖	๑๒.๘๘	๒๖	๑๕	๒๐๙	๑	๑๕	-
๗. พยัคฆภูมิพิสัย	๔๐๙.๘	๗.๗๔	๘๐	๑๔	๒๒๗	๑	๑๔	๑๒
๘. นาโพธิ์	๖๐๕.๘	๑๑.๔๕	๔๐	๑๕	๒๔๑	๑	๑๕	๘
๙. นาดูน	๒๔๘.๔	๔.๖๙	๖๓	๙	๙๔	๓	๖	-
๑๐. แกดดำ	๑๔๙.๕	๒.๘๓	๒๔	๕	๘๘	๒	๔	-
๑๑. ยางสีสุราช	๒๔๒.๕	๔.๕๘	๗๓	๗	๙๑	-	๗	-
๑๒. กุดรัง	๒๖๗.๐	๕.๐๕	๓๕	๕	๘๕	-	๕	-
๑๓. ชื่นชม	๑๑๓.๐	๒.๑๔	๗๐	๔	๔๗	๒	๒	๔๗
รวม	๕,๒๙๑.๖	๑๐๐	๕๗๒	๑๓๓	๑,๙๔๔	๑/๑๘	๑๒๓	๑๐๒

(ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดมหาสารคาม : เมษายน ๒๕๖๘)

๑.๒.๒ ข้อมูลประชากร

ตารางที่ ๒.๔ จำนวนประชากรของจังหวัดมหาสารคาม

จำนวนประชากรรวม ๙๒๗,๘๖๑ คน ลดลงจากปีก่อนในช่วงเวลาเดียวกันจำนวน ๗,๑๔๑ คน มีจำนวนครัวเรือน ๓๒๒,๔๐๑ ครัวเรือน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนจำนวนในช่วงเวลาเดียวกันจำนวน ๓,๔๗๕ ครัวเรือน

อำเภอ	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวมประชากร (คน)	จำนวน ครัวเรือน
๑. เมืองมหาสารคาม	๗๑,๒๔๔	๗๗,๗๙๔	๑๔๙,๐๓๘	๖๓,๑๐๕
๒. แกดดำ	๑๔,๗๑๙	๑๔,๗๓๓	๒๙,๔๕๒	๘,๕๗๖
๓. โกสุมพิสัย	๕๗,๒๑๙	๕๙,๔๙๑	๑๑๖,๗๑๐	๓๗,๕๐๐
๔. กันทรวิชัย	๓๗,๖๔๔	๔๐,๖๑๘	๗๘,๒๖๒	๓๑,๙๑๗
๕. เชิงเย็น	๒๙,๐๓๖	๓๐,๒๙๘	๕๙,๓๓๔	๒๑,๔๒๕
๖. บรบือ	๕๒,๒๔๖	๕๓,๑๘๖	๑๐๕,๔๓๒	๓๗,๙๙๘
๗. นาเชือก	๒๙,๘๖๖	๓๐,๓๖๙	๖๐,๒๓๕	๒๐,๕๐๓
๘. พยัคฆภูมิพิสัย	๔๒,๖๖๖	๔๓,๗๖๔	๘๖,๔๓๐	๒๗,๖๓๗
๙. วาปีปทุม	๕๔,๗๘๑	๕๕,๙๓๗	๑๑๐,๗๑๘	๓๔,๑๗๓
๑๐. นาโดน	๑๘,๓๗๗	๑๘,๕๘๐	๓๖,๙๕๗	๑๐,๙๔๖
๑๑. ยางสีสุราช	๑๗,๐๖๔	๑๗,๒๘๙	๓๔,๓๕๓	๑๐,๒๕๕
๑๒. กุดรัง	๑๘,๔๒๐	๑๘,๒๕๔	๓๖,๖๗๔	๑๑,๐๗๙
๑๓. ชื่นชม	๑๑,๘๗๐	๑๒,๓๗๖	๒๔,๒๔๖	๗,๒๘๗
รวม	๕๕๕,๑๕๒	๔๗๒,๖๘๙	๙๒๗,๘๖๑	๓๒๒,๔๐๑

(ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดมหาสารคาม : เมษายน ๒๕๖๘)

๑.๓ ข้อมูลด้านสังคมและวัฒนธรรม

๑.๓.๑ การศึกษา

จังหวัดมหาสารคามมีสถาบันการศึกษา ๑,๐๒๙ แห่ง ดังนี้

๑) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๕๙๗ แห่ง

๑.๑) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๑
จำนวน ๑๙๕ แห่ง

๑.๒) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๒
จำนวน ๒๒๑ แห่ง

๑.๓) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๓
จำนวน ๑๔๕ แห่ง

๑.๔) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เขต ๒๖
จำนวน ๓๕ แห่ง

๑.๕) ศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดมหาสารคาม จำนวน ๑ แห่ง

๒) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน ๓๓ แห่ง

๓) สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดมหาสารคาม จำนวน ๑๓ แห่ง

๔) สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๓๕๒ แห่ง

๔.๑) โรงเรียนในสังกัดกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๓๖ แห่ง

(๑) โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน ๒๐ แห่ง

(๒) โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมือง จำนวน ๗ แห่ง

(๓) โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๔ แห่ง

(๔) โรงเรียนสังกัดเทศบาลตำบล จำนวน ๕ แห่ง

๔.๒) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน ๓๑๖ แห่ง

๕) สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม จำนวน ๕ แห่ง ประกอบด้วย

๕.๑) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

๕.๒) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

๕.๓) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย จำนวน ๓ แห่ง (แยกฝ่ายประถมและมัธยม)

๖) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน ๙ แห่ง

๖.๑) สังกัดรัฐบาล จำนวน ๖ แห่ง

(๑) วิทยาลัยเทคนิคมหาสารคาม

(๒) วิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม

(๓) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีจังหวัดมหาสารคาม

(๔) วิทยาลัยการอาชีพมหาสารคาม

(๕) วิทยาลัยเทคนิควาปีปทุม

(๖) วิทยาลัยการอาชีพพยุหะภูมิพิสัย

๖.๒) สังกัดเอกชน จำนวน ๓ แห่ง

๓) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา : มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตมหาสารคาม จำนวน ๑ แห่ง

๔) กระทรวงสาธารณสุข : วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม จำนวน ๑ แห่ง

๕) สถาบันศึกษาสังกัดกรมการศาสนา (โรงเรียนปริยัติธรรม) จำนวน ๙ แห่ง

๑.๓.๒ สถานบริการสาธารณสุข

จังหวัดมหาสารคาม มีสถานบริการสาธารณสุขทั้งของรัฐและของเอกชน จำนวน ๕๑๙ แห่ง มีแพทย์รวมทั้งหมด ๓๐๗ คน จำนวนแพทย์ต่อประชากร ๑ ต่อ ๓,๑๐๗ ประชาชนเข้าถึงบริการสาธารณสุขมากขึ้น และมีโอกาสได้รับบริการทางการแพทย์มากขึ้น อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาสุขภาพ เนื่องจากประชาชนยังขาดความตระหนักเกี่ยวกับโรคภัยต่างๆ และมีพฤติกรรมด้านสุขภาพที่ไม่ถูกต้อง

๑.๔ ข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค

๑.๔.๑ การคมนาคมขนส่ง

การคมนาคมขนส่งของจังหวัดมหาสารคาม จะใช้การคมนาคมทางถนนเป็นหลักประกอบด้วย ถนนทางหลวงแผ่นดินสายประธาน ถนนทางหลวงแผ่นดินสายรองประธาน ถนนทางหลวงแผ่นดินสายรองประธาน และทางหลวงชนบทและทางหลวงท้องถิ่น ดังนี้

๑) ถนนทางหลวงแผ่นดินสายประธาน ประกอบด้วย

๑.๑) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๓ (บ้านไผ่-มหาสารคาม-ร้อยเอ็ด-ยโสธร-อุบลราชธานี) เป็นเส้นทางที่มีความสำคัญในระดับภาค ทำหน้าที่เชื่อมโยงจังหวัดตอนกลางกับจังหวัดตอนล่างของภาคตะวันออกเฉียงเหนือทางทิศตะวันออก

๑.๒) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๓ (ตอนเลี้ยวเมืองด้านตะวันออกและด้านตะวันตก) เป็นระบบถนนวงแหวนของชุมชนเมืองมหาสารคาม มีบทบาทในการแบ่งเบาปริมาณการจราจรของระบบถนนสายหลัก และทำให้การเชื่อมโยงติดต่อของชุมชนภายในจังหวัดมีประสิทธิภาพมากขึ้นและทำหน้าที่เป็นทางเลี้ยวเมือง (BY PASS) กรณีไม่ต้องการผ่านชุมชนเมืองมหาสารคาม

๒) ถนนทางหลวงแผ่นดินสายรองประธาน ประกอบด้วย

๒.๑) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๘ (มหาสารคาม-โกสุมพิสัย-ท่าพระ เชื่อมโยงกับถนนมิตรภาพจังหวัดขอนแก่น) เชื่อมโยงระหว่างจังหวัดมหาสารคาม กับจังหวัดขอนแก่น ผ่านอำเภอโกสุมพิสัย เทศบาลตำบลท่าพระ และบรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒ (ถนนมิตรภาพ)

๒.๒) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๑๓ (มหาสารคาม-กันทรวิชัย-กาฬสินธุ์) เชื่อมโยงระหว่างจังหวัดมหาสารคาม กับจังหวัดกาฬสินธุ์ ผ่านอำเภอกันทรวิชัย อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

๒.๓) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๑๙ (บรบือ-นาเชือก-พยัคฆภูมิพิสัย-บุรีรัมย์) เชื่อมโยงระหว่างจังหวัดมหาสารคาม กับจังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นจังหวัดทางตอนใต้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๒.๔) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๙ (สายขอนแก่น - เชียงยืน - กาฬสินธุ์)

๒.๕) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๒ (สายพยัคฆภูมิพิสัย - พุทไธสง - สุวรรณภูมิ)

๓) ถนนทางหลวงแผ่นดินที่เชื่อมโยงระหว่างจังหวัด/อำเภอ หรือสถานที่สำคัญ เพื่อให้สามารถติดต่อกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีบทบาทในการแบ่งเบาปริมาณการจราจรของระบบถนนทางหลวงแผ่นดินสายประธาน และทำหน้าที่การเชื่อมโยงติดต่อระหว่างชุมชนสำคัญของจังหวัด ประกอบด้วย

๓.๑) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๔๐ (อำเภอเมืองมหาสารคาม - อำเภอวาปีปทุม - อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย - จังหวัดบุรีรัมย์)

๓.๒) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๔๕ (ร้อยเอ็ด - หอนงคูโคก - อำเภอวาปีปทุม)

๓.๓) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๒๓๗ (สายโกสุมพิสัย - เชียงยืน)

๓.๔) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๑๕๒ (สายเชียงยืน - ชื่นชม - กระนวน)

๓.๕) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๓๐๐ (สายโกสุมพิสัย - กุดรัง)

๓.๖) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๓๒๒ (สายโกสุมพิสัย - กุดรัง - บรบือ - นาโดน)

๓.๗) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๖๓ (สายบรบือ - วาปีปทุม)

๓.๘) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๓๘๑ (สายนาเชือก - นาโดน)

๓.๙) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๑๑๘ (สายกันทรวิชัย - เชียงยืน)

๓.๑๐) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๓๘๐ (สายมหาสารคาม - แกดคำ)

๔) ทางหลวงชนบทและทางหลวงท้องถิ่น

เป็นระบบถนนที่เชื่อมโยงติดต่อระหว่างชุมชนศูนย์กลางชนบทและพื้นที่ชนบท เป็นเส้นทางที่นำผลผลิตจากพื้นที่เกษตรกรรมมายังตลาดที่เป็นชุมชนศูนย์กลางของพื้นที่และการกระจายสินค้าตลอดจนการบริการต่าง ๆ ไปสู่พื้นที่โดยรอบและมีบทบาทในการแบ่งเบาปริมาณการจราจรของระบบถนนประธานและทำหน้าที่เชื่อมโยงติดต่อระหว่างชุมชนสำคัญของจังหวัด
(ที่มา : สำนักงานจังหวัดมหาสารคาม)

๑.๔.๒ ไฟฟ้า

จังหวัดมหาสารคาม มีผลการสำรวจข้อมูลจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าและการจำหน่ายกระแสไฟฟ้า จำแนกตามประเภทต่างๆ ซึ่งข้อมูลสะสมในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ของจังหวัดมหาสารคาม พบว่า

(๑) จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า ทั้งสิ้น ๓๒๖,๒๙๐ ราย โดยอำเภอที่มีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้ามากที่สุดอันดับแรก คือ อำเภอเมืองมหาสารคาม เท่ากับ ๖๒,๔๓๕ ราย รองลงมาได้แก่ อำเภอโกสุมพิสัย เท่ากับ ๔๒,๓๑๑ ราย อันดับสาม ได้แก่ อำเภอบรบือ เท่ากับ ๓๗,๐๙๔ ราย

(๒) จากสถิติข้อมูลหน่วยการใช้ไฟฟ้า (กิโลวัตต์/ชั่วโมง) ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคฯ ยอดสะสม ตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๖๕ ถึงธันวาคม ๒๕๖๕ จังหวัดได้จำหน่ายกระแสไฟฟ้า ให้ส่วนต่างๆ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย สถานธุรกิจ และอุตสาหกรรม ส่วนที่ราชการและสาธารณะ และอื่นๆ รวม ๙๐๒,๑๕๗,๗๐๕ กิโลวัตต์/ชั่วโมง (ที่มา : การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดมหาสารคาม ๒๕๖๖)

๑.๔.๓ การประปา

จังหวัดมีพื้นที่ให้บริการน้ำประปารวมทั้งสิ้น ๗ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองมหาสารคาม อำเภอกันทรวิชัย อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอบรบือ อำเภอกุดรัง อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย และอำเภอบรบือ จำแนก การให้บริการออกเป็น ๒ สาขา คือ

๑) การประปาส่วนภูมิภาค สาขามหาสารคาม มีพื้นที่ให้บริการน้ำประปา ๔ อำเภอ ประกอบด้วย

๑.๑) อำเภอเมืองมหาสารคาม ให้บริการพื้นที่ เทศบาลเมืองมหาสารคาม เทศบาล ตำบลแวงน่าง อบต.แก้ง อบต.แก้งเลิงจาน อบต.เขวาสอบนา อบต.ท่าสองคอน อบต.แก้ง อบต.แวงน่าง อบต.หนองกุง อบต.หนองโน อบต.หนองปลิง และ อบต.ห้วยแอ่ง

๑.๒) อำเภอกันทรวิชัย ให้บริการพื้นที่ เทศบาลตำบลขามเริญ เทศบาลตำบลโคกพระ เทศบาลตำบลท่าขอนยาง อบต.ขามเริญพัฒนา อบต.คันธารราษฎร์ อบต.โคกพระ อบต.ศรีสุข และ อบต.มะค่า

๑.๓) อำเภอโกสุมพิสัย ให้บริการพื้นที่ เทศบาลตำบลหัวขวาง และ อบต.หัวขวาง

๑.๔) อำเภอบรบือ ให้บริการพื้นที่ เทศบาลตำบลบรบือ อบต.โนนราษี อบต.บรบือ อบต.บ่อใหญ่ อบต.หนองสิม อบต.หนองโก อบต.หนองจิก และ อบต.กุดรัง (อำเภอกุดรัง)

๒) การประปาส่วนภูมิภาคพยัคฆภูมิพิสัย มีพื้นที่รับผิดชอบในการให้บริการน้ำประปา ๒ อำเภอ คือ อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย และอำเภอบรบือ

๑.๔.๔ ข้อมูลด้านการกักกันของจังหวัด (โปรดทำเครื่องหมาย ☒)

มีด่าน ☐ สุลกการ ที่ตั้ง..... ประเภท.....(ด่านชายแดน ท่าเรือ ท่าอากาศยาน คนเดินเท้า อื่นๆ)

☐ ตรวจพืช ที่ตั้ง..... มีห้องปฏิบัติการตรวจเบื้องต้น ☐ ไม่มี ☐ มี ที่ตั้งสถานกักกันพืช ☐ ไม่มี ☐ มี

☐ ตรวจประมง ที่ตั้ง..... มีห้องปฏิบัติการตรวจเบื้องต้น ☐ ไม่มี ☐ มี ที่ตั้งสถานกักกันสัตว์น้ำ ☐ ไม่มี ☐ มี

☒ ปศุสัตว์ ที่ตั้ง ด่านกักกันสัตว์มหาสารคาม หมู่ที่ ๑๐ ตำบลกุดรัง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม มีห้องปฏิบัติการตรวจเบื้องต้น ☐ ไม่มี ☒ มี ที่ตั้งด่านกักกันสัตว์ ☐ ไม่มี ☒ มี

๑.๕ ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของจังหวัด

๑.๕.๑ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด (GPP) ๑๖ สาขา

ผลผลิตมวลรวมจังหวัด (GPP) ประมาณการมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดปี ๒๕๖๖ มูลค่า ๖๙,๔๕๐ ล้านบาท มีมูลค่าเพิ่มขึ้นจาก ปี ๒๕๖๕ จำนวน ๑,๔๔๑ ล้านบาท และมีรายได้ผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อคน/ปี จำนวน ๙๐,๙๙๖ บาท มีมูลค่าเพิ่มขึ้นจาก ปี ๒๕๖๕ จำนวน ๒,๕๕๔ บาท คิดเป็นลำดับที่ ๖๐ ของประเทศ และเป็น ลำดับที่ ๙ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดที่แยกเป็นผลิตภัณฑ์มวลรวมของ จังหวัด (GPP) ปี ๒๕๖๖ จำนวน ๖๙,๔๕๐ ล้านบาท แยกเป็นภาคเกษตร ๑๕,๖๕๒ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ๑,๒๒๖ ล้านบาท และภาคนอกเกษตร ๕๓,๘๘๘ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ๒๑๕ ล้านบาท ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๕ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดมหาสารคาม

สาขา	ปี ๒๕๖๒	ปี ๒๕๖๓	ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕	ปี ๒๕๖๖
๑. ภาคเกษตร	๑๒,๐๔๘	๑๓,๖๒๐	๑๓,๖๖๑	๑๔,๓๓๖	๑๕,๕๖๒
เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง	๑๒,๐๔๘	๑๓,๖๒๐	๑๓,๖๖๑	๑๔,๓๓๖	๑๕,๕๖๒
๒. ภาคนอกเกษตร	๔๗,๑๖๓	๔๙,๖๔๖	๕๓,๐๖๕	๕๓,๖๗๓	๕๓,๘๘๘
๒.๑ ด้านอุตสาหกรรม	๘,๙๘๑	๙,๗๔๓	๑๑,๑๔๕	๑๑,๑๔๕	๑๐,๒๒๓
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	๖๓	๔๖	๔๕	๕๑	๖๓
การผลิต	๗,๘๘๐	๘,๕๖๙	๑๐,๑๒๒	๙,๗๙๐	๘,๔๗๙
ไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำและระบบปรับอากาศ	๗๙๕	๘๔๙	๙๓๔	๘๗๔	๑,๒๕๓
การจัดหาน้ำ การกำจัดน้ำเสียและของเสียรวมถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง	๒๔๓	๒๗๙	๔๒๐	๔๓๐	๔๒๘
๒.๒ ด้านบริการ	๓๘,๑๘๑	๓๙,๙๐๓	๔๑,๕๔๔	๔๒,๕๒๙	๔๓,๖๖๕
การก่อสร้าง	๓,๐๘๖	๓,๓๙๑	๓,๖๓๑	๓,๔๐๐	๓,๐๙๕
การขายส่งและการขายปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์	๖,๘๒๗	๗,๐๗๗	๖,๘๔๓	๖,๖๙๑	๗,๐๒๘
การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า	๑,๙๕๕	๑,๗๑๗	๑,๘๖๐	๒,๑๓๔	๒,๓๘๔
ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	๔๐๑	๔๕๗	๓๔๔	๕๑๐	๕๖๐
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	๕๘๐	๕๔๙	๕๒๘	๕๐๔	๕๑๑
กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	๕,๙๐๒	๖,๐๕๕	๖,๒๕๑	๖,๗๑๘	๗,๐๗๖
กิจกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์	๒,๖๗๗	๒,๙๕๕	๓,๗๖๓	๓,๕๔๘	๓,๗๕๓
กิจกรรมวิชาชีพ วิทยาศาสตร์และกิจกรรมทางวิชาการ	๒๗	๒๓	๒๒	๑๘	๒๔
กิจกรรมการบริหารและบริการสนับสนุน	๖๖	๔๖	๖๔	๖๙	๔๑
การบริหารราชการ/การป้องกันประเทศ/การประกันสังคมภาคบังคับ	๒,๕๓๗	๒,๖๔๕	๒,๖๖๑	๒,๖๐๗	๒,๖๙๒
การศึกษา	๑๐,๖๗๓	๑๑,๓๑๗	๑๑,๖๙๐	๑๒,๑๓๙	๑๒,๒๘๗
กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	๒,๓๙๐	๒,๔๘๗	๒,๗๑๘	๒,๙๕๓	๒,๙๗๓
ศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการ	๑๘๒	๓๐๕	๓๖๗	๔๐๑	๔๑๔
กิจกรรมบริการอื่นๆ	๘๘๐	๘๗๙	๘๐๑	๘๓๖	๘๒๖
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	๕๙,๒๑๐	๖๓,๕๖๖	๖๖,๗๒๖	๖๘,๐๐๙	๖๙,๔๕๐
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคน (บาท)	๗๕,๓๓๗	๘๑,๐๗๗	๘๖,๑๓๔	๘๘,๔๔๒	๙๐,๙๙๖
ประชากร (๑,๐๐๐ คน)	๗๘๖	๗๘๐	๗๗๕	๗๖๙	๗๖๓

(ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.))

๑.๔.๒ ข้อมูลด้านอุตสาหกรรมของจังหวัด

ตารางที่ ๒.๖ ขนาดและจำนวนโรงงานของจังหวัดมหาสารคาม

จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม ๒๕๑ แห่ง เพิ่มขึ้นจากปีก่อนจำนวน ๓๔ แห่ง แบ่งเป็นขนาดเล็ก เพิ่มขึ้น ๓๔ แห่ง ขนาดกลางเพิ่มขึ้น ๔ แห่ง และขนาดใหญ่ลดลง ๔ แห่ง ส่วนเงินทุนเพิ่มขึ้น ๒,๔๑๑.๔๕ ล้านบาท

ขนาดโรงงาน	จำนวนโรงงาน	จำนวนคนงาน (คน)	จำนวนเงินทุน (ล้านบาท)
๑. ขนาดเล็ก	๒๓๐	๒,๖๗๗	๗,๗๐๖.๘๐
๒. ขนาดกลาง	๑๖	๑,๙๗๘	๕,๓๗๒.๓๘
๓. ขนาดใหญ่	๕	๒,๔๔๑	๔๒๔.๓๒
รวม	๒๕๑	๗,๐๙๖	๑๓,๕๐๓.๕๐

(ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดมหาสารคาม : เมษายน ๒๕๖๘)

ตารางที่ ๒.๗ จำนวนอุตสาหกรรมจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรมของจังหวัดมหาสารคาม

รหัส	กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวน	เงินทุน (ล้านบาท)	คนงาน
๑	อุตสาหกรรมเกษตร	๒๖	๒,๔๘๙.๐๕	๖๗๐
๒	อุตสาหกรรมอาหาร	๔๒	๔,๐๖๓.๘๖	๑,๑๖๒
๓	อุตสาหกรรมเครื่องดื่ม	๒	๑,๔๙๙.๔๘	๑๐๔
๔	อุตสาหกรรมสิ่งทอ	๗	๒๔๒	๑,๒๖๖
๕	อุตสาหกรรมเครื่องแต่งการ ยกเว้น รองเท้า	๒	๔๐.๓๔	๖๓๘
๖	ผลิตหนังสัตว์และผลิตภัณฑ์จากหนังสัตว์	๐	-	-
๗	อุตสาหกรรมไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	๒๑	๑๖๔.๗๗	๒๓๖
๘	อุตสาหกรรมเครื่องเรือนหรือเครื่องตกแต่งในอาคารจากไม้ แก้ว ยาง หรือโลหะอื่นๆ	๑	๐.๘๐	๕
๙	ผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ	๐	-	-
๑๐	อุตสาหกรรมการพิมพ์ การเย็บเล่ม ทำปกหรือการทำแม่พิมพ์	๒	๙๐.๔๖	๔๓
๑๑	อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี	๒	๒๑๘	๒๓๗
๑๒	อุตสาหกรรมจากปิโตรเลียม	๑๒	๓๕๐.๔๖	๘๙
๑๓	ยางและผลิตภัณฑ์ยาง	๐	-	-
๑๔	ผลิตภัณฑ์พลาสติก	๗	๑๕๖.๔๖	๑๕๔
๑๕	ผลิตภัณฑ์โลหะ	๖๔	๑,๐๒๓.๘๗	๘๐๙
๑๖	ผลิตภัณฑ์โลหะขั้นมูลฐาน	๒	๖๑.๒๕	๓๑
๑๗	อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ	๗	๖๘.๔๒	๖๔
๑๘	อุตสาหกรรมเครื่องจักรและเครื่องกล	๑	๑๑.๕๐	๙
๑๙	อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์	๓	๕๒.๘๘	๗๐๗

รหัส	กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวน	เงินทุน (ล้านบาท)	คนงาน
๒๐	อุตสาหกรรมผลิตยานพาหนะและอุปกรณ์รวมทั้งการซ่อมแซมยานพาหนะและอุปกรณ์	๒๔	๙๔๔.๖๓	๕๗๓
๒๑	อุตสาหกรรมการผลิตอื่นๆ	๒๖	๒,๐๒๕.๔๗	๒๙๙
รวม		๒๕๑	๑๓,๕๐๓.๕๐	๗,๐๙๖

(ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดมหาสารคาม : เมษายน ๒๕๖๘)

๑.๖ ข้อมูลด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ด้านสังคม การท่องเที่ยว แรงงาน วัฒนธรรม

๑.๖.๑ ข้อมูลแรงงาน

ตารางที่ ๒.๘ จำนวนแรงงานของจังหวัดมหาสารคาม

ประเภท	จำนวน (คน)
๑.วัยทำงาน (อายุ ๑๕ ปี ขึ้นไป)	๖๒๕,๑๙๖
๑.๑ ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน	๔๐๘,๙๘๗
(๑) ผู้มีงานทำ	๔๐๖,๐๕๘
(๒) ผู้ว่างงาน	๒,๐๐๐
(๓) ผู้รอฤดูกาล	๙๓๐
๒.การมีงานทำ	
๒.๑ ในภาคเกษตรกรรม	๒๐๖,๕๒๘
๒.๒ นอกภาคเกษตรกรรม ได้แก่ (๓ ลำดับแรก)	๑๙๙,๕๓๐
(๑) การขายส่งและขายปลีก	๖๖,๓๐๗
(๒) การผลิต	๓๑,๒๙๐
(๓) การก่อสร้าง	๑๙,๘๑๒
๓. แรงงานนอกระบบ	๓๒๒,๓๓๙
๓.๑ ในภาคเกษตรกรรม	๒๒๗,๑๒๗
๓.๒ นอกภาคเกษตรกรรม ได้แก่ (๓ ลำดับแรก)	๙๕,๒๑๒
(๑) การขายส่งและขายปลีก	๕๑,๐๑๑
(๒) โรงแรมและอาหาร	๑๖,๒๒๗
(๓) การก่อสร้าง	๑๔,๐๔๓

(ที่มา : สำนักงานแรงงานจังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๘)

๑.๖.๒ จำนวนครัวเรือนผู้ตกเกณฑ์ จปฐ. (๓๘,๐๐๐)

ตารางที่ ๒.๙ จำนวนครัวเรือนผู้ตกเกณฑ์ จปฐ.

ปี	เกณฑ์รายได้	จำนวนประชากร			ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. (ครัวเรือน)	รายได้/คน/ปี (บาท)
		ชาย	หญิง	รวม		
๒๕๖๑	๓๘,๐๐๐	๓๔๙,๖๘๖	๓๖๘,๙๗๘	๗๑๘,๖๖๔	๑,๓๔๘	๗๓,๑๕๓.๒๙
๒๕๖๒	๓๘,๐๐๐	๓๔๙,๖๓๔	๓๖๙,๕๑๓	๗๑๙,๑๔๗	๑,๒๗๒	๗๒,๙๘๑.๔๒
๒๕๖๓	๓๘,๐๐๐	-	-	-	-	-
๒๕๖๔	๓๘,๐๐๐	๓๒๙,๔๓๒	๓๕๕,๕๐๕	๖๘๔,๙๓๗	๑,๐๙๙	๔๑,๘๓๓.๘๗
๒๕๖๕	๓๘,๐๐๐	๓๓๒,๙๒๔	๓๕๙,๖๙๖	๖๙๒,๖๒๐	๕๓๒	๗๘,๒๕๗.๓๙
๒๕๖๖	๔๐,๐๐๐	๓๑๘,๘๐๕	๓๔๘,๐๙๑	๖๖๗,๐๗๕	๓๐๙	๘๘,๔๕๒.๖๕
๒๕๖๗	๔๐,๐๐๐	๓๑๒,๔๗๖	๓๔๒,๔๑๓	๖๕๕,๐๓๘	๑๗๖	๘๑,๗๒๓.๒๕

(ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดมหาสารคาม : เมษายน ๒๕๖๘)

๑.๖.๓ ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว

๑) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้แก่

๑.๑) บ้านหนองเขื่อนช้าง ตั้งอยู่บ้านหนองเขื่อนช้าง ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นแหล่งหัตถกรรมด้านผ้าทอพื้นเมือง

๑.๒) บ้านหม้อ ตั้งอยู่บ้านหม้อ ตำบลเขวา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นแหล่งหัตถกรรมที่ผลิตภาชนะดินเผา

๑.๓) กลุ่มจิตรกรรมบ้านเบญจรงค์แกลลอรี ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๓๔๗ หมู่ที่ ๒ บ้านโคกพระ ถนนถีนานนท์ ตำบลโคกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผลิตงานหัตถกรรมเครื่องเบญจรงค์แบบดั้งเดิมและแบบประยุกต์ และงานจิตรกรรม

๑.๔) ผลิตภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์เครื่องหวาย บ้านเลขที่ ๙๔ หมู่ ๗ บ้านวังไผ่ ถนนมหาสารคาม กมลาไสย ตำบลลาดพัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผลิตงานหัตถกรรมเครื่องหวายประเภทเฟอร์นิเจอร์

๑.๕) งานนมัสการพระธาตุนาคุณ อำเภอนาคุณ เป็นงานประเพณีประจำปี ซึ่งจัดขึ้นในช่วงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ ของทุกปี เพื่อเป็นการนมัสการองค์พระธาตุ ในงานมีขบวนแห่ประเพณี ๑๒ เดือน และการแสดงตำนานนครจำปาศรี

๑.๖) งานบุญเบิกฟ้า จัดขึ้นในวันขึ้น ๓ ค่ำ เดือน ๓ ของทุกปี ถือเป็นงานประเพณีประจำปีของชาวจังหวัดมหาสารคาม และเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด ซึ่งมีแนวความคิดเกี่ยวกับการฟื้นฟูการทำนา เพื่อให้คนทั่วไปตระหนักถึงความสำคัญของชาวนา ตลอดจนการบำรุงดิน อันเป็นหัวใจของการผลิตข้าว กำหนดจัดงาน ๑๐ วัน ๑๐ คืน

๑.๗) งานประเพณีบุญบั้งไฟ จัดขึ้นในเดือน ๖ ของทุกปีที่อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย

๑.๘) งานออนซอนกลองยาว เป็นประเพณีของชาวอำเภอนาโพธิ์ ซึ่งทุกหมู่บ้านมีคณะกลองยาว โดยมีการผลิตกลองยาวเสียงดีไว้สำหรับประกวดกลองยาวของชนะเลิศระดับประเทศ ซึ่งจะจัดงานหลังวันมาฆบูชาประมาณ ๑ เดือน หรือประมาณกลางเดือนมีนาคมของทุกปี

๑.๙) งานประเพณีแข่งเรือยาว ลอยกระทง ล่องเรือไฟ เป็นงานประเพณีชาวพุทธที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมากระทั่งปัจจุบัน จะจัดขึ้นในวันออกพรรษา เพื่ออนุรักษ์ส่งเสริมประเพณีอันดีงามสถานที่จัดงานบริเวณบึงบอน ตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย

๑.๑๐) งานบุญพาข้าวลิง หรืองานบุญเลี้ยงอาหารลิง เป็นงานประจำปีของชาวอำเภอโกสุมพิสัย ยึดเอาวันที่ ๒ เดือนเมษายนของทุกปีเป็นวันจัดงาน เพื่อหารายได้สมทบเป็นกองทุนจัดซื้ออาหารไว้เลี้ยงฝูงลิงตลอดทั้งปี ซึ่งเป็นการแสดงออกในการทำบุญทำทานให้กับสัตว์

๑.๑๑) พระพุทธรมงคล ตำบลโคกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม เป็นพระพุทธรูปยืนข้างต้นโพธิ์จันทน์โคนต้นโพธิ์ห่อหุ้มไปบางส่วน มีลักษณะเป็นพระที่ทำมาจากหินทราย ศิลปะยุคทวารวดี สูงราว ๔ เมตร พระพุทธรมงคลเป็นพระพุทธรูปสำคัญของจังหวัดมหาสารคาม

๑.๑๒) พระพุทธรมิ่งเมืองหรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “หลวงพ่อยืน” ตั้งอยู่ที่วัดสุวรรณาวาสไม่ไกลจากพระพุทธรมงคล ด้วยเป็นพระที่มีตำนานการสร้างร่วมกันถูกสร้างขึ้นมาพร้อมๆ กันด้วยวัตถุประสงค์การสร้างเดียวกัน ลักษณะเป็นพระที่ทำมาจากศิลาแลงสูงราว ๔ เมตร กว้าง ๑ เมตร

๑.๑๓) วัดป่าวังน้ำเย็น ตำบลเกิ้ง อำเภอเมืองมหาสารคาม วัดแห่งนี้มีศาลาการเปรียญไม้ที่ใหญ่หิมา สร้างโดยใช้เสาไม้สักร้อย ๆ ต้น ภายในวัดยังมีเจดีย์ศรีมหาสารคาม ที่องค์เจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ

๒) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่

๒.๑) วนอุทยานโกสัมพี ตั้งอยู่ที่บ้านหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย มีเนื้อที่ประมาณ ๑๕๐ ไร่ ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำชี มีสภาพเป็นป่าเบญจพรรณ มีต้นไม้หลากหลายชนิดทำให้มีความร่มรื่น และยังมีฝูงลิงแสมชนสีทองอาศัยอยู่บนพันตัว

๒.๒) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าดุนลำพัน ตั้งอยู่ที่ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๓๕๐ ไร่ ภายในเป็นป่าพรุน้ำจืด หรือป่าทามผสมกับป่าบกทำให้มีความหลากหลายของพันธุ์พืชและสัตว์ป่า เป็นที่อยู่ของปูทูลกระหม่อม หรือปูแ้ง ซึ่งเป็นปูที่หายากและพบเพียงแห่งเดียวที่ป่าดุนลำพัน

๒.๓) หาดเจ้าสำราญ อยู่ที่บ้านวังยาว ตำบลเกิ้ง อำเภอเมืองมหาสารคาม เป็นหาดทรายที่มีลักษณะส่วนโค้งไปตามลำน้ำชี ระยะทางประมาณ ๘๐๐ เมตร ในฤดูแล้งน้ำในลำน้ำชีจะลดลงสามารถมองเห็นหาดทรายได้สวยงาม

๒.๔) อุทยานวังมัจฉา ตั้งอยู่ที่บ้านโขงกุดหวาย ตำบลเกิ้ง อำเภอเมืองมหาสารคาม มีพื้นที่เป็นเกาะล้อมรอบด้วยน้ำเป็นแหล่งปลาชุกชุม บนเกาะมีสัตว์ป่าหลายชนิดเหมาะสำหรับเป็นที่พักผ่อนและชมธรรมชาติ

๒.๕) สะพานไม้วัดป่าวังเกาะเกิ้ง ตั้งอยู่ที่ตำบลเกิ้ง อำเภอเมืองมหาสารคาม วัดป่าแห่งนี้มีดีที่สะพานไม้ ด้วยวัดป่าวังเกาะเกิ้งตั้งอยู่ในพื้นที่ดินที่ถูกลำน้ำชีหลงล้อมรอบจนมีสภาพเป็นเกาะพระอาจารย์กมล (หลวงพ่อดูม) จึงได้ร่วมกับชาวบ้านและนักศึกษาที่มาออกค่ายอาสาพัฒนางานฝีมือทำการก่อสร้างสะพานแห่งนี้ ตัวสะพานได้นำแบบมาจากสะพานมอญ และได้เพิ่มศาลาพักตรงกึ่งกลางเพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของผู้คน ทั้งนี้ บริเวณคิ่งน้ำใต้สะพานมีฝูงปลาชะโดยักษ์อาศัยอยู่จำนวนมาก นอกจากนี้ภายในวัดมีลักษณะเป็นป่ารกทึบมีฝูงหมีป่าเป็นจำนวนมาก

๒.๖) สะพานไม้แกดำ ตั้งอยู่ที่ตำบลแกดำ อำเภอแกดำ เป็นสะพานไม้ยาวประมาณ ๑ กิโลเมตร ทอดจากชายฝั่งหนองแกดำด้านวัดดาวดึงษ์แกดำ ไปยังหมู่บ้านหัวขัว คำว่า ขัว ภาษาอีสานแปลว่า สะพาน ชื่อหมู่บ้านที่ตั้งมานี้น่าจะเป็นไปได้ว่า สะพาน และหมู่บ้านสร้างขึ้นมาพร้อม ๆ กันคนแก่คนเฒ่าที่รู้จักในหมู่บ้านอายุ ๘๐ กว่าปี ก็บอกว่าเกิดมาก็เห็นสะพานอยู่อย่างนี้แล้วเหมือนกัน แต่ถ้าถามถึงคนผู้สร้างสะพานล้วนล้มหายตายจากไปหมดแล้ว จึงประมาณอายุของสะพานได้น่าจะ ๑๐๐ ปี สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการไปมาหาสู่กันระหว่างคน ๒ ฝากฝั่งหนอง

๒. ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด

๒.๑ ครัวเรือนเกษตรกร

ตารางที่ ๒.๑๐ จำนวนครัวเรือนเกษตรกรของจังหวัดมหาสารคาม (ลดลง ๑๐,๖๗๙ ครัวเรือนจากปีที่ผ่านมา)

อำเภอ	จำนวนครัวเรือน	จำนวนครัวเรือน เกษตรกร	ร้อยละจำนวนครัวเรือนเกษตร/ ครัวเรือนทั้งหมด
เมืองมหาสารคาม	๖๒,๘๗๔	๑๘,๖๓๘	๒๙.๖๔
กันทรวิชัย	๓๑,๗๗๒	๑๓,๕๔๒	๔๒.๖๒
โกสุมพิสัย	๓๗,๓๘๘	๒๐,๔๑๐	๕๔.๕๙
เขียงยืน	๒๑,๓๘๑	๑๑,๐๕๙	๕๑.๗๒
นาเชือก	๒๐,๓๗๔	๑๑,๗๖๓	๕๗.๗๔
บรบือ	๓๗,๙๐๒	๒๐,๖๐๑	๕๔.๓๕
พยัคฆภูมิพิสัย	๒๗,๕๖๖	๑๗,๒๑๖	๖๒.๔๕
วาปีปทุม	๓๔,๐๗๖	๒๒,๒๙๗	๖๕.๔๓
นาตูน	๑๐,๙๓๑	๗,๖๗๓	๗๐.๑๙
แกดำ	๘,๕๔๓	๖,๐๐๑	๗๐.๒๔
ยางสีสุราช	๑๐,๒๓๔	๖,๙๕๑	๖๗.๙๒
กุฉีกรัง	๑๑,๐๖๒	๖,๙๕๘	๖๒.๙๐
ชื่นชม	๗,๒๖๓	๔,๑๘๑	๕๗.๕๗
รวม	๓๒๑,๓๖๖	๑๖๗,๒๙๐	๕๒.๐๖

(ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๘)

๒.๒ การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร

ตารางที่ ๒.๑๑ การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรแยกตามรายอำเภอ จังหวัดมหาสารคาม

อำเภอ	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)*	พื้นที่ทำการเกษตร								รวมพื้นที่ทำการเกษตร	
		ที่นา		ไม้ผล/ไม้ยืนต้น		พืชไร่/พืชผัก/ไม้ดอก		เกษตรอื่นๆ			
		จำนวน (ไร่)	ร้อยละ พื้นที่ เกษตร	จำนวน (ไร่)	ร้อยละ พื้นที่ เกษตร	จำนวน (ไร่)	ร้อยละ พื้นที่ เกษตร	จำนวน (ไร่)	ร้อยละ พื้นที่ เกษตร	จำนวน (ไร่)	ร้อยละ พื้นที่ ทั้งหมด
เมืองฯ	๓๔๗,๙๓๗.๕	๑๙๒,๘๕๕	๕๕.๔	๓๙๑.๕	๐.๑๑	๑๓,๓๑๒.๕	๓.๘	๓๓.๐	๐.๐	๒๐๖,๖๒๑.๖	๕๙.๔
แกดำ	๙๓,๔๓๗.๕	๗๒,๗๑๑	๗๗.๘	๖๐๓.๐	๐.๖	๑,๓๐๑.๐	๑.๔	๔.๐	๐.๐	๗๔,๖๑๙.๐	๗๙.๙
โกสุมพิสัย	๕๑๗,๔๓๗.๕	๒๕๖,๕๐๓	๔๙.๖	๕,๖๐๑.๐	๑.๑	๑๑๕,๒๗๐.๐	๒๒.๓	๔๑.๕	๐.๐	๓๗๗,๔๒๔.๓	๗๒.๙
กันทรวิชัย	๒๓๒,๖๒๐.๐	๑๖๗,๘๓๙	๗๒.๒	๑,๓๓๒.๒	๐.๖	๘๒๖.๘	๐.๔	๓๗.๐	๐.๐	๑๗๐,๐๓๕.๐	๗๓.๑
เขียงยืน	๑๘๐,๖๒๕.๐	๑๒๕,๒๕๓	๖๙.๓	๑,๘๑๘.๓	๑.๐	๑๓,๗๑๓.๘	๗.๖	๒๓.๐	๐.๐	๑๔๐,๘๐๘.๐	๗๘.๐
บรบือ	๔๒๖,๐๐๐.๐	๒๖๙,๑๖๖	๖๓.๒	๕,๐๓๗.๐	๑.๒	๔๖,๖๔๗.๐	๑๑.๐	๑๖.๘	๐.๐	๓๒๐,๘๖๖.๘	๗๕.๓
นาเชือก	๓๓๐,๑๒๕.๐	๑๕๘,๕๑๓	๔๘.๐	๑,๕๘๐.๓	๐.๕	๒๘,๑๙๒.๘	๘.๕	๕๐.๐	๐.๐	๑๘๘,๓๒๖.๐	๕๗.๐

อำเภอ	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)*	พื้นที่ทำการเกษตร								รวมพื้นที่ทำการเกษตร	
		ที่นา		ไม้ผล/ไม้ยืนต้น		พืชไร่/พืชผัก/ไม้ดอก		เกษตรอื่นๆ			
		จำนวน (ไร่)	ร้อยละ พื้นที่ เกษตร	จำนวน (ไร่)	ร้อยละ พื้นที่ เกษตร	จำนวน (ไร่)	ร้อยละ พื้นที่ เกษตร	จำนวน (ไร่)	ร้อยละ พื้นที่ เกษตร	จำนวน (ไร่)	ร้อยละ พื้นที่ ทั้งหมด
พยุหะภูมิพิสัย	๒๕๖,๑๒๕.๐	๒๘๓,๑๙๙	๙๐.๔	๓๔๐.๐	๐.๑	๔,๓๐๗.๐	๑.๗	๔๑.๓	๐.๐	๒๖๐,๘๑๓.๓	๙๑.๙
วาปีปทุม	๓๗๘,๖๒๕.๐	๒๘๕,๔๒๕	๗๕.๔	๔,๐๓๖.๐	๑.๑	๕,๔๓๕.๐	๑.๔	๙.๐	๐.๐	๒๙๔,๙๐๕.๓	๗๗.๙
นาคน	๑๕๕,๒๕๐.๐	๑๑๙,๐๔๘	๗๖.๗	๒,๖๑๘.๐	๑.๗	๓,๔๑๘.๓	๒.๒	๒๕.๕	๐.๐	๑๒๕,๑๐๙.๘	๘๐.๖
ยางสีสุราช	๑๕๑,๕๖๒.๕	๙๓,๕๖๕	๖๑.๗	๑,๐๑๙.๐	๐.๗	๑,๔๗๑.๔	๑.๐	๙๘.๐	๐.๑	๙๖,๑๕๓.๔	๖๓.๔
กุฉีกรัง	๑๖๖,๘๗๕.๐	๑๐๑,๔๓๕	๖๐.๘	๕๑๑.๖	๐.๓	๖,๗๕๕.๓	๔.๐	๘.๘	๐.๐	๑๐๘,๗๑๐.๗	๖๕.๑
ชื่นชม	๗๐,๖๒๕.๐	๓๘,๒๖๙	๕๔.๒	๕๒๘.๕	๐.๗	๔๗,๘๒๕.๐	๖๗.๗	๑๒๖.๐	๐.๒	๘๖,๗๔๘.๕	๑๒๒.๘
รวม	๓,๓๐๗,๒๕๐.๐	๒,๑๖๓,๘๑๑	๖๕.๔	๒๕,๔๒๕.๓	๐.๘	๒๘๘,๔๗๕.๗	๘.๗	๕๑๔	๐.๐	๒,๔๗๘,๒๕๕	๗๔.๙

หมายเหตุ* พื้นที่ทั้งหมดจากรูปแปลงระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์(GIS)

(ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๘)

ตารางที่ ๒.๑๒ ระดับความเหมาะสมของพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม

ระดับความเหมาะสม/ชนิดพืช	S๑ (ไร่)	S๒ (ไร่)	S๑ + S๒ (ไร่)	S๓ (ไร่)	N (ไร่)	N + S๓ (ไร่)	รวม
ข้าว	๑๕๙,๗๕๖.๖๕	๘๔๔,๙๕๘.๘๐	๑,๐๐๔,๗๑๕.๔๕	๖๐๔,๐๕๓.๓๐	๔๖๐,๒๓๔.๓๕	๑,๐๖๔,๒๘๗.๖๕	๒,๐๖๘,๐๐๓.๑๑
มันสำปะหลัง	๒,๗๕๙.๕๔	๒๕๒,๘๕๖.๔๒	๒๕๕,๖๑๕.๙๖	๑๙๖.๔๙	๖๓,๘๙๓.๒๓	๖๔,๐๘๙.๗๒	๓๑๙,๗๐๕.๖๘
อ้อย	๓๑๕.๘๙	๒๒๔,๖๕๙.๑๑	๒๒๔,๙๗๕.๐๐	๐	๑,๐๒๗.๖๗	๑,๐๒๗.๖๗	๒๒๖,๐๐๒.๖๗
ยางพารา	๒๙๓.๙๓	๙,๐๗๕.๑๗	๙,๓๖๙.๑๐	๖๒๑.๐๕	๐.๐๐	๖๒๑.๐๕	๙,๙๙๐.๐๐

(ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดินมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๘)

ตารางที่ ๒.๑๓ ข้อมูลพื้นที่ สปก. จังหวัดมหาสารคาม

อำเภอ	จำนวนพื้นที่ สปก. (ไร่)	จำนวนเกษตรกร (ราย)
๑. เมืองมหาสารคาม	๓๐,๐๕๕	๓,๑๐๔
๒. แกดำ	-	-
๓. โกสุมพิสัย	๖๗,๒๔๕	๕,๗๒๒
๔. กันทรวิชัย	๖,๔๙๔	๑,๒๑๖
๕. เชียงยืน	๒,๓๑๐	๓๒๘
๖. บรบือ	๓๙,๘๐๔	๓,๔๖๑
๗. นาเชือก	๒๕,๕๒๕	๒,๔๘๔
๘. พยุหะภูมิพิสัย	-	-
๙. วาปีปทุม	๒,๕๘๓	๒๔๗
๑๐. นาคน	๘,๓๕๘	๗๔๒

อำเภอ	จำนวนพื้นที่ สปก. (ไร่)	จำนวนเกษตรกร (ราย)
๑๑. ยางสีสุราช	๖๗๔	๑๐๘
๑๒. กุดรัง	๔๓,๖๓๙	๓,๑๙๔
๑๓. ชื่นชม	๒,๔๓๙	๔๔๙
รวม	๒๒๙,๑๒๖	๒๑,๐๕๕

(ที่มา : สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๘)

ตารางที่ ๒.๑๔ ข้อมูลพื้นที่ปลูกยางพาราจังหวัดมหาสารคาม

อำเภอ	จำนวนพื้นที่ปลูก (ไร่)	จำนวนเกษตรกร (ราย)
๑. เมืองมหาสารคาม	๔๒๔.๕๘	๖๐
๒. แกดำ	๑๕๙.๒๕	๑๙
๓. โกสุมพิสัย	๘๑๑.๘๔	๗๖
๔. กันทรวิชัย	๗๔๒.๐๓	๑๒๐
๕. เขียงยืน	๑,๒๙๒.๖๓	๑๒๖
๖. บรบือ	๕๗๑.๕๐	๖๐
๗. นาเชือก	๔๕๓.๓๒	๔๗
๘. พยัคฆภูมิพิสัย	๒๕๕.๔๗	๒๘
๙. วาปีปทุม	๑,๘๖๔.๘๙	๒๕๕
๑๐. นาหว้า	๙๖๖.๔๔	๑๒๐
๑๑. ยางสีสุราช	๔๔๙.๔๒	๔๙
๑๒. กุดรัง	๒๓๕.๔๔	๑๘
๑๓. ชื่นชม	๓๖๙.๗๖	๓๘
รวม	๘,๕๙๖.๕๗	๑,๐๑๖

(ที่มา : การยางแห่งประเทศไทยจังหวัดร้อยเอ็ด : กรกฎาคม ๒๕๖๘)

ตารางที่ ๒.๑๕ ข้อมูลการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมจังหวัดมหาสารคาม

อำเภอ	จำนวนพื้นที่ปลูก (ไร่)	จำนวนเกษตรกร (ราย)
๑. เมืองมหาสารคาม	๕๙.๕	๑๑๙
๒. แกดำ	๒๕.๕	๕๑
๓. โกสุมพิสัย	๓๕.๕	๗๑
๔. กันทรวิชัย	๑๗	๓๔
๕. เขียงยืน	๓๗	๗๔
๖. บรบือ	๒๖๗.๕	๕๓๕
๗. นาเชือก	๓๕๒	๗๐๔
๘. พยัคฆภูมิพิสัย	๕๓๓	๑,๐๖๖

อำเภอ	จำนวนพื้นที่ปลูก (ไร่)	จำนวนเกษตรกร (ราย)
๙. วาปีปทุม	๔๕๒.๕	๙๐๕
๑๐. นาคน	๒๕๕.๕	๕๑๑
๑๑. ยางสีสุราช	๒๔๘.๕	๔๙๗
๑๒. กุตรัง	๑๖๙.๕	๓๓๙
๑๓. ชื่นชม	๑๘	๓๖
รวม	๒,๔๗๑	๔,๙๔๒

(ที่มา : ศูนย์หม่อนไหมมหาสารคาม : มิถุนายน ๒๕๖๘)

๒.๓ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

๒.๓.๑ แหล่งนํ้านอกเขตชลประทาน (บ่อจํว ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร)

ตารางที่ ๒.๑๖ ข้อมูลจํานวนบ่อนํ้านอกเขตชลประทาน (บ่อจํว)

อำเภอ	จํานวนบ่อนํ้า		
	พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	รวม
๑. เมืองมหาสารคาม	๓,๔๐๐๒	๙๗	๓,๔๙๙
๒. แกดํา	๑,๘๔๐	๖๔	๑,๙๐๔
๓. โกสุมพิสัย	๓,๓๕๑	๑๕๘	๓,๕๐๙
๔. กันทรวิชัย	๒,๓๒๖	๑๑๑	๒,๔๓๗
๕. เขียงยืน	๑,๙๑๙	๘๑	๒,๐๐๐
๖. บรบือ	๔,๘๘๗	๒๓๘	๕,๑๒๕
๗. นาเชือก	๓,๕๒๑	๑๗๐	๓,๖๙๑
๘. พยัคฆภูมิพิสัย	๓,๖๘๗	๑๒๑	๓,๘๐๘
๙. วาปีปทุม	๓,๙๑๖	๑๘๗	๔,๑๐๓
๑๐. นาคน	๒,๙๑๖	๑๐๗	๓,๐๘๘
๑๑. ยางสีสุราช	๒,๔๐๖	๗๓	๒,๔๗๙
๑๒. กุตรัง	๒,๐๐๓	๘๘	๒,๐๙๑
๑๓. ชื่นชม	๑,๒๑๑	๕๕	๑,๒๖๖
รวม	๓๗,๔๕๐	๑,๕๕๐	๓๙,๐๐๐

(ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดินมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๘)

๒.๓.๒ พื้นที่ชลประทานและระบบชลประทาน

ตารางที่ ๒.๑๗ ข้อมูลอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง จำนวน..๑๗..แห่ง

ชื่ออ่างเก็บน้ำ	ตำบล	อำเภอ	พื้นที่รับน้ำ (ตร.ม.)	ความจุ (ล้าน ลบ.ม.)	พื้นที่ ชลประทาน (ไร่)
๑. ห้วยคะคาง	โคกก่อง	เมืองมหาสารคาม	๗๒.๕	๔.๑๒๖	๔,๑๘๖
๒. แก่งเลิงจาน	แก่งเลิงจาน	เมืองมหาสารคาม	๒๐๘	๘.๐๒๔	๓,๐๐๐
๓. หนองกระทุ่ม	เขวา	เมืองมหาสารคาม	๒๘	๒.๖๓๖	๒,๔๐๙
๔. หนองแวงน้อย	แวงน่าง	เมืองมหาสารคาม	๒๔.๔	๐.๓๘๕	-
๕. ห้วยขอนแก่น	วังยาว	โกสุมพิสัย	๘.๙๕	๘.๖๕๙	๗,๓๖๖
๖. หนองบัว	โคกพระ	กันทรวิชัย	๒๖	๓.๕๘๐	๑,๙๒๙
๗. หนองแกดำ	แกดำ	แกดำ	๔๓.๕	๑.๖๒๕	๑,๗๐๐
๘. ห้วยจอกขวาง	หนองแสง	วาปีปทุม	๑๔๑	๓.๐๓๖	๑,๐๑๓
๙. หนองไฮ	ประจักษ์พัฒนา	วาปีปทุม	๗.๘	๒.๒๔๔	๑,๑๔๗
๑๐. ส่องของแมว	จัวบา	วาปีปทุม	๓	๐.๕๖๔	อุปโภค-บริโภค
๑๑. ห้วยค้อ	เขวาไร่	นาเชือก	๘	๓๑.๓๓๘	๑๘,๕๑๐
๑๒. ห้วยประดู่	บ่อใหญ่	บรบือ	๗๒.๕	๒.๘๐๔	๒,๗๒๐
๑๓. ร่องหัวช้าง	หนองโก	บรบือ	๒๘	๑.๒๙๐	๑,๔๖๐
๑๔. เอกสัต์ยสุนทร	หนองสิม	บรบือ	๘	๐.๘๗๐	๑,๕๐๐
๑๕. ห้วยเชียงคำ	โนนราษี	บรบือ	๒๑.๘	๕.๐๖๖	๓,๒๐๐
๑๖. หนองคูขาด	หนองคูขาด	บรบือ	๒.๒๔	๐.๓๖๘	๓๘๐
๑๗. หนองเทวราช	เชียงยืน	เชียงยืน	๘.๙๕	๑.๖๐๖	๖๐๐
รวม			๗๒๒.๒๔	๘๑.๔๒๐	๕๓,๑๒๐

(ที่มา : โครงการชลประทานมหาสารคาม : มิถุนายน ๒๕๖๘)

ตารางที่ ๒.๑๘ ข้อมูลสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า แยกรายอำเภอ จำนวน...๑๐๐...แห่ง

อำเภอ	จำนวนแห่ง	พื้นที่ รับประโยชน์ (ไร่)
๑. เมืองมหาสารคาม	๓๗	๖๒,๑๐๐
๒. โกสุมพิสัย	๒๗	๔๑,๓๙๓
๓. กันทรวิชัย	๒๗	๕๖,๕๐๐
๔. ชื่นชม	๕	๖,๗๐๐
๕. วาปีปทุม	๑	๓,๐๐๐
๖. เชียงยืน	๓	๗,๐๐๐
รวม	๑๐๐	๑๗๖,๖๙๓

(ที่มา : โครงการชลประทานมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๘)

ตารางที่ ๒.๑๙ ข้อมูลพื้นที่ชลประทานของโครงการคาบเกี่ยวจังหวัดมหาสารคาม

ชื่อโครงการ	อำเภอ	จังหวัด	พื้นที่ ชลประทาน (ไร่)
๑. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาหนองหวาย	น้ำพอง	ขอนแก่น	๑๒๓,๒๕๖
๒. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชีกกลาง	เชียงขวัญ	ร้อยเอ็ด	๑๑,๕๘๐
๓. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเสียวใหญ่	บรบือ	มหาสารคาม	๓๓,๕๕๓
๔. โครงการชลประทานร้อยเอ็ด (บางส่วน)	เมืองร้อยเอ็ด	ร้อยเอ็ด	๖,๘๑๔
๕. โครงการชลประทานมหาสารคาม	เมืองมหาสารคาม	มหาสารคาม	๕๑,๑๒๐
รวมทั้งหมด			๒๒๖,๓๒๓

(ที่มา : โครงการชลประทานมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๘)

ตารางที่ ๒.๒๐ ข้อมูลพื้นที่ชลประทานของโครงการคาบเกี่ยวจังหวัดมหาสารคาม

ชื่อโครงการ	อำเภอ	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)
๑. พื้นที่ป้องกันและบรรเทาอุทกภัยบ้านตูม-ตัว	เมืองมหาสารคาม	๓๗,๐๐๐

(ที่มา : โครงการชลประทานมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๘)

๒.๔ ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัด

๒.๔.๑ ด้านการปลูกพืชเศรษฐกิจของจังหวัด

ตารางที่ ๒.๒๑ ด้านการปลูกพืชเศรษฐกิจของจังหวัด ปีการผลิต ๒๕๖๗/๒๕๖๘

ชนิดพืช	จำนวน เกษตรกร (ครัวเรือน)	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิตที่เก็บ เกี่ยวได้ (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย/ เนื้อที่เก็บเกี่ยว (กิโลกรัม)	ราคาที่เกษตรกร ขายได้เฉลี่ย (บาท/กิโลกรัม)
๑.ข้าวนาปี	๑๖๘,๖๔๙	๒,๑๑๔,๓๓๘	๒,๐๓๖,๓๘๗.๒๐	๙๑๕,๕๕๘	๔๔๙	๑๒.๔๘
๒.ข้าวนาปี (หอมมะลิ)	๑๐๑,๑๙๐	๑,๒๘๗,๙๕๘	๑,๒๓๙,๐๗๖.๓๗	๕๔๐,๑๕๙	๔๓๕	๑๓.๐๙
๔.ข้าวนาปี (เหนียว)	๖๗,๔๖๐	๘๒๖,๒๐๕	๗๙๗,๑๓๕.๘๓	๓๗๕,๓๑๕	๔๗๐	๑๑.๖๐
๕.ข้าวนาปรัง (ปี๖๖/๖๗)	๑๖,๗๒๙	๑๘๖,๐๗๙	๑๘๖,๐๗๙.๒๕	๑๒๒,๔๔๐	๖๕๘	๕.๕๓
๖.มันสำปะหลัง (ปี๖๖/๖๗)	๑๗,๕๒๕	๑๖๓,๒๖๑	๑๕๑,๖๒๐.๐๐	๔๙๒,๘๗๕	๓,๒๕๑	๓.๑๖
๗. อ้อยโรงงาน*		๑๒๖,๙๕๑	๑๑๙,๐๘๐.๐๐	๑,๐๓๕,๙๙๖	๘,๗๐๐	

หมายเหตุ : ข้อมูลดังกล่าวเป็นเพียงข้อมูลประมาณการยังไม่ใช่ข้อมูลเอกภาพที่ได้รับการรับรอง

(ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๘)

๒.๔.๒ ด้านการปศุสัตว์ของจังหวัด

ตารางที่ ๒.๒๒ ด้านการปศุสัตว์ของจังหวัด ปี ๒๕๖๘

ชนิดสัตว์	จำนวน เกษตรกร (ราย)	จำนวนสัตว์ (ตัว)	ข้อมูลผลผลิต		ราคาเฉลี่ย (บาท/หน่วย)	มูลค่าผลผลิต (บาท)
			จำนวน	หน่วยนับ		
๑. โคเนื้อ	๖๔,๔๓๖	๓๕๓,๖๓๑	๗๒,๒๖๔	ตัว	๘๔/กก.	๖,๐๗๐,๑๗๖
๒. โคนม	๒๓๐	๗,๗๕๙	๓,๘๗๙	ตัว	๘๔/กก.	๓๒๕,๘๓๖
๓. กระบือ	๑๔,๒๐๗	๗๑,๙๕๑	๓๕,๙๗๕	ตัว	๘๘/กก.	๓,๒๐๑,๗๗๕
๔. สุกร	๒,๙๕๒	๑๕๑,๓๐๑			๗๗/กก.	
๕. ไก่พื้นเมือง	๗๕,๒๕๔	๓,๕๕๔,๓๘๖			๘๓/กก.	
๖. ไก่เนื้อ	๑,๑๔๐	๖๕๐,๖๔๒			๕๕/กก.	
๗. ไก่ไข่	๓,๗๕๓	๕๒๐,๙๕๕				
๘. ไก่ลูกผสม	๑๙๖	๕๒,๗๐๔				
๙. เป็ดไข่	๒,๔๔๒	๑๓๗,๓๓๙				
๑๐. เป็ดเทศ	๘,๗๘๓	๑๗๘,๑๕๕			๘๔/กก.	
๑๑. เป็ดเนื้อ	๒,๗๔๘	๖๘,๙๑๘				
๑๒. แะ	๒๗๒	๖,๑๙๔			๙๑/กก.	
๑๓. แะ	๒๐	๕๒๑			๙๐/กก.	

(ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดมหาสารคาม : มิถุนายน ๒๕๖๘)

๒.๔.๓ ด้านการประมงของจังหวัด ปี ๒๕๖๗/๒๕๖๘

ตารางที่ ๒.๒๓ : ปริมาณผลผลิตและมูลค่าสัตว์น้ำจืดชนิดหลักที่เกษตรกรเลี้ยง ปี พ.ศ. ๒๕๖๗/๒๕๖๘

ชนิดสัตว์	จำนวน เกษตรกร (ราย)	ข้อมูลผลผลิต (ต่อปี)		ราคาเฉลี่ย (บาท/ หน่วย)	มูลค่าผลผลิต (บาท)
		จำนวน	หน่วยนับ		
๑. ปลานิล	๙,๘๖๗	๒,๓๙๖.๓๖	ตัน	๖๐	๑๔๓,๕๔๑,๖๐๐
๒. ปลาดุก	๒,๓๗๕	๒,๓๙๖.๓๖	ตัน	๕๐	๑๑๙,๖๑๘,๐๐๐
๓. ปลาดูเพียน	๔,๔๙๖	๒,๓๙๖.๓๖	ตัน	๕๐	๑๑๙,๖๑๘,๐๐๐
๔. กบ	๘๘	๒,๓๙๖.๓๖	ตัน	๑๐๐	๒๓๙,๒๓๖,๐๐๐
๕. เพาะพันธุ์ปลาน้ำจืด	๕๒๔	๘๑๕.๓๘	ล้านตัว	๐.๕	๔๐๗,๖๙๐,๘๐๕
๖. เพาะพันธุ์กบ (ฮวก)	๑๒๑	๑๒๑	ตัน	๑๐๐	๑๒,๑๐๐,๐๐๐

(ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๘)

๒.๔.๔ ข้อมูลสินค้าเกษตรที่ได้รับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)

ตารางที่ ๒.๒๔ ข้อมูลสินค้าเกษตรที่ได้รับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)

ชนิดสินค้า	หน่วยนับ	จำนวนปริมาณผลผลิต (ตัน)
<u>ด้านพืช</u>		
- ข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย	๑๗๙,๕๘๙ ไร่	๗๑,๘๓๕
- มันแกวบรปือ (บรปือ)	๒,๐๓๔ ไร่	๔,๓๓๐
-มันแกวบรปือ (กุตริง)	๑๔๑ ไร่	๑๒๘
<u>ด้านสัตว์</u>		
-	-	-
<u>ด้านประมง</u>		
-	-	-

(ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม , ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๘)

๒.๔.๕ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตร

ตารางที่ ๒.๒๕ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรข้าว

มาตรฐาน/ชนิดสินค้า	หน่วยนับ (ราย /ไร่)	จำนวนปริมาณ ผลผลิต (กก.)
<u>GAP</u>		
๑.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๖ บ้านห้วยทราย ต.นาเชือก อ.นาเชือก	๓๒๒ ไร่/๓๓ แปลง/๓๓ ราย	๑๔๔,๙๐๐
๒.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๑๐ บ้านชีตุน ต.สำโรง อ.นาเชือก	๖๙๙ ไร่/๔๐ แปลง/๔๐ ราย	๓๑๔,๕๕๐
๓.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๔ บ้านหนองบัวคู ต.หนองไผ่ อ.นาตูน	๔๐๐ ไร่/๔๔ แปลง/๔๐ ราย	๑๘๐,๐๐๐
๔.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๘ บ้านนาภู ตำบลแกดำ อำเภอแกดำ	๒๑๖ ไร่/๓๐ แปลง/๓๐ ราย	๙๗,๒๐๐
๕.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๙,๑๕,๑๘ บ้านบึงงาว-บัวทอง-หนองม่วง ต.แวงดง อ.ยางสีสุราช	๔๙๓ ไร่/๕๐ แปลง/๕๐ ราย	๒๒๑,๘๕๐
๖.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๑๖ บ้านสระแก้วพัฒนา ต.จัวบา อ.วาปีปทุม	๓๐๕ ไร่/๓๘ แปลง/๒๙ ราย	๑๓๗,๒๕๐
๗.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๑๐ บ้านโนนงาม ต.คันธารราษฎร์ อ.กันทรวิชัย	๕๑ ไร่/๕ แปลง/๕ ราย	๒๒,๙๕๐
๘.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๑๑ บ้านหนองมะแปป ต.ขามเฒ่าพัฒนา อ.กันทรวิชัย	๑๐๖ ไร่/๑๐ แปลง/๑๐ ราย	๔๗,๗๐๐
๙.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๑๓ บ้านโนนสมบูรณ์ ต.วังแสง อ.แกดำ	๓๕๒.๕ ไร่/๓๑ แปลง/๓๑ ราย	๑๕๘,๖๒๕
๑๐.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๔ บ้านหนองข่า ต.หัวดง อ.นาตูน	๓๓๐ ไร่/๓๐ แปลง/๓๐ ราย	๑๔๘,๕๐๐
๑๑.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๓ บ้านเชียงเหียน ต.เขาวา อ.เมือง	๘๑.๒๕ ไร่/๑๐ แปลง/๑๐ ราย	๓๖,๕๖๒.๕๐
๑๒.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๑ บ้านแวงดง ต.แวงดง อ.ยางสีสุราช	๕๒๓ ไร่/๓๐ แปลง/๓๐ ราย	๒๓๕,๓๕๐
๑๓.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๑๑ บ้านบุรพาสามัคคี ต.หนองไฮ อ.วาปีปทุม	๓๕๖ ไร่/๓๐ แปลง/๓๐ราย	๑๖๐,๒๐๐
๑๔.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๙ บ้านศรีเจริญ ต.โคกสีทองกลาง อ.วาปีปทุม	๓๐๐ ไร่/๓๐ แปลง/๓๐ ราย	๑๓๕,๐๐๐

มาตรฐาน/ชนิดสินค้า	หน่วยนับ (ราย /ไร่)	จำนวนปริมาณ ผลผลิต (กก.)
๑๕.แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๑๔ บ้านห้วยนาไทย ต.แคน อ.วาปีปทุม	๕๕๕ ไร่/๓๐ แปลง/๓๐ ราย	๒๕๙,๓๐๐
เกษตรอินทรีย์		
กลุ่มที่ได้รับการรับรองระยะปรับเปลี่ยน (T๒)		
๑.ข้าวอินทรีย์ยางโพธิ์แคน	๒๒๕.๒๕ ไร่/๓๕ แปลง/๓๔ ราย	๗๘,๘๓๗.๕๐
กลุ่มที่ได้รับการรับรองต่อเนื่อง		
๑.วิสาหกิจชุมชนศูนย์เรียนรู้ผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงหนองน้ำใส	๔๓๘.๒๕ ไร่/๖๘ แปลง/๔๙ ราย	๑๕๓,๓๘๗.๕๐
๒.วิสาหกิจชุมชนข้าวพันธุ์ดีตำบลดงบัง	๙๑ ราย/๑๒ แปลง/๑๐ ราย	๓๑,๘๕๐
๓.กลุ่มข้าวอินทรีย์ยางสีสุราช	๒๓๑ ไร่/๒๔ แปลง/๑๘ ราย	๘๐,๘๕๐
๔.กลุ่มข้าวอินทรีย์บ้านอีโต้หนองหว่า	๑๒๘ ไร่/๑๘ แปลง/๑๔ ราย	๔๔,๘๐๐
๕.กลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านโนนงาม	๑๖๗ ไร่/๓๐ แปลง/๒๗ ราย	๕๘,๔๕๐
๖.กลุ่มผู้ผลิตข้าวอินทรีย์บ้านหนองอี	๔๘๒ ไร่/๕๓ แปลง/๔๒ ราย	๑๖๘,๗๐๐
๗.กลุ่มรวมพลังปลูกข้าวอินทรีย์ตำบลเวียงสะอาด	๑๙๔ ไร่/๒๘ แปลง/๒๗ ราย	๖๗,๙๐๐
๘.กลุ่มข้าวอินทรีย์ชุมชนลำปลับปลา	๘๕ ไร่/๑๐ แปลง/๑๐ ราย	๒๙,๗๕๐
๙.กลุ่มผู้ผลิตข้าวอินทรีย์บ้านเก่าน้อย	๓๔๗ ไร่/๒๔ แปลง/๒๓ ราย	๑๒๑,๔๕๐
๑๐.ศูนย์ข้าวอินทรีย์บ้านดงเค็ง ม.๑๑	๕๗๙ ไร่/๗๕ แปลง/๗๒ ราย	๒๐๒,๖๕๐
๑๑.ศูนย์ข้าวอินทรีย์ชุมชนหนองเม็ก	๖๒๗ ไร่/๖๕ แปลง/๖๕ ราย	๒๑๙,๔๕๐
๑๒.กลุ่มข้าวอินทรีย์ดงสมัด	๖๑๔ ไร่/๖๔ แปลง/๕๘ ราย	๒๑๔,๙๐๐
๑๓.กลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านโนน หมู่ ๓	๒๘๕.๗๕ ไร่/๓๗ แปลง/๓๑ ราย	๑๐๐,๐๑๒.๕๐
๑๔.กลุ่มผู้ผลิตข้าวอินทรีย์บ้านโนน หมู่ที่ ๔	๖๑๔ ไร่/๗๐ แปลง/๖๐ ราย	๒๑๔,๙๐๐
๑๕.กลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านวังปทุม	๑๑๐ ไร่/๒๒ แปลง/๒๒ ราย	๓๘,๕๐๐
๑๖.กลุ่มข้าวอินทรีย์บ้านสระแก้ว ม.๙	๑๒๑ ไร่/๑๘ แปลง/๑๘ ราย	๔๒,๓๕๐
๑๗.กลุ่มผลิตข้าวอินทรีย์บ้านสนาม	๑๒๑ ไร่/๓๙ แปลง/๒๔ ราย	๗๔,๒๐๐
๑๘.กลุ่มผู้ปลูกข้าวอินทรีย์บ้านศาลา	๓๕๑ ไร่/๖๗ แปลง/๖๗ ราย	๑๒๒,๘๕๐
๑๙.กลุ่มผลิตข้าวอินทรีย์บ้านเสือไก่	๔๓๒ ไร่/๕๔ แปลง/๓๖ ราย	๑๕๑,๒๐๐
๒๐.กลุ่มผลิตข้าวอินทรีย์บ้านสันติภาพพัฒนา ม.๑๙	๒๔๔ ไร่/๓๐ แปลง/๒๐ ราย	๘๕,๔๐๐
๒๑.กลุ่มหนองหว่า ม.๙ ต.จัวบา	๒๗๑.๗๕ ไร่/๓๗ แปลง/๓๗ ราย	๙๕,๑๑๒.๕๐
๒๒.วิสาหกิจชุมชนโคกผักกูด-โป่งแดง	๒๖๘ ไร่/๓๕ แปลง/๒๘ ราย	๙๓,๘๐๐
๒๓.กลุ่มผู้ผลิตข้าวอินทรีย์บ้านช่องแมว	๕๑๗.๕ ไร่/๑๐๐ แปลง/๙๙ ราย	๑๘๑,๑๒๕
๒๔.ข้าวอินทรีย์รวมใจโคกก่อบัวค้อ	๕๔๕ ไร่/๕๗ แปลง/๔๗ ราย	๑๙๐,๗๕๐
๒๕.วิสาหกิจชุมชนปลูกข้าวปลอดสารพิษบ้านหนองหิน	๒๕๓.๗๕ ไร่/๒๖ แปลง/๒๖ ราย	๘๕,๓๕๐.๕๐
๒๖.กลุ่มข้าวอินทรีย์บ้านภูดินเหนือ หมู่ ๑๑	๑๒๑ ไร่/๑๖ แปลง/๑๖ ราย	๔๒,๓๕๐

มาตรฐาน/ชนิดสินค้า	หน่วยนับ (ราย /ไร่)	จำนวนปริมาณ ผลผลิต (กก.)
๒๗.กลุ่มปลูกข้าวอินทรีย์บ้านหนองหิน ๓	๒๗๑ ไร่/๓๔ แปลง/๒๔ ราย	๙๔,๘๕๐
๒๘.กลุ่มข้าวอินทรีย์ ๑ ล้านไร่ กลุ่ม ๒	๓๓๖.๗๕ ไร่/๓๓ แปลง/๓๓ ราย	๑๑๗,๘๖๒.๕๐
๒๙.กลุ่มเกษตรปลูกข้าวอินทรีย์บ้านโคกกอ หมู่ ๑๒ กลุ่มที่ ๓	๑๐๓ ไร่/๑๑ แปลง/๑๑ ราย	๓๖,๐๕๐
๓๐.วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ปลูกข้าวบ้านหนองโน ตำบลวังยาว	๓๑๘.๒๕ ไร่/๒๙ แปลง/๒๙ ราย	๑๑๑,๓๘๗.๕๐
๓๑.วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกข้าวบ้านหนองยาง	๒๙๑ ไร่/๒๘ แปลง/๒๘ ราย	๑๐๒,๐๒๕
๓๒.วิสาหกิจชุมชนบ้านโนนม่วง	๑๗๒ ไร่/๑๑ แปลง/๑๑ ราย	๖๐,๒๐๐
อื่นๆ		
กลุ่มที่ได้รับการรับรอง		
๑.ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านหนองเรือ	๑๘ ไร่/๑๘ แปลง/๙๗ ราย	๓๓,๙๕๐
๒.ศูนย์ข้าวชุมชนผลิตพันธุ์ข้าวหนองบัวแปะ	๑๐ ไร่/๑๐ แปลง/๘๙ ราย	๓๓,๑๕๐
๓.ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านหนองพอก	๑๖ ไร่/๑๗ แปลง/๑๑๓ ราย	๓๙,๕๕๐
๔.ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านเก่าน้อย	๒๗ ไร่/๒๗ แปลง/๒๖๑ ราย	๙๑,๓๕๐
๕.ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านหนองน้ำใส	๒๓ ไร่/๒๓ แปลง/๑๗๓ ราย	๖๐,๕๕๐
๖.ศูนย์ข้าวชุมชนรวมพลังปลูกข้าวอินทรีย์บ้านโนนแคน	๑๔ ไร่/๑๔ แปลง/๖๗ ราย	๒๓,๔๕๐
๗.ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านยางสินไชย	๗ ไร่/๗ แปลง/๕๑ ราย	๑๗,๘๕๐

(ที่มา : ศูนย์วิจัยข้าวขอนแก่น : เมษายน ๒๕๖๘)

ตารางที่ ๒.๒๖ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรพืช

มาตรฐาน/ชนิดสินค้าผ่านการรับรองฯ	หน่วยนับ(ไร่/แปลง)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)
GAP	๘๖๖	๑,๗๐๔.๓๗
๑. กลุ่มพืชสมุนไพร	๑๗๐	๑๙๐.๐๗
๒. กลุ่มพืชตระกูลกะหล่ำ	๑๖๐	๑๕๐.๕
๓. ถั่วเขียว	๑๓๗	๑๐๑
๔. มะม่วง	๖๑	๓๑๐.๗๕
๕. กลุ่มพืชตระกูลถั่ว	๖๓	๔๔.๒๕
๖. ข้าวโพด	๒๐	๙๙.๖๕
๗. กลุ่มพืชตระกูลแตง	๕๐	๔๓๑
๘. กลุ่มพืชตระกูลพริก	๕๕	๒๕
๙. กลุ่มพืชตระกูลมะเขือ	๓๐	๒๘
๑๐. พืชอื่นๆ ๔๒ ชนิด	๑๒๐	๒๓๔.๑๕

มาตรฐาน/ชนิดสินค้าผ่านการรับรองฯ	หน่วยนับ(ไร่/แปลง)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)
อินทรี	๘๗	๑๐๒.๓
๑. พืชผสมผสาน	๓๖	๘๑.๕๕
๒. พืชผัก	๓๔	๑๑.๗๕
๓. พืชสมุนไพร	๑๓	๘
๔. ไม้ผล	๔	๑
๕. พืชไร่	๐	๐
โรงคัดบรรจุผลไม้/การแปรรูปผลิตภัณฑ์พืชอินทรี	๑ แห่ง	
๑. โรงงานแปรรูปอินทรี โรงงานน้ำตาลวังขนาย	๑ แห่ง	อ.โกสุมพิสัย

(ที่มา : ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรมหาสารคาม : กรกฎาคม ๒๕๖๘)

ตารางที่ ๒.๒๗ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรประมง

มาตรฐาน/ชนิดสินค้า	หน่วยนับ (ไร่/แปลง/ราย/ตัว)	จำนวนปริมาณผลผลิต
GAP		
๑.ปลาเบญจพรรณ	๑๓๗.๕ ไร่ / ๘๕ ราย	๔๒.๒๕ ตัน/ปี
๒.ปลาเบญจพรรณ (เพาะพันธุ์)	๓๐๗.๒๕ ไร่ / ๑๐๘ ราย	๑๖๖,๖๒๐,๐๐๐ ตัว/ปี
๓.ปลาดุก	๑๑๕.๗๕ ไร่ / ๒๙ ราย	๘๔๕ ตัน/ปี
๔.ปลานิล (กระชัง)	๓,๒๕๐ ตร.ม. / ๑๓ ราย	๒๘๐ ตัน/ปี
เกษตรอินทรีย์		
๑. ปลาเบญจพรรณ	๐.๗๕ ไร่ / ๑ ราย	๑.๖ ตัน /ปี
อื่นๆ		
-	-	-

(ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๘)

ตารางที่ ๒.๒๘ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตร (ปศุสัตว์)

มาตรฐาน/ชนิดสินค้า	หน่วยนับ (ไร่/แปลง/ราย/ตัว)	จำนวนปริมาณผลผลิต
GAP		
๑.มาตรฐานฟาร์มสุกร (GAP)	๑๑๓ ฟาร์ม	๑๐๖,๙๖๕ ตัว
๒.มาตรฐานฟาร์มไก่เนื้อ (GAP)	๘๗ ฟาร์ม	๒,๒๖๖,๖๐๐ ตัว
๓.มาตรฐานฟาร์มไก่ไข่ (GAP) รุ่น + ผลิตไข่	๒๘+๔ ฟาร์ม	๖๐๑,๕๐๐ + ๘๑,๕๐๐ ตัว

มาตรฐาน/ชนิดสินค้า	หน่วยนับ (ไร่/แปลง/ราย/ตัว)	จำนวนปริมาณผลผลิต
๔.มาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP)	๑๐๒ ฟาร์ม	๔,๖๗๓ ตัว
๕.มาตรฐานฟาร์มโคเนื้อ (GAP)	๒ ฟาร์ม	๓๗๐ ตัว
อินทรีย์		
-	-	-
อื่น ๆ		
๑.ศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบ (GMP)	๔ แห่ง	๑๐,๓๖๘,๗๖๕ กก.

(ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดมหาสารคาม : มิถุนายน ๒๕๖๘)

ตารางที่ ๒.๒๙ ข้อมูลกลุ่มเกษตรกรและมาตรฐานการผลิตผ้าไหม/เส้นไหม

อำเภอ	จำนวนกลุ่ม เกษตรกร	จำนวนกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับมาตรฐาน	
		ตรานกยูงพระราชทาน (กลุ่ม)	มาตรฐานอื่นๆ (กลุ่ม)
๑. เมืองมหาสารคาม	๒	๒	
๒. กันทรวิชัย	๕	๒	
๓. ยางสีสุราช	๖	๑	๑ (เส้นไหม มกษ.)
๔. บรบือ	๔	๗	
๕. โกสุมพิสัย	๑	๑	
๖. แกดดำ	๖	๐	
๗. วาปีปทุม	๗	๑	
๘. เขียงยืน	๑	๑	
๙. นาเชือก	๘	๗	
๑๐. นาตุ่น	๘	๓	
๑๑. ชื่นชม	๑	๐	
๑๒. กุดรัง	๑๐	๗	๑ (เส้นไหม มกษ.)
๑๓. พยัคฆภูมิพิสัย	๘	๖	๑ (มาตรฐานเส้นไหม GI)
รวม	๗๒	๓๘	๓

(ที่มา : ศูนย์หม่อนไหมมหาสารคาม : มิถุนายน ๒๕๖๘)

๒.๔.๖ สินค้า OTOP ของจังหวัด

ตารางที่ ๒.๓๐ สินค้า OTOP ๑๐ อันดับแรกของจังหวัดมหาสารคาม

ที่	สินค้า	กลุ่มเกษตรกรที่ผลิต	ที่อยู่	แหล่งรับซื้อ วัตถุดิบ
๑	ข้าวอัม ๓ สี ข้าวกล้องหอมมะลิ ข้าวกล้องหอมมะลิแดง ข้าวกล้องหอมนิล	วิสาหกิจชุมชนปลูกข้าวปลอด สารพิษบ้านหนองหิน	๑๔๑ หมู่ที่ ๔ หนองหินใต้ ต.โคกก่อ อ. เมืองมหาสารคาม จ.มหาสารคาม โทร ๐๘๖๒๓๒๔๘๓๗	สมาชิกกลุ่ม

ที่	สินค้า	กลุ่มเกษตรกรที่ผลิต	ที่อยู่	แหล่งรับซื้อ วัตถุดิบ
๒	ขนมถั่วตัด (๕ ดาว)	กลุ่มขนมไทยบ้านนาโพธิ์	๑๕๓ หมู่ที่ ๑ นาโพธิ์ ต.นาโพธิ์ อ.กุฉีกรัง จ.มหาสารคาม ๐๘๙-๙๓๗๖๒๘๗	สมาชิกกลุ่ม
๓	ข้าวหอมมะลิ トラดักสึลา (๔ ดาว)	สหกรณ์การเกษตรบรบือ จำกัด	๓ หมู่ที่ ๒ บ.สมสนุก ต.หนองสิม อ.บรบือ จ.มหาสารคาม ๐๘๙-๓๙๕๔๒๔๖	สมาชิกกลุ่ม
๔	ข้าวฮาง (๔ ดาว)	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตร ท่องเที่ยวทุ่งนาทอง	๑๑๗ หมู่ที่ ๑๐ เหล่าจัน ต.แกดำ อ.แกดำ จ.มหาสารคาม ๐๘๒-๓๐๖๕๗๙๙	สมาชิกกลุ่ม
๕	ข้าวไรซ์เบอร์รี่ (๔ ดาว) ข้าวหอมมะลิ (๔ ดาว)	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปข้าว บ้านโนนม่วง	๒ หมู่ที่ ๕ โนนม่วง ต.ราษฎร์เจริญ อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม ๐๖๙-๐๕๑๕๙๕๕	สมาชิกกลุ่ม
๖	ข้าวกล้อง (๔ ดาว)	กลุ่มแปรรูปข้าวบ้านหนองห้าง	๑๑ หมู่ที่ ๓ หนองห้าง ต.ปะหลาด อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม ๐๙๘-๖๐๘๔๒๒๖	สมาชิกกลุ่ม
๗	กะหล่ำปลี (๔ ดาว) ผักปลอดสารพิษ	กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ	๓๐ หมู่ที่ ๕ จอมศรี ต.ชื่นชม อ.ชื่นชม จ.มหาสารคาม ๐๙๒-๔๙๑๐๖๘๒	สมาชิกกลุ่ม
๘	สลัด (๔ ดาว) ฟักทอง (๔ ดาว) กล้วยน้ำว้า (๔ ดาว) ผักปลอดสารพิษ	กลุ่มปลูกพืชด้วยวิถีเกษตร อินทรีย์	๒๓ หมู่ที่ ๘ ศาลา ต.นาฏ อ.ยางสีสุราช จ.มหาสารคาม ๐๘๘-๓๐๕๐๕๘๐	สมาชิกกลุ่ม
๙	ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ (๔ ดาว) ผักปลอดสารพิษ	วิสาหกิจชุมชนแปรรูปและ เกษตรผสมผสานบ้านโนนแคน	๔๖ หมู่ที่ ๑๖ โนนแคน ต.เวียงสะอาด อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม ๐๘๖-๑๐๘๔๔๔๕	สมาชิกกลุ่ม
๑๐	ผ้าพันจากสิริธรรมชาติ (๔ ดาว) เส้นไหม (๒ ดาว)	กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม วิสาหกิจชุมชนบ้านหนองบัว แปะ	๓๒ หมู่ที่ ๑ หนองบัวแปะ ต.สร้างแข่ง อ.ยางสีสุราช จ.มหาสารคาม	สมาชิกกลุ่ม

(ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดมหาสารคาม : เมษายน ๒๕๖๘)

๒.๔.๗ การเพาะปลูกและผลผลิตเก็บเกี่ยวรายเดือนของสินค้าเกษตรของจังหวัด

ตารางที่ ๒.๓๑ ข้อมูลการเพาะปลูกและร้อยละผลผลิตเก็บเกี่ยวรายเดือนของสินค้าเกษตรของจังหวัด

หน่วย : ร้อยละ

ชนิดสินค้า	ปี ๒๕๖๗												ปี ๒๕๖๘											
	มค	กพ	มีค	เมย	พค	มิย	กค	สค	กย	ตค	พย	ธค	มค	กพ	มีค	เมย	พค	มิย	กค	สค	กย	ตค	พย	ธค
พืชไร่																								
๑.ข้าวนาปี																								
ช่วงเวลาการเพาะปลูก																								
ช่วงเวลาการออก																								
ผลผลิต (ร้อยละ)										๕๐	๕๐										๕๐	๕๐		
๒.มันสำปะหลัง																								
ช่วงเวลาการเพาะปลูก																								
ช่วงเวลาการออก																								
ผลผลิต (ร้อยละ)	๔	๕	๔	๓	๒	๒	๒	๒	๓	๑๙	๒๑	๓๓	๑๗	๑๕	๑๔	๙	๓	๒	๑	๑	๖	๙	๙	๑๔
๓.อ้อยโรงงาน																								
ช่วงเวลาการเพาะปลูก																								
ช่วงเวลาการออก																								
ผลผลิต (ร้อยละ)	๒๘	๒๗										๔๕	๔๐	๒๙										๓๑

(ที่มา : ปฏิทินสินค้าเกษตรจังหวัดมหาสารคาม : ๒๕๖๗/๖๘)

๒.๔.๘ ต้นทุนสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัด

ตารางที่ ๒.๓๒ สินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดมหาสารคาม ปี ๖๗/๖๘

รายการ			
ข้าวนาปี	๒๕๖๕/๖๖	๒๕๖๖/๖๗	๒๕๖๗/๖๘
ต้นทุนผันแปร (บาท/ไร่)	๓,๐๒๓.๑๒	๓,๒๐๔.๐๕	๓,๕๘๔.๕๓
ต้นทุนคงที่ (บาท/ไร่)	๖๑๗.๓๘	๑,๒๐๒.๗๒	๑,๑๔๔.๗๖
ต้นทุนรวมต่อไร่ (บาท)	๓,๖๔๐.๕๐	๔,๔๐๖.๗๗	๔,๗๒๙.๒๙
ต้นทุนรวมต่อตัน (บาท)	๑๐,๒๑๐.๐๐	๑๒,๒๔๐	๑๐,๓๕๐
ข้าวนาปรัง	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘
ต้นทุนผันแปร (บาท/ไร่)	๔,๓๑๘.๓๗	๓,๙๗๘.๓๐	-
ต้นทุนคงที่ (บาท/ไร่)	๑,๐๒๑.๓๐	๑,๐๑๙.๑๖	-
ต้นทุนรวมต่อไร่ (บาท)	๕,๓๓๙.๖๗	๔,๙๙๗.๔๖	-
ต้นทุนรวมต่อตัน (บาท)	๘,๘๒๐.๐๐	๘,๕๔๐.๐๐	-
มันสำปะหลัง	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘
ต้นทุนผันแปร (บาท/ไร่)	๕,๓๑๗.๒๔	๕,๖๓๘.๘๐	-
ต้นทุนคงที่ (บาท/ไร่)	๙๖๘.๐๓	๙๗๐.๓๕	-
ต้นทุนรวมต่อไร่ (บาท/ไร่)	๖,๒๘๕.๒๗	๖,๖๐๙.๑๕	-
ต้นทุนรวมต่อกิโลกรัม (บาท)	๑.๙๗	๒.๑๒	-
ยางพารา	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘
ต้นทุนผันแปร (บาท/ไร่)	๖,๓๔๔.๒๒	๖,๓๙๑.๔๖	-
ต้นทุนคงที่ (บาท/ไร่)	๓,๙๑๓.๐๗	๓,๘๓๔.๖๑	-
ต้นทุนรวมต่อไร่ (บาท/ไร่)	๑๐,๒๕๗.๒๙	๑๐,๒๒๖.๐๗	-
ต้นทุนรวมต่อกิโลกรัม (บาท)	๒๒.๘	๒๒.๒๓	-

(ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๔ ขอนแก่น : กรกฎาคม ๒๕๖๘)

๒.๕ สถาบันเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๒.๕.๑ ประเภทสหกรณ์และจำนวนสมาชิก

จังหวัดมหาสารคาม มีสหกรณ์ทั้งหมดจำนวน ๗๕ แห่ง สมาชิก ๒๐๒,๖๙๙ ราย โดยสามารถแบ่งเป็นสหกรณ์ภาคการเกษตร ๔๖ แห่ง มีสมาชิก ๑๔๙,๑๓๙ ราย และสหกรณ์นอกภาคการเกษตร ๒๙ แห่ง สมาชิก ๕๓,๕๖๐ ราย

ตารางที่ ๒.๓๓ ประเภทสหกรณ์และจำนวนสมาชิก

ประเภทสหกรณ์	จำนวนสหกรณ์	จำนวนสมาชิก
	(แห่ง)	(ราย)
สหกรณ์ภาคการเกษตร	๔๖	๑๔๙,๑๓๙
๑. ระดับชั้น ๑	๑๐	๒๒,๖๙๓
๒. ระดับชั้น ๒	๒๕	๑๐,๑๘๕
๓. ระดับชั้น ๓	๑๑	๑๑๖,๒๖๑
๔. ระดับชั้น ๔ (หยุดดำเนินการ)		
สหกรณ์นอกภาคการเกษตร	๒๙	๕๓,๕๖๐
๑. ระดับชั้น ๑	๑๑	๒๔,๑๖๐
๒. ระดับชั้น ๒	๔	๕,๘๔๕
๓. ระดับชั้น ๓	๑๔	๒๓,๕๕๕
๔. ระดับชั้น ๔ (หยุดดำเนินการ)		

(ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๘)

๒.๕. กลุ่มเกษตรกรจังหวัด

ตารางที่ ๒.๓๔ จำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรจังหวัดมหาสารคาม ปี ๒๕๖๘

อำเภอ	กลุ่มเกษตรกร		กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร		กลุ่มยุวเกษตรกร		กลุ่มวิสาหกิจชุมชน
	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม
๑. เมืองมหาสารคาม	๒๗	๓๓๓	๒๓	๒๖๗	๕	๗๑	๔๘๙
๒. แกดดำ	๓	๓๐	๒๒	๒๒๑	๑	๑๐	๗๙
๓. โกสุมพิสัย	๙	๑๐๐	๒๗	๒๘๓	๙	๑๐๑	๑๐๖
๔. กันทรวิชัย	๑๕	๒๕๔	๓	๓๒	๒	๒๕	๒๓๑
๕. เขียงยืน	๑๐	๑๑๓	๑๕	๑๕๓	๔	๗๑	๖๖
๖. บรบือ	๑๑	๑๔๓	๑	๑๐	๔	๑๓๘	๙๔
๗. นาเชือก	๒๑	๔๐๖	๒๒	๓๖๕	๑๐	๑๗๗	๑๐๘
๘. พยัคฆภูมิพิสัย	๑๔	๑๕๒	๒๙	๓๗๐	๕	๙๗	๒๓๘
๙. วาปีปทุม	๘	๑๑๖	๑๗	๒๓๙	๑	๑๑	๓๓๓
๑๐. นาหว้า	๖	๖๑	๑๐	๑๐๕	๒	๒๐	๑๒๘
๑๑. ยางสีสุราช	๙	๙๖	๑๑๘	๑๘๙	๒	๒๔	๑๔๒
๑๒. กุดรัง	๘	๘๒	๓	๓๐	๔	๔๑	๒๑๙
๑๓. ชื่นชม	๓	๓๓	๒	๒๘	๑	๑๒	๒๕
รวม	๑๔๔	๑,๙๑๙	๑๙๒	๒,๒๙๒	๕๐	๗๙๘	๒,๒๕๘

(ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๘)

๒.๖ ข้อมูลจำนวนอาสาสมัครเกษตรของจังหวัด

ตารางที่ ๒.๓๕ จำนวนอาสาสมัครเกษตรของจังหวัดมหาสารคาม

อำเภอ	ด้านอาสาสมัครเกษตร												
	เกษตร และ สหกรณ์	ฝน หลวง	บัญชี	ประมง	ปศุสัตว์	หมอดิน	เกษตร หมู่บ้าน (อภม.)	สหกรณ์	ชล ประทาน	เศรษฐกิจ การ เกษตร	ปฏิรูป ที่ดิน	ชาว นาขั้นน้ำ	ยาง พารา
เมือง	๐	๑	๔	๔	๑๓	๑๘๓	๒๐๓	๔	๓	๑	๐	๑	๐
แกดำ	๐	๐	๕	๓	๓	๘๘	๑๕๑	๔	๐	๑	๐	๑	๐
โกสุมพิสัย	๑	๒	๑๑	๘	๖	๒๓๓	๓๑๖	๑๕	๓	๑	๓	๑	๐
กันทรวิชัย	๒	๒	๓	๔	๘	๑๘๓	๒๙๘	๔	๐	๑	๓	๑	๔
เขียงยืน	๐	๔	๕	๑๐	๒	๑๑๕	๑๑๗	๔	๐	๑	๐	๑	๐
บรบือ	๐	๒	๙	๗	๓๐	๒๐๒	๒๑๒	๔	๒	๒	๑	๑	๐
นาเชือก	๐	๖	๕	๑๒	๖	๑๔๕	๒๔๒	๓	๖	๑	๒	๑	๐
พยัคฆภูมิพิสัย	๐	๗	๕	๖	๕	๒๒๔	๒๓๗	๔	๐	๑	๐	๑	๐
วาปีปทุม	๐	๙	๑๖	๖	๔	๒๔๑	๒๔๒	๔	๐	๑	๐	๑	๗
นาดูน	๑	๘	๒	๐	๒	๙๔	๑๓๐	๔	๐	๑	๐	๑	๐
ยางสีสุราช	๐	๓	๓	๑	๔	๙๑	๑๕๐	๔	๐	๑	๐	๑	๐
กุตุรง	๐	๗	๔	๒	๒	๘๔	๑๑๓	๒	๐	๑	๑	๑	๐
ชื่นชม	๐	๒	๓	๑	๒	๔๗	๘๕	๓	๐	๑	๐	๐	๐
รวมทั้งสิ้น	๔	๕๓	๗๕	๖๗	๘๗	๑,๙๓๐	๒,๔๙๖	๕๙	๑๔	๑๔	๑๐	๑๒	๑๑

(ที่มา : สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๘)

๒.๗ จำนวนปราชญ์ชาวบ้านของจังหวัดภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง (ข้อมูลปัจจุบัน ถ้ามี)

ตารางที่ ๒.๓๖ จำนวนปราชญ์ชาวบ้านแยกรายอำเภอ

อำเภอ	ชื่อปราชญ์ชาวบ้าน	ชื่อศูนย์ปราชญ์ชาวบ้าน	กิจกรรมหลัก
กันทรวิชัย	นายอดิศร เหล่าสะพาน	ศูนย์เรียนรู้ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงบ้านดอนมัน	การเพาะเห็ด เกษตรผสมผสาน เกษตรปลอดภัย
กันทรวิชัย	นายคำพันธ์ เหล่าวงษ์	ศูนย์เรียนรู้เกษตรกรรมยั่งยืนชุมชน	เกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์
นาดูน	นายล้วน กุลแก้ว	ศูนย์คุณธรรมนำชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง	เกษตรแบบผสมผสาน เกษตรอินทรีย์
โกสุมพิสัย	นายบรรจง แสนยะมูล	ศูนย์เรียนรู้ไร่แสนดี เกษตรทฤษฎีใหม่	เกษตรอินทรีย์ ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้

(ที่มา: สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๘)

๒.๘ ข้อมูลด้านการเกษตรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูล Smart Farmer, Young Smart Farmer ฯลฯ
ตารางที่ ๒.๓๗ จำนวน Smart Farmer, Young Smart Farmer , ศูนย์ ศพก. และแปลงใหญ่

ข้อมูล	จำนวน (แห่ง/ราย/แปลง)	จำนวนสมาชิก (ราย)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)
๑..Smart Farmer	๖๒๘		
๒. Young Smart Farmer	๑๗๔		
๓. ศพก. หลัก	๑๓		
๔. ศพก. เครือข่าย	๒๕๐		
๕. กลุ่มแปลงใหญ่ (รวม)	๓๕๒	๑๕,๖๒๕	๑๓๕,๔๕๘.๓๐
แยกเป็น			
๕.๑ ข้าว	๑๙๕	๘,๙๔๘	๑๐๔,๖๘๘.๘๐
๕.๒ มันสำปะหลัง	๓๘	๑,๕๓๖	๑๕,๔๔๖
๕.๓ อ้อยโรงงาน	๙	๔๘๖	๔,๕๙๐.๗๕
๕.๔ หม่อนไหม	๑	๓๓	๗๖
๕.๕ พืชผัก/สมุนไพร	๗๘	๓,๐๗๘	๒,๘๐๓.๗๕
๕.๖ ข้าวโพดฝักสด	๒	๖๑	๑๗๐
๕.๗ แตงโม	๑	๕๙	๕๙๐
๕.๘ ถั่วลิสง	๒	๖๐	๖๐๐
๕.๙ มันแกว	๒	๙๒	๓๙๒
๕.๑๐ ไม้ผล	๓	๑๔๘	๑,๔๑๕
๕.๑๑ ไม้ยืนต้น	๒	๙๑	๑๘๐
๕.๑๒ แมลงเศรษฐกิจ (จิ้งหรีด)	๑	๕๐	
๕.๑๓ ยางพารา	๒	๙๔	๗๑๒.๗๕
๕.๑๔ ประมง	๑	๓๕	๓๕
๕.๑๕ ปศุสัตว์	๑๕	๘๕๔	๓,๗๕๘.๒๕

(ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม : พฤษภาคม ๒๕๖๘)

๒.๘ ศูนย์ข้าวชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ ๒.๓๘ ข้อมูลศูนย์ข้าวชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

อำเภอ	จำนวนศูนย์ข้าว (แห่ง)	จำนวนเกษตรกร (ราย)	พื้นที่เพาะปลูกเมล็ดพันธุ์ (ไร่)	ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ (ตัน)
๑.เมืองมหาสารคาม	๙	๕๑๙	๑,๔๘๐	๕๑๘
๒.แกดำ	๖	๒๖๙	๑,๗๗๔	๖๒๐
๓.โกสุมพิสัย	๑๔	๕๒๙	๑,๖๒๙	๕๗๐
๔.กันทรวิชัย	๘	๓๔๖	๑,๕๒๑	๕๓๐
๕.เชียงยืน	๑๐	๔๓๔	๑,๗๔๑	๖๐๙
๖.บรบือ	๑๔	๕๘๑	๒,๗๒๕	๙๕๓

อำเภอ	จำนวนศูนย์ข้าว (แห่ง)	จำนวนเกษตรกร (ราย)	พื้นที่เพาะปลูกเมล็ดพันธุ์ (ไร่)	ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ (ตัน)
๗.นาเชือก	๒๙	๑,๒๐๙	๓,๘๕๓	๑,๓๔๙
๘.พยุหภูมิพิสัย	๒๖	๑,๒๙๔	๖,๗๖๒	๒,๓๖๖
๙.วาปีปทุม	๒๔	๙๓๔	๓,๗๑๗	๑,๓๐๐
๑๐.นาดูน	๑๕	๕๗๔	๒,๐๓๑	๗๑๐
๑๑.ยางสีสุราช	๖	๑๗๔	๑,๑๐๕	๓๘๖
๑๒.กุฉีรัง	๙	๔๖๕	๒,๐๗๔	๗๒๕
๑๓.ชื่นชม	-	-	-	-
รวม	๑๗๐	๗,๓๒๘	๓๐,๔๑๒	๑๐,๖๓๖

(ที่มา : ศูนย์วิจัยข้าวขอนแก่น : เมษายน ๒๕๖๘)

ส่วนที่ ๓

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกจังหวัด ที่จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จะนำมาเป็นพื้นฐานในการกำหนดทิศทางการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ เช่น

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโดย McKinsey ๗-S Framework

ซึ่งจะวิเคราะห์ว่ามี จุดแข็ง จุดอ่อน อย่างไรในปัจจุบันทั้ง ๗ ประการ ประกอบด้วย

๑. กลยุทธ์ (Strategy)
๒. โครงสร้างขององค์กร (Structure)
๓. ระบบการปฏิบัติงาน (System)
๔. บุคลากร (Staff)
๕. ทักษะ ความรู้ ความสามารถ (Skill)
๖. รูปแบบการบริหารจัดการ (Style)
๗. ค่านิยมร่วม (Shared Values)

ตารางที่ ๓.๑ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโดย McKinsey ๗-S Framework

๗-S McKinsey	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
กลยุทธ์ (Strategy)	๑. เป็นแหล่งผลิตพืช ประมงน้ำจืด และสัตว์เศรษฐกิจสำคัญ โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ โคเนื้อ อ้อยโรงงาน พืชสมุนไพร และพันธุ์ปลาน้ำจืด ๒. มีพื้นที่ที่เหมาะสมและมีการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญ เช่น อ้อย มันสำปะหลัง โคเนื้อ ๓. มีโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรเพื่อรองรับวัตถุดิบในพื้นที่ เช่น โรงสี โรงงานน้ำตาล และโรงงานผลิตแป้งมันสำปะหลัง	๑. ระบบชลประทานและการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรมีไม่เพียงพอ ๒. ขาดแหล่งกักเก็บน้ำ ระบบกระจายน้ำและการจัดหาแหล่งน้ำยังไม่เพียงพอต่อการทำเกษตรในทุกฤดูกาล ๓. ขาดการจัดสรรพื้นที่และใช้ประโยชน์ไม่ตรงตามความเหมาะสมของพื้นที่มีการปลูกพืชตามหลักการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) ๔. สภาพดินขาดความอุดมสมบูรณ์ขาดการบำรุงดิน และส่วนใหญ่เป็นดินทราย ไม่สามารถอุ้มน้ำได้ และปัญหาการชะล้างหน้าดิน
โครงสร้างขององค์กร (Structure)	๑. ครีวเรือนประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ๒. มีหน่วยงานที่รับผิดชอบและสนับสนุนงานด้านการเกษตรและสหกรณ์ในพื้นที่หลายหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา	๑. อัตราการเคลื่อนย้ายของวัยแรงงานภาคเกษตรกรรมออกนอกพื้นที่ยังสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ๒. เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ๓. ขาดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง ๔. เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปีต่ำเมื่อเทียบกับกลุ่มอาชีพอื่น ๆ

๗-S McKinsey	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
ระบบการปฏิบัติงาน (System)	๑. มีการส่งเสริมและพัฒนาให้ทำเกษตรกรรมยั่งยืนและการเกษตรในหลากหลายรูปแบบและต่อยอดพัฒนาไปถึงการแปรรูปและการตลาด ๒. มีการพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทดแทนแรงงานมากขึ้น ๓. เกษตรกรยังมีวิถีชีวิตการใช้ภูมิปัญญาและมีวัฒนธรรมท้องถิ่นมาปรับใช้ในการทำเกษตร ๔. การเข้าถึงเทคโนโลยี / ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร	๑. เกษตรกรส่วนใหญ่ยังยึดติดกับการทำเกษตรแบบเชิงเดี่ยว ๒. ภาคการเกษตรส่วนใหญ่ยังเน้นการผลิตในปริมาณมากไม่เน้นคุณภาพและมาตรฐาน ๓. เกษตรกรยังใช้สารเคมีเป็นหลักในการทำเกษตร ๔. เกษตรกรยังขาดการบริหารจัดการตลอดห่วงโซ่ฯ ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง
บุคลากร (Staff)	๑. เกษตรกรมีการสั่งสมองค์ความรู้และภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรมมายาวนาน ๒. มีศูนย์ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน ๔ ศูนย์ และมี ศูนย์ ศพก. หลัก ๑๓ ศูนย์ รวมทั้งศูนย์เครือข่ายทุกอำเภอ ๓. มี Smart Farmer/Young Smart Farmer และมีอาสาสมัครด้านการเกษตรครบทุกด้านและมีเป็นจำนวนมาก	๑. เกษตรกรยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการวางแผนการผลิต การคำนวณต้นทุนและรายได้ การบริหารจัดการผลผลิต การตลาด และการแปรรูปผลผลิต ๒. เกษตรกรขาดกำลังใจในการทำเกษตรเนื่องจากผลผลิตราคาตกต่ำ ๓. การขาดแคลนแรงงานในช่วงฤดูการผลิต ๔. เกษตรกรขาดที่ปรึกษาด้านธุรกิจเกษตร ๕. ขาดการสร้างเครือข่ายเกษตรกร
ทักษะ ความรู้ ความสามารถ (Skill)	๑. เกษตรกรมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในอาชีพของตนเอง ๒. เจ้าหน้าที่มีองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญด้านวิชาการเกษตรและสหกรณ์	๑. เกษตรกรขาดการพัฒนาความรู้ใหม่ๆ ๒. ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ๓. เกษตรกรยังขาดการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาปรับใช้ในการผลิตและการบริหารจัดการด้านการตลาด
รูปแบบการบริหารจัดการ (Style)	๑. นโยบายของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านการเกษตร ๒. มีผู้นำเกษตรกรในพื้นที่ ๓. มีอาสาสมัครในทุกพื้นที่ เช่น อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน อาสาปศุสัตว์ ประมงอาสา หมอดินอาสา หม่อนไหมอาสา เป็นต้น	๑. ขาดการบริหารจัดการด้านการตลาดสินค้าเกษตรในจังหวัด ๒. ขาดการบริหารจัดการความเสี่ยงในพื้นที่ที่มีปัญหาภัยแล้งและอุทกภัย ๓. องค์ความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยียังกระจุกกระจายไม่มีความเชื่อมโยงที่จะนำไปต่อยอดและพัฒนาอย่างเป็นระบบ ๔. เกษตรกรใช้พื้นที่เกษตรกรรมไม่คุ้มค่า โดยมีระยะเวลาในการใช้ประโยชน์จากที่ดินต่อปีน้อย คิดเป็น ๑ ใน ๓ ของระยะเวลาทั้งหมดต่อปี ๕. รายรับไม่พอจ่าย และระยะเวลาในการหารายได้ไม่สอดคล้องกับความต้องการใช้เงิน

๗-S McKinsey	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
ค่านิยมร่วม (Shared Values)	๑. อาชีพเกษตรกรยังเป็นอาชีพหลักของคนไทยและสามารถสร้างรายได้และสร้างเป็นอาชีพเสริมเสริมแก่กลุ่มคนอาชีพอื่นได้	๑. เกษตรกรปลูกพืชตามกระแสนิยม ๒. คนรุ่นใหม่ไม่สนใจอาชีพเกษตรกร ล้าหลัง ไม่มีเกียรติ ๓. ยังยึดติดกับการเกษตรแบบสารเคมี

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกโดย PESTEL Analysis

๑. ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย (Political Factors) เช่น นโยบายของรัฐ ระบบการปกครอง เสถียรภาพด้านการเมือง ความร่วมมือระหว่างประเทศ

๒. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic Factors) เช่น การปรับอัตราภาษี อัตราดอกเบี้ย อัตราการจ้างงาน ภาวะทางเศรษฐกิจ

๓. ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social cultural Factors) เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ค่านิยมการบริโภคอุปโภค

๔. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technological Factors) เช่น เครื่องจักรกลทางการเกษตร เทคโนโลยีสารสนเทศ

๕. ปัจจัยด้านกฎหมาย (Law/Legal Factors) เช่น กฎหมายแรงงาน กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ระเบียบข้อบังคับด้านธุรกิจ

๖. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Factors) เช่น สภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ ธรรมชาติ

ตารางที่ ๓.๒ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกโดย PESTEL Analysis

โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threats)
ด้านการเมือง ๑. นโยบายการขับเคลื่อนภาคการเกษตรด้วย BCG Model และการขับเคลื่อนคาร์บอนเครดิตสำหรับภาคการเกษตร ๒. นโยบายของรัฐให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านการเกษตรและการขับเคลื่อน BCG Model ๓. รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ เป็นโอกาสในการในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัด ๔. นโยบายของรัฐให้ความสำคัญกับอาหารปลอดภัย (Food Safety) เมืองเกษตรสีเขียว (Green Agricultural City) การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) เกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และการบริหารจัดการน้ำและดินเพื่อการเกษตร ๕. นโยบายการกระตุ้นเศรษฐกิจและลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และการสนับสนุนให้เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรเข้าถึงแหล่งทุนของรัฐบาล ๖. การรักษาเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตรและรายได้ให้กับเกษตรกรในสินค้าเกษตรสำคัญ	๑. ความไม่มั่นคงและเสถียรภาพทางการเมือง ๒. ภาวะสงครามและความขัดแย้งระหว่างประเทศ ส่งผลต่อการส่งออกและนำเข้าวัตถุดิบและปัจจัยการผลิตทางการเกษตร ๓. การกีดกันทางการค้า และมาตรการด้านภาษี ๔. การรักษาเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตรและรายได้ให้กับเกษตรกรในสินค้าเกษตรสำคัญ ๕. การลักลอบนำเข้าสินค้าที่เป็นปัจจัยการผลิตที่ผิดกฎหมายจากต่างประเทศ

โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threats)
<u>ด้านเศรษฐกิจ</u> ๑. ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ , GAP , GI และโคเนื้อ เป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศ ๒. การส่งเสริมตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัยและตลาดสินค้าเกษตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ช่วยกระจายสินค้าทั้งภายในและภายนอกจังหวัด ๓. เส้นทางขนส่งที่สามารถเชื่อมต่อระหว่างประเทศสายอีสต์เวสคอร์ริดอร์สและการพัฒนาทางรถไฟของจังหวัดมหาสารคาม ๔. พื้นที่ตั้งอยู่ตอนกลางของภาคและมีความสะดวกในการเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมและกระจายสินค้าเกษตร	๑. คู่แข่งทางการค้าของสินค้าเกษตรเพิ่มมากขึ้น ๒. ค่าแรงงานและต้นทุนการผลิตที่สูง โดยเฉพาะน้ำมันเชื้อเพลิงและปุ๋ย ๓. มาตรการกีดกันทางการค้าจากต่างประเทศ ๔. ภาวะเศรษฐกิจโลกมีความผันผวน สินค้าเกษตรราคาตกต่ำ ๕. สินค้าเกษตรราคาตกต่ำ ๖. การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและเขตการค้าเสรี (FTA) ทำให้การแข่งขันด้านการค้ามีแนวโน้มสูงขึ้นและสินค้าเกษตรราคาถูกลงนำเข้าจำนวนมากในประเทศ ๗. ภาวะค่าครองชีพที่สูงขึ้น ทำให้กำลังซื้อลดลงเนื่องจากผู้บริโภคใช้มาตรการรัดเข็มขัด
<u>ด้านสังคม</u> ๑. กระแสผู้บริโภคนิยมบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพเพิ่มขึ้นทำให้สามารถปรับเปลี่ยนไปสู่การผลิตอาหารที่มีคุณภาพและมูลค่าสูง ๒. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ๓. New Normal และ Social Network	๑. การขยายตัวของชุมชนเมืองมีแนวโน้มสูงขึ้นพื้นที่การเกษตรมีแนวโน้มลดลงรวมทั้งการถือครองเปลี่ยนมือเป็นของนายทุน
<u>ด้านเทคโนโลยี</u> ๑. หน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตร ๒. ประชาชนหันมาสนใจในการสั่งซื้อสินค้าทางการเกษตรในตลาดออนไลน์มากขึ้น ๓. มี Application สำหรับจำหน่ายสินค้าเกษตร ๔. มหาวิทยาลัยและสถานศึกษาจำนวนมากในพื้นที่ที่มีการส่งเสริมและพัฒนาด้านการเกษตร รวมไปถึงการมีผลงานวิจัยหลากหลายที่สามารถนำมาพัฒนาด้านการเกษตร เช่น การทำ GPS / Big Data / Application ๕. การส่งเสริมและพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรออนไลน์	๑. เทคโนโลยี และนวัตกรรมต่างๆ เช่น เครื่องจักรกลการเกษตร ยังมีราคาสูง ๒. เทคโนโลยีและนวัตกรรมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ๓. การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและการจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่

โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threats)
<u>ด้านกฎหมาย</u> ๑. กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมและการบังคับควบคุมการใช้สารเคมี ๒. กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ๓. มีการปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัยมากขึ้น ๔. การเกษตรพันธสัญญา ๕. การจัดตั้งศูนย์พิรุณราช	๑. เกษตรกรยังไม่มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการปรับตัวให้ทันต่อกฎหมายที่เปลี่ยนแปลง ๒. เกษตรกรยังขาดความตระหนักรู้ในการบังคับและควบคุมการใช้สารเคมี ๓. เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานบังคับใช้และควบคุมยังมีไม่เพียงพอ ๔. กฎหมายการจ้างงาน
<u>ด้านสิ่งแวดล้อม</u> ๑. มีลักษณะพื้นที่ และสภาพภูมิอากาศเหมาะสมแก่การทำการเกษตร โดยเฉพาะการเพาะปลูกข้าวหอมมะลิและเลี้ยงสัตว์ ๒. กระแสการทำการเกษตรกรรมแบบยั่งยืน และการทำแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ๓. เกิดกระแสการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั้งในและต่างประเทศ	๑. สภาพพื้นที่มีลักษณะที่เอื้อต่อการเกิดภัยธรรมชาติบ่อยครั้ง ท่วมซ้ำซาก และแล้งซ้ำซาก ๒. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก ส่งผลให้เกิดความแปรปรวน เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ และส่งผลกระทบต่อระบบการผลิตของจังหวัด ๓. ขาดการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ

การจัดทำ TOWS Matrix เพื่อกำหนดกลยุทธ์

ตารางที่ ๓.๓ TOWS Matrix เพื่อกำหนดกลยุทธ์

การกำหนดแนวทางการพัฒนา (TOWS Matrix)

		สภาพแวดล้อมภายใน	
		จุดแข็ง (Strength : S)	จุดอ่อน (Weakness : W)
		๑. เป็นแหล่งผลิตพืช ประมงน้ำจืด และสัตว์เศรษฐกิจสำคัญ โดยเฉพาะ ข้าว หอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ โคเนื้อ อ้อยโรงงาน พืชสมุนไพร และพันธุ์ปลาน้ำจืด ๒. มีพื้นที่ที่เหมาะสมและมีการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เช่น ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ๓. มีโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรเพื่อรองรับวัตถุดิบในพื้นที่ เช่น โรงสี โรงงานน้ำตาล และโรงงานผลิตแป้งมันสำปะหลัง ๔. ครีวเรือนประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ๕. มีหน่วยงานที่รับผิดชอบและสนับสนุนงานด้านการเกษตรและสหกรณ์ในพื้นที่หลายหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา ๖. เกษตรกรยังมีวิถีชีวิตการใช้ภูมิปัญญาและมีวัฒนธรรมท้องถิ่นมาปรับใช้ในการทำการเกษตร ๗. เกษตรกรมีการส่งสององค์ความรู้และภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรมมายาวนาน ๘. อาชีพเกษตรกรยังเป็นอาชีพหลัก สามารถสร้างรายได้และสร้างเป็นอาชีพเสริมแก่กลุ่มคนอาชีพอื่นได้	๑. ระบบชลประทานและการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอขาดแหล่งกักเก็บน้ำ/ระบบกระจายน้ำและการจัดหาแหล่งน้ำยังไม่เพียงพอต่อการทำเกษตรในทุกฤดูกาล ๒. การจัดสรรพื้นที่และใช้ประโยชน์ไม่ตรงตามความเหมาะสมของพื้นที่มีการปลูกพืชตามหลักการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) ๓. สภาพดินขาดความอุดมสมบูรณ์ขาดการบำรุงดิน และส่วนใหญ่เป็นดินทราย ไม่สามารถอุ้มน้ำได้ ๔. อัตราการเคลื่อนย้ายของวัยแรงงานภาคเกษตรกรรมออกนอกพื้นที่ที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ๕. เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปีต่ำเมื่อเทียบกับกลุ่มอาชีพอื่น ๆ ๖. เกษตรกรส่วนใหญ่ยังยึดติดกับการทำการเกษตรแบบเชิงเดี่ยว โดยยังเน้นรูปแบบการผลิตในปริมาณมาก ไม่เน้นคุณภาพและมาตรฐาน ๗. เกษตรกรยังใช้สารเคมี โดยยังคงยึดติดกับการเกษตรแบบสารเคมี ๘. การขาดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง ๙. เกษตรกรยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการวางแผนการผลิต การคำนวณต้นทุนและรายได้ การบริหารจัดการผลผลิต การตลาดและการแปรรูปผลผลิต ๑๐. ขาดการบริหารจัดการความเสี่ยงในพื้นที่ภัยแล้งและอุทกภัย ๑๑. องค์ความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยียังกระจุกกระจายไม่มีความเชื่อมโยงที่จะนำไปต่อยอดและพัฒนาอย่างเป็นระบบ
สภาพแวดล้อมภายนอก	โอกาส (Opportunities : O)	แนวทางการพัฒนาเชิงรุก (S-O Strategies)	แนวทางการพัฒนาเชิงพัฒนา (W-O Strategies)
	๑. นโยบายการขับเคลื่อนภาคการเกษตรด้วย BCG Model และการขับเคลื่อนคาร์บอนเครดิตสำหรับภาคการเกษตร ๒. นโยบายของรัฐให้ความสำคัญกับอาหารปลอดภัย (Food Safety) เมืองเกษตรสีเขียว (Green Agricultural City) การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) เกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และการบริหารจัดการน้ำและดินเพื่อการเกษตร ๓. นโยบายการกระตุ้นเศรษฐกิจและลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และสนับสนุนแหล่งทุนให้เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรของรัฐบาล ๔. ข้าวหอมมะลิอินทรีย์/ GAP / GI และโคเนื้อ เป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศ ๕. การส่งเสริมตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัยและตลาดออนไลน์ที่ช่วยกระจายสินค้าทั้งภายในและภายนอกจังหวัด ๖. เส้นทางขนส่งที่สามารถเชื่อมต่อระหว่างประเทศสายอีสต์เวสคอร์ริดอร์และการพัฒนาทางรถไฟของจังหวัดมหาสารคาม ๗. พื้นที่ตั้งอยู่ตอนกลางของภาคและมีความสะดวกในการเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมและกระจายสินค้าเกษตร ๘. กระแสผู้บริโภคนิยมบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพเพิ่มขึ้นทำให้สามารถปรับเปลี่ยนไปสู่การผลิตอาหารที่มีคุณภาพและมูลค่าสูง ๙. หน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตร ๑๐. มหาวิทยาลัยและสถานศึกษาจำนวนมากในพื้นที่ที่มีการส่งเสริมและพัฒนาด้านการเกษตร รวมไปถึงการมีผลงานวิจัยหลากหลายที่สามารถนำมาพัฒนาด้านการเกษตร เช่น การทำ GPS / Big Data / Application ๑๑. กระแสการทำการเกษตรกรรมแบบยั่งยืน และการทำแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ	* (S๑+O๔) ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปข้าวหอมมะลิและโคเนื้อคุณภาพสูง * (S๔+O๘) ส่งเสริมการทำเกษตรมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย GAP / เกษตรอินทรีย์ และสินค้าเกษตร GI * (S๘+O๙) ส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยี และนวัตกรรมสมัยใหม่เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม * (S๔+O๑๑) ส่งเสริมการทำการเกษตรแบบเกษตรกรรมแบบยั่งยืนเพื่อสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร * (S๒+๐๔) ส่งเสริมการพัฒนาที่ดินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต	* (W๑+O๒) พัฒนาและสร้างพื้นที่กักเก็บน้ำ บ่อกักเก็บน้ำในระดับชุมชนและไร่นา รวมไปถึงการพัฒนาระบบกระจายน้ำให้มีประสิทธิภาพ * (W๘+O๓) ส่งเสริมเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการด้านการเกษตรมืออาชีพ เกิดการรวมกลุ่มและเข้าถึงแหล่งทุนในการพัฒนาอาชีพ * (W๙+O๕) พัฒนาเกษตรกรให้สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการด้านการตลาด * (W๒+O๒) การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรตามการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมที่เหมาะสม * (W๑๐+O๑๐) สร้างและพัฒนาาระบบเตือนภัยด้านการเกษตรล่วงหน้าและข้อมูลข่าวสารให้ทันต่อเหตุการณ์ * (W๑๑+O๙) พัฒนาและเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลองค์ความรู้เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อสนับสนุนการให้บริการและการต่อยอดการพัฒนา

สภาพแวดล้อมภายนอก	ภัยคุกคาม (Threat : T)	แนวทางการพัฒนาเชิงรับ (S-T Strategies)	แนวทางการพัฒนาเชิงแก้ปัญหา (W-T Strategies)
	๑. ความไม่มั่นคงและเสถียรภาพทางการเมือง ๒. คู่แข่งทางการค้าของข้าวหอมมะลิมีเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและเขตการค้าเสรี (FTA) ทำให้การแข่งขันด้านการค้ามีแนวโน้มสูงขึ้นและสินค้าเกษตรราคาถูกถูกนำเข้ามาจำหน่ายในประเทศ ๓. ค่าแรงงานและต้นทุนการผลิตที่สูง โดยเฉพาะน้ำมันและปุ๋ย ๔. มาตรการกีดกันทางการค้าจากต่างประเทศ และภาวะเศรษฐกิจโลกมีความผันผวน สินค้าเกษตรราคตกต่ำ ๕. ภาวะค่าครองชีพที่สูงขึ้น ทำให้กำลังซื้อลดลงเนื่องจากผู้บริโภคใช้มาตรการรัดเข็มขัด ๖. แรงงานภาคการเกษตรโดยส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุและคนรุ่นใหม่ไม่สานต่ออาชีพเกษตร ๗. เทคโนโลยี และนวัตกรรมต่างๆ เช่น เครื่องจักรกลการเกษตร ยังมีราคาสูง ๘. ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นบ่อย ท่วมซ้ำซาก และแล้งซ้ำซาก	* (S๘+T๖) ส่งเสริมการสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ และการพัฒนา Smart Farmer * (S๑+T๒) การสร้างผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตร โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิและโคเนื้อ * (S๕+T๓) ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรในการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีการผลิตที่ลดต้นทุนและเพิ่มคุณภาพการผลิตของสินค้าการเกษตรมาใช้ * (S๘+T๕) ส่งเสริมการทำเกษตรและพืชผักสวนครัวในระดับครัวเรือนเพื่อลดค่าครองชีพ	* (W๙+T๔) ส่งเสริมกิจกรรมเชื่อมโยงตลาดโดยตรงระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค * (W๒+T๒) พัฒนาพื้นที่เกษตรที่ไม่เหมาะสมไปเป็นการเกษตรทางเลือกหรือเกษตรผสมผสาน เพื่อรองรับปัจจัยเสี่ยงจากราคาผลผลิตตกต่ำและความผันผวนของเศรษฐกิจ * (W๒+T๓) ส่งเสริมการปลูกพืชหลังนา เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์/หญ้าอาหารสัตว์ เพื่อลดต้นทุนและจำหน่ายให้เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงปศุสัตว์ * (W๓+T๓) ส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ และพืชปุ๋ยสด

ส่วนที่ ๔

แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐

๑. เป้าหมายการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

“เกษตรมูลค่าสูงด้วยระบบเศรษฐกิจชีวภาพ นำสู่ชีวิตคุณภาพ
ภายใต้ทรัพยากรทางการเกษตรและสิ่งแวดล้อมที่สมดุลและยั่งยืน”

๒. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

- ๒.๑ ผลผลิตทั้งหมดรวมภาคการเกษตรเพิ่มสูงขึ้น
- ๒.๒ จำนวนพื้นที่การเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานมีจำนวนเพิ่มขึ้น
- ๒.๓ จำนวนเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมเป็นเกษตรกรมืออาชีพมีจำนวนเพิ่มขึ้น
- ๒.๔ พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัดเพิ่มขึ้น
- ๒.๕ บุคลากรของหน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์พัฒนาเป็น Smart Officer

๓. ประเด็นการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การเพิ่มศักยภาพผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและอุตสาหกรรมแปรรูป
สินค้าเกษตรภายใต้ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ

- วัตถุประสงค์
๑. เพื่อพัฒนาสินค้าเกษตรให้มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น บนพื้นฐานการผลิตที่มีคุณภาพและได้รับมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย
 ๒. เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันและการอุตสาหกรรมแปรรูปภาคการเกษตร

- ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด
๑. จำนวนพื้นที่การเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๓% จากปีที่ผ่านมา
 ๒. ผลผลิตทั้งหมดรวมภาคการเกษตรเพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ ๑ ต่อปี

- แนวทางการพัฒนา
๑. การส่งเสริมและพัฒนาการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพและได้รับมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย
 ๒. การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรและอุตสาหกรรมภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

- โครงการสำคัญ
๑. โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร
 ๒. โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่
 ๓. โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์และมาตรฐานสินค้าเกษตรแปรรูป
 ๔. โครงการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร
 ๕. โครงการพัฒนาและแปรรูปสินค้าภาคการเกษตร
 ๖. โครงการส่งเสริมพัฒนาการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า
 ๗. โครงการส่งเสริมและน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒	การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรกลุ่มเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร
วัตถุประสงค์	๑. เพื่อพัฒนาเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรมืออาชีพ ๒. เพื่อสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ พัฒนาความมั่นคงด้านอาชีพการเกษตรและสร้างรายได้ มีความภาคภูมิใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ๓. เพื่อส่งเสริมเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรให้เกิดการรวมกลุ่มเครือข่ายที่เข้มแข็งทั้งด้านการผลิตและการตลาด
ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด	๑. จำนวนเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมเป็นเกษตรกรมืออาชีพมีจำนวนเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๐ ของปีที่ผ่านมา ๒. จำนวนกลุ่มเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพเป็นผู้ประกอบการมืออาชีพหรือการเชื่อมโยงธุรกิจและการตลาดไม่น้อยกว่าปีละ ๓ แห่ง
แนวทางการพัฒนา	๑. การพัฒนาองค์ความรู้สู่การเป็นเกษตรกรมืออาชีพ ๒. การเสริมสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ สร้างความภาคภูมิใจและความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ๓. การสร้างความเข้มแข็งและเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร
โครงการสำคัญ	๑. โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ๒. โครงการศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ๓. โครงการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ๔. โครงการสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มเกษตรกร
ประเด็นการพัฒนาที่ ๓	การบริหารจัดการและการพัฒนาทรัพยากรภาคการเกษตรและสิ่งแวดล้อมภายใต้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว
วัตถุประสงค์	๑. เพื่อพัฒนาและเพิ่มความสามารถในการบริหารจัดการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ๒. เพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตรและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมดุลและยั่งยืน
ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด	๑. จำนวนพื้นที่ชลประทานและพื้นที่ได้รับประโยชน์เพิ่มขึ้นทุกปี ๒. จำนวนแปลงหรือพื้นที่การเกษตรที่ได้รับการบริหารจัดการเชิงพื้นที่การเกษตรอย่างเหมาะสม ปีละ ๕,๐๐๐ แปลง/ไร่ ๓. พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัดเพิ่มขึ้น ปีละ ๔,๐๐๐ ไร่
แนวทางการพัฒนา	๑. การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒. การพัฒนาและบริหารจัดการพื้นที่ทำกินทางการเกษตร ๓. การฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตรและส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

โครงการสำคัญ	๑. โครงการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒. โครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) ๓. โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน ๔. โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร ๕. โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ ๖. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ๗. โครงการบริหารจัดการพื้นที่อย่างเหมาะสม
ประเด็นการพัฒนาที่ ๔	การพัฒนาระบบบริหารจัดการด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด
วัตถุประสงค์	๑. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานและการบูรณาการการทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม มีธรรมาภิบาล โปร่งใส และตรวจสอบได้ ๒. เพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการข้อมูลตามชนิดสินค้าที่สำคัญให้มีความถูกต้องและเป็นปัจจุบัน
ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด	๑. การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐ ๒. ข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการตามชนิดสินค้า มีความถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และสามารถแปลงสู่การปฏิบัติได้ จำนวนไม่น้อยกว่า ๓ ชนิด
แนวทางการพัฒนา	๑. การพัฒนาสมรรถนะ ทักษะ และการบูรณาการการทำงานของบุคลากรทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพสูง ๒. การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการเชื่อมโยงข้อมูลอย่างเป็นระบบ
โครงการสำคัญ	๑. โครงการสนับสนุนการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรในระดับพื้นที่ (SCP , SCD และ อ.พ.ก.) ๒. โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด ๓. การจัดทำปฏิทินสินค้าเกษตรรายเดือนของจังหวัด (พืช, สัตว์ และ ประมง)

๔. แผนที่แสดงความสอดคล้องของแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐ กับแผน ๓ ระดับ

แผนระดับ ๑	ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน - เป้าหมาย ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น - ประเด็น การเกษตรสร้างมูลค่า - ประเด็นย่อย เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรแปรรูป เกษตรอัจฉริยะ	ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม - เป้าหมาย ใช้ประโยชน์และการสร้างการเติบโตบนฐานรากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ - ประเด็น สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว - ประเด็นย่อย เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
------------	---	---

แผนระดับ ๒ (ให้กรอกเฉพาะแผนที่สอดคล้อง แต่อย่างน้อยต้องระบุความสอดคล้องกับแผนแม่บทฯ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)	แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเกษตร - เป้าหมายประเด็นของแผนแม่บทฯ : ผลผลิตทั้งหมดรวมในประเทศในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น - แผนย่อยของแผนแม่บทฯ : เกษตรปลอดภัย - เป้าหมายแผนย่อย : สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น - แนวทางการพัฒนา : ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกร ชุมชนท้องถิ่น รวมถึงผู้ประกอบการให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีคุณภาพมาตรฐาน	แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเติบโตอย่างยั่งยืน - เป้าหมายประเด็นของแผนแม่บทฯ : สภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน - แผนย่อยของแผนแม่บทฯ : การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว - เป้าหมายแผนย่อย : การบริโภคและการผลิตของประเทศ มีความยั่งยืนสูงขึ้น - แนวทางการพัฒนา : ส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ - เป้าหมายหลัก การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม - หมวดหมู่ที่ ๑ ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง - เป้าหมายระดับหมวดหมู่ มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสูงขึ้น - กลยุทธ์ที่ ๓ การขยายผลเกษตรยั่งยืนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีมูลค่าเพิ่มสูง - กลยุทธ์ย่อยที่ ๓.๑ สนับสนุนปัจจัยการผลิตที่จำเป็น	นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ - นโยบายความมั่นคงแห่งชาติที่ ๑๔ การพัฒนาศักยภาพการเตรียมพร้อมแห่งชาติ และการบริหารจัดการวิกฤตการณ์ระดับชาติ - กลยุทธ์หลักที่ ๑ การเสริมสร้างศักยภาพการเตรียมพร้อมเพื่อรองรับภัยคุกคาม และวิกฤตการณ์ระดับชาติ - กลยุทธ์ย่อยที่ ๑.๖ เสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหาร
---	--	---	--	--

แผนระดับ ๓ (ให้กรอกเฉพาะแผนที่สอดคล้อง แต่อย่างน้อยต้องระบุความสอดคล้องกับเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาคแผนพัฒนาจังหวัด และแผนปฏิบัติการด้านเกษตร ๕ ปี)	เป้าหมายและแนวทางการพัฒนา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ “ศูนย์กลางเศรษฐกิจของอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง” สอดคล้องกับประเด็น การพัฒนาแผนปฏิบัติราชการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๕ ปี ที่กำหนดให้ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร	แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ “เติบโตด้วยเศรษฐกิจแห่งอนาคต สังคมเป็นสุขสิ่งแวดล้อมยั่งยืน” สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของแผนพัฒนาภาค (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ที่กำหนดให้ พัฒนาภาคเกษตรไปสู่เกษตรสมัยใหม่เพื่อต่อยอดไปสู่เศรษฐกิจชีวภาพ	แผนพัฒนาจังหวัดจังหวัดมหาสารคาม “เกษตรกรรมยั่งยืน นำภูมิปัญญาสร้างคุณค่า พัฒนาการค้าการลงทุนสู่สังคมมีสุขภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดี” สอดคล้องกับประเด็น การพัฒนาของแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดฯ ที่กำหนดว่า ส่งเสริมและยกระดับการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรที่มีมูลค่าสูงด้วยเศรษฐกิจชีวภาพ	แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๕ ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ “เกษตรกรรมมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ต่อปี สอดคล้องกับประเด็น การพัฒนาในแผนปฏิบัติการฯ BCG ในการยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้ เศรษฐกิจ BCG ให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน (สาขาการเกษตรและอาหาร)	แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG “เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ประชาชนมีรายได้ดี คุณภาพชีวิตดี รักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรจากความหลากหลายทางชีวภาพให้มีคุณภาพที่ดี ด้วยการใช้ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม” สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาแผนพัฒนาจังหวัดในการเสริมสร้างความมั่นคงทางการเกษตร
--	--	--	---	--	--

สาระสำคัญแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด	เป้าหมายการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด “เกษตรมูลค่าสูงด้วยระบบเศรษฐกิจชีวภาพ นำสู่ชีวิตคุณภาพ ภายใต้ทรัพยากรทางการเกษตรและสิ่งแวดล้อมที่สมดุลและยั่งยืน”	ตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนา (ให้ระบุทั้งตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย) ๑. ผลผลิตทั้งหมดรวมภาคการเกษตรเพิ่มสูงขึ้น ๒. จำนวนพื้นที่การเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานมีจำนวนเพิ่มขึ้น ๓. จำนวนเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมเป็นเกษตรกรมืออาชีพมีจำนวนเพิ่มขึ้น ๔. พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัดเพิ่มขึ้น ๕. บุคลากรของหน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์พัฒนาเป็น Smart Officer
--	--	--

ประเด็นการพัฒนด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด	๑. การเพิ่มศักยภาพผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร ภายใต้ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ	๒. การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร	๓. การบริหารจัดการและการพัฒนาทรัพยากรภาคการเกษตรและสิ่งแวดล้อมภายใต้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว	๔. การพัฒนาระบบบริหารจัดการด้านการเกษตรและสหกรณ์จังหวัด
---	---	--	---	---

โครงการสำคัญ	๑. โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร ๒. โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ๓. โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์และมาตรฐานสินค้าเกษตรแปรรูป ๔. โครงการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร ๕.โครงการพัฒนาและแปรรูปสินค้าภาคการเกษตร ๖.โครงการส่งเสริมพัฒนาการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า ๗.โครงการส่งเสริมและน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต	๑. โครงการพัฒนาเกษตรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ๒. โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ๓. โครงการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ๔. โครงการสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มเกษตรกร	๑. โครงการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒. โครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) ๓. โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน ๔. โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร ๕. โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ ๖. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ๗. โครงการบริหารจัดการพื้นที่อย่างเหมาะสม	๑. โครงการสนับสนุนการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรในระดับพื้นที่ (SCP, SCD และ อ.พ.ก.) ๒. โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด ๓. การจัดทำปฏิทินสินค้าเกษตรรายเดือนของจังหวัด (พืช, สัตว์, ประมง)
--------------	--	---	--	--

๕. แบบฟอร์มสรุปโครงการด้านการเกษตรและสหกรณ์ที่สำคัญของจังหวัด (พ.ศ. ๒๕๖๖ - พ.ศ. ๒๕๗๐)

จังหวัดมหาสารคาม

เป้าหมายการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด: มหาสารคาม

ประเด็นการพัฒนา	ตัวชี้วัดของประเด็นการพัฒนา	ค่าเป้าหมาย					
		พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	พ.ศ. ๒๕๖๙	พ.ศ. ๒๕๗๐	รวม ๕ ปี
ประเด็นการพัฒนาที่ ๑	๑.จำนวนพื้นที่การเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๓ จากปีผ่านมา	ร้อยละ ๓	ร้อยละ ๓	ร้อยละ ๓	ร้อยละ ๓	ร้อยละ ๓	ร้อยละ ๑๕
	๒.ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคการเกษตรเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๑ ต่อปี	ร้อยละ ๑	ร้อยละ ๑	ร้อยละ ๑	ร้อยละ ๑	ร้อยละ ๑	ร้อยละ ๕
ประเด็นการพัฒนาที่ ๒	๑.จำนวนเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมเป็นเกษตรกรมืออาชีพมีจำนวนเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๐ ของปีที่ผ่านมา	ร้อยละ ๒๐	ร้อยละ ๒๐	ร้อยละ ๒๐	ร้อยละ ๒๐	ร้อยละ ๒๐	ร้อยละ ๒๐
	๒.จำนวนกลุ่มเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพเป็นผู้ประกอบการมืออาชีพหรือการเชื่อมโยงธุรกิจและการตลาดไม่น้อยกว่าปีละ ๓ แห่ง	๓ แห่ง	๓ แห่ง	๓ แห่ง	๓ แห่ง	๓ แห่ง	๑๕ แห่ง
ประเด็นการพัฒนาที่ ๓	๑.จำนวนพื้นที่ชลประทานและพื้นที่ได้รับประโยชน์เพิ่มขึ้นทุกปี	เพิ่มขึ้นทุกปี	เพิ่มขึ้นทุกปี	เพิ่มขึ้นทุกปี	เพิ่มขึ้นทุกปี	เพิ่มขึ้นทุกปี	เพิ่มขึ้นทุกปี
	๒.จำนวนแปลงหรือพื้นที่การเกษตรที่ได้รับการบริหารจัดการเชิงพื้นที่การเกษตรอย่างเหมาะสม ปีละ ๕,๐๐๐ แปลง/ไร่	๕,๐๐๐ แปลง/ไร่	๕,๐๐๐ แปลง/ไร่	๕,๐๐๐ แปลง/ไร่	๕,๐๐๐ แปลง/ไร่	๕,๐๐๐ แปลง/ไร่	๒๕,๐๐๐ แปลง/ไร่
	๓.พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัดเพิ่มขึ้น ปีละ ๔,๐๐๐ ไร่	๔,๐๐๐ ไร่	๔,๐๐๐ ไร่	๔,๐๐๐ ไร่	๔,๐๐๐ ไร่	๔,๐๐๐ ไร่	๔,๐๐๐ ไร่
	๔.จำนวนพื้นที่กิจกรรมการเกษตรคาร์บอนเครดิตเพิ่มขึ้นทุกปี	เพิ่มขึ้นทุกปี	เพิ่มขึ้นทุกปี	เพิ่มขึ้นทุกปี	เพิ่มขึ้นทุกปี	เพิ่มขึ้นทุกปี	เพิ่มขึ้นทุกปี
ประเด็นการพัฒนาที่ ๔	๑.การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๙๐	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๙๐	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๙๐	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๙๐	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๙๐	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๙๐
	๒.ข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการตามชนิดสินค้า มีความถูกต้อง เป็นปัจจุบันและสามารถแปลงสู่การปฏิบัติได้ จำนวนไม่น้อยกว่า ๓ ชนิด	๓ ชนิด	๓ ชนิด	๓ ชนิด	๓ ชนิด	๓ ชนิด	๓ ชนิด

บัญชีรายการชุดโครงการสำคัญ			งบประมาณดำเนินการ (ล้านบาท)					
โครงการสำคัญ	แหล่ง งปม.	หน่วยดำเนินการ	พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	พ.ศ. ๒๕๖๙	พ.ศ. ๒๕๗๐	รวม ๕ ปี
ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การเพิ่มศักยภาพผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรภายใต้ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ								
๑. โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่			๗,๐๘๐,๙๙๐	๗,๐๘๐,๙๙๐	๗,๐๘๐,๙๙๐	๗,๐๘๐,๙๙๐	๗,๐๘๐,๙๙๐	๓๕,๔๐๔,๙๕๐
๑.๑ ส่งเสริมและสนับสนุนระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่	งบกปติ	กษจ.	๓,๐๑๘,๒๐๐	๓,๐๑๘,๒๐๐	๓,๐๑๘,๒๐๐	๓,๐๑๘,๒๐๐	๓,๐๑๘,๒๐๐	๑๕,๐๙๑,๐๐๐
๑.๒ ส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ (ข้าว)	งบกปติ	ศวช.	๒,๐๔๖,๑๐๐	๒,๐๔๖,๑๐๐	๒,๐๔๖,๑๐๐	๒,๐๔๖,๑๐๐	๒,๐๔๖,๑๐๐	๑๐,๒๓๐,๕๐๐
๑.๓ ส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ในพื้นที่ สปก.	งบกปติ	สปก.	๑,๖๒๑,๘๐๐	๑,๖๒๑,๘๐๐	๑,๖๒๑,๘๐๐	๑,๖๒๑,๘๐๐	๑,๖๒๑,๘๐๐	๘,๑๐๙,๐๐๐
๑.๔ ส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ (ด้านพืช)	งบกปติ	ศวพ.	๙๐,๘๐๐	๙๐,๘๐๐	๙๐,๘๐๐	๙๐,๘๐๐	๙๐,๘๐๐	๔๕๕,๐๐๐
๑.๕ ส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ (ด้านปศุสัตว์)	งบกปติ	สคส.	๑๘๐,๕๕๐	๑๘๐,๕๕๐	๑๘๐,๕๕๐	๑๘๐,๕๕๐	๑๘๐,๕๕๐	๙๐๒,๙๕๐
๑.๖ ส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ (ด้านปศุสัตว์)	งบกปติ	ปศจ.	๑๒๓,๕๐๐	๑๒๓,๕๐๐	๑๒๓,๕๐๐	๑๒๓,๕๐๐	๑๒๓,๕๐๐	๖๑๗,๕๐๐
๒. โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร			๓,๑๗๓,๕๗๘	๓,๑๗๓,๕๗๘	๓,๑๗๓,๕๗๘	๓,๑๗๓,๕๗๘	๓,๑๗๓,๕๗๘	๑๕,๘๖๗,๘๙๐
๒.๑ ยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร (ด้านประมง)	งบกปติ	ปมจ./ศพจ.	๑๓๘,๘๐๐	๑๓๘,๘๐๐	๑๓๘,๘๐๐	๑๓๘,๘๐๐	๑๓๘,๘๐๐	๖๙๔,๐๐๐
๒.๒ ยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร (ด้านปศุสัตว์)	งบกปติ	ปศจ.	๔๐๒,๔๐๐	๔๐๒,๔๐๐	๔๐๒,๔๐๐	๔๐๒,๔๐๐	๔๐๒,๔๐๐	๒,๐๑๒,๐๐๐
๒.๓ ตรวจรับรองมาตรฐานการผลิตพืช	งบกปติ	ศวพ.	๙๕๗,๕๓๘	๙๕๗,๕๓๘	๙๕๗,๕๓๘	๙๕๗,๕๓๘	๙๕๗,๕๓๘	๔,๗๘๗,๖๙๐
๒.๔ พัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน GAP	งบกปติ	กษจ.	๔๙๔,๘๔๐	๔๙๔,๘๔๐	๔๙๔,๘๔๐	๔๙๔,๘๔๐	๔๙๔,๘๔๐	๒,๔๗๔,๒๐๐
๒.๕ ยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร (ข้าว)	งบกปติ	ศวช.	๑,๑๖๐,๐๐๐	๑,๑๖๐,๐๐๐	๑,๑๖๐,๐๐๐	๑,๑๖๐,๐๐๐	๑,๑๖๐,๐๐๐	๕,๘๐๐,๐๐๐
๒.๖ ยกระดับและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานใหม่	งบกปติ	มม.	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
๓. โครงการพัฒนาศักยภาพการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตร			๓๖,๕๕๑,๖๐๐	๓๖,๕๕๑,๖๐๐	๓๖,๕๕๑,๖๐๐	๓๖,๕๕๑,๖๐๐	๓๖,๕๕๑,๖๐๐	๑๘๒,๗๕๘,๐๐๐
๓.๑ พัฒนาศักยภาพด้านการประมง	งบกปติ	ศพจ.	๑๗๓,๔๐๐	๑๗๓,๔๐๐	๑๗๓,๔๐๐	๑๗๓,๔๐๐	๑๗๓,๔๐๐	๘๖๗,๐๐๐
๓.๒ พัฒนาศักยภาพการปศุสัตว์	งบกปติ	ศวอ.	๒,๑๑๗,๓๐๐	๒,๑๑๗,๓๐๐	๒,๑๑๗,๓๐๐	๒,๑๑๗,๓๐๐	๒,๑๑๗,๓๐๐	๑๐,๕๘๖,๕๐๐
๓.๓ พัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร (ปศุสัตว์)	งบกปติ	ศวอ.	๑,๗๘๑,๓๐๐	๑,๗๘๑,๓๐๐	๑,๗๘๑,๓๐๐	๑,๗๘๑,๓๐๐	๑,๗๘๑,๓๐๐	๘,๙๐๖,๕๐๐
๓.๔ พัฒนาศักยภาพการปศุสัตว์	งบกปติ	ปศจ.	๓,๗๓๖,๘๐๐	๓,๗๓๖,๘๐๐	๓,๗๓๖,๘๐๐	๓,๗๓๖,๘๐๐	๓,๗๓๖,๘๐๐	๑๘,๖๘๔,๐๐๐
๓.๕ พัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร (ปศุสัตว์)	งบกปติ	ปศจ.	๒,๑๖๔,๕๐๐	๒,๑๖๔,๕๐๐	๒,๑๖๔,๕๐๐	๒,๑๖๔,๕๐๐	๒,๑๖๔,๕๐๐	๑๐,๘๒๒,๕๐๐
๓.๖ พัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน	งบกปติ	ศผส.	๓๖๐,๐๐๐	๓๖๐,๐๐๐	๓๖๐,๐๐๐	๓๖๐,๐๐๐	๓๖๐,๐๐๐	๑,๘๐๐,๐๐๐
๓.๗ พัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตร	งบกปติ	ศผส.	๕๒๕,๔๐๐	๕๒๕,๔๐๐	๕๒๕,๔๐๐	๕๒๕,๔๐๐	๕๒๕,๔๐๐	๒,๖๒๗,๐๐๐
๓.๘ พัฒนาศักยภาพการปศุสัตว์	งบกปติ	ศบส.	๔,๗๙๑,๓๐๐	๔,๗๙๑,๓๐๐	๔,๗๙๑,๓๐๐	๔,๗๙๑,๓๐๐	๔,๗๙๑,๓๐๐	๒๓,๙๕๖,๕๐๐
๓.๙ พัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร (พืช)	งบกปติ	ศวพ.	๘๕๕,๐๐๐	๘๕๕,๐๐๐	๘๕๕,๐๐๐	๘๕๕,๐๐๐	๘๕๕,๐๐๐	๔,๒๗๐,๐๐๐
๓.๑๐ ส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ	งบกปติ	ศวพ.	๓๐๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐	๑,๕๐๐,๐๐๐
๓.๑๑ ส่งเสริมการผลิตพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัด	งบกปติ	กษจ.	๑,๗๐๗,๕๐๐	๑,๗๐๗,๕๐๐	๑,๗๐๗,๕๐๐	๑,๗๐๗,๕๐๐	๑,๗๐๗,๕๐๐	๘,๕๓๗,๕๐๐
๓.๑๒ ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตร	งบกปติ	กษจ.	๘๑,๐๐๐	๘๑,๐๐๐	๘๑,๐๐๐	๘๑,๐๐๐	๘๑,๐๐๐	๔๐๕,๐๐๐
๓.๑๓ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	งบกปติ	กษจ.	๖๘๙,๐๐๐	๖๘๙,๐๐๐	๖๘๙,๐๐๐	๖๘๙,๐๐๐	๖๘๙,๐๐๐	๓,๔๔๕,๐๐๐

บัญชีรายการชุดโครงการสำคัญ			งบประมาณดำเนินการ (ล้านบาท)					
โครงการสำคัญ	แหล่ง งปม.	หน่วยดำเนินการ	พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	พ.ศ. ๒๕๖๙	พ.ศ. ๒๕๗๐	รวม ๕ ปี
๓.๑๔ ผลิตและขยายพันธุ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคการเกษตร	งบปกติ	ศษพ.๗	๘,๘๒๔,๘๐๐	๘,๘๒๔,๘๐๐	๘,๘๒๔,๘๐๐	๘,๘๒๔,๘๐๐	๘,๘๒๔,๘๐๐	๔๔,๑๒๔,๐๐๐
๓.๑๕ เสริมสร้างศักยภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ชุมชน	งบปกติ	ศวช.	๑,๒๓๙,๘๐๐	๑,๒๓๙,๘๐๐	๑,๒๓๙,๘๐๐	๑,๒๓๙,๘๐๐	๑,๒๓๙,๘๐๐	๖,๑๙๙,๐๐๐
๓.๑๖ ส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น	งบปกติ	มม.	๒๓๔,๖๐๐	๒๓๔,๖๐๐	๒๓๔,๖๐๐	๒๓๔,๖๐๐	๒๓๔,๖๐๐	๑,๑๗๓,๐๐๐
๓.๑๗ ส่งเสริมเกษตรแปรรูปสินค้าเกษตรในสหกรณ์และกลุ่มสหกรณ์	งบปกติ	สกจ.	๕๖,๘๐๐	๕๖,๘๐๐	๕๖,๘๐๐	๕๖,๘๐๐	๕๖,๘๐๐	๒๘๔,๐๐๐
๔. โครงการยกระดับการผลิตโคเนื้อสู่มาตรฐานและส่งเสริมการพัฒนาแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างรายได้	งบ จว.	กศจ.	๑,๔๒๕,๙๐๐	๑,๔๒๕,๙๐๐	๑,๔๒๕,๙๐๐	๑,๔๒๕,๙๐๐	๑,๔๒๕,๙๐๐	๗,๑๒๙,๕๐๐
๕. โครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมเพื่อยกระดับสู่มาตรฐานฟาร์มที่ดีและแปรรูปผลิตภัณฑ์นมเพื่อเพิ่มมูลค่าการผลิต	งบ จว.	กศจ.	๑,๕๒๗,๕๐๐	๑,๕๒๗,๕๐๐	๑,๕๒๗,๕๐๐	๑,๕๒๗,๕๐๐	๑,๕๒๗,๕๐๐	๗,๖๓๗,๕๐๐
๖. โครงการยกระดับศักยภาพการผลิตมันสำปะหลังให้ได้คุณภาพตามมาตรฐาน GAP	งบ จว.	ศวพ.	๒,๓๑๖,๐๐๐	๒,๓๑๖,๐๐๐	๒,๓๑๖,๐๐๐	๒,๓๑๖,๐๐๐	๒,๓๑๖,๐๐๐	๑๑,๕๘๐,๐๐๐
๗. โครงการเพิ่มศักยภาพการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีและมีคุณภาพ	งบ จว.	กษจ.	๑,๖๔๔,๗๐๐	๑,๖๔๔,๗๐๐	๑,๖๔๔,๗๐๐	๑,๖๔๔,๗๐๐	๑,๖๔๔,๗๐๐	๘,๒๒๓,๕๐๐
รวม			๕๓,๗๒๐,๒๖๘	๕๓,๗๒๐,๒๖๘	๕๓,๗๒๐,๒๖๘	๕๓,๗๒๐,๒๖๘	๕๓,๗๒๐,๒๖๘	๒๖๘,๖๐๑,๓๔๐
ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร วิทยาทกิจชุมชน กลุ่มสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร								
๑. โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)			๔๒๕,๗๐๐	๔๒๕,๗๐๐	๔๒๕,๗๐๐	๔๒๕,๗๐๐	๔๒๕,๗๐๐	๒,๑๒๘,๕๐๐
๑.๑ พัฒนาศักยภาพอาสาสมัครเกษตรด้านบัญชีสู่การเป็น Smart Farmer	งบปกติ	สตส.	๑๙,๐๐๐	๑๙,๐๐๐	๑๙,๐๐๐	๑๙,๐๐๐	๑๙,๐๐๐	๙๕,๐๐๐
๑.๒ เสริมสร้างศักยภาพด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ให้กับ Smart Farmer	งบปกติ	ศผส.	๑๑๔,๒๐๐	๑๑๔,๒๐๐	๑๑๔,๒๐๐	๑๑๔,๒๐๐	๑๑๔,๒๐๐	๕๗๑,๐๐๐
๑.๓ พัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (ด้านปศุสัตว์)	งบปกติ	ปศจ.	๒๑,๕๐๐	๒๑,๕๐๐	๒๑,๕๐๐	๒๑,๕๐๐	๒๑,๕๐๐	๑๐๗,๕๐๐
๑.๔ พัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่องและเกษตรกรรุ่นใหม่ (Smart Farmer & Young Smart Farmer)	งบปกติ	ศษพ.๗	๘๐,๐๐๐	๘๐,๐๐๐	๘๐,๐๐๐	๘๐,๐๐๐	๘๐,๐๐๐	๔๐๐,๐๐๐
๑.๕ พัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)	งบปกติ	กษจ.	๑๖๑,๐๐๐	๑๖๑,๐๐๐	๑๖๑,๐๐๐	๑๖๑,๐๐๐	๑๖๑,๐๐๐	๘๐๕,๐๐๐
๑.๖ พัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (ด้านข้าว)	งบปกติ	ศวช.	๓๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐
๒. โครงการศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)			๒,๒๒๓,๓๐๐	๒,๒๒๓,๓๐๐	๒,๒๒๓,๓๐๐	๒,๒๒๓,๓๐๐	๒,๒๒๓,๓๐๐	๑๑,๑๑๖,๕๐๐
๒.๑ เพิ่มประสิทธิภาพศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ด้านบัญชี)	งบปกติ	สตส.	๘๗,๐๐๐	๘๗,๐๐๐	๘๗,๐๐๐	๘๗,๐๐๐	๘๗,๐๐๐	๔๓๕,๐๐๐
๒.๒ เพิ่มประสิทธิภาพศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต	งบปกติ	ปมจ.	๒๖๒,๖๐๐	๒๖๒,๖๐๐	๒๖๒,๖๐๐	๒๖๒,๖๐๐	๒๖๒,๖๐๐	๑,๓๑๓,๐๐๐

บัญชีรายการชุดโครงการสำคัญ			งบประมาณดำเนินการ (ล้านบาท)					
โครงการสำคัญ	แหล่ง งปม.	หน่วยดำเนินการ	พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	พ.ศ. ๒๕๖๙	พ.ศ. ๒๕๗๐	รวม ๕ ปี
สินค้าเกษตร (ด้านประมง)								
๒.๓ เพิ่มประสิทธิภาพการส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์	งบปกติ	คผส.	๗๑,๙๐๐	๗๑,๙๐๐	๗๑,๙๐๐	๗๑,๙๐๐	๗๑,๙๐๐	๓๕๙,๕๐๐
๒.๔ เพิ่มประสิทธิภาพศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ด้านปศุสัตว์)	งบปกติ	ปศจ.	๑๐๐,๕๐๐	๑๐๐,๕๐๐	๑๐๐,๕๐๐	๑๐๐,๕๐๐	๑๐๐,๕๐๐	๕๐๒,๕๐๐
๒.๕ เพิ่มประสิทธิภาพศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ด้านพัฒนาที่ดิน)	งบปกติ	พด.	๑๐๗,๙๐๐	๑๐๗,๙๐๐	๑๐๗,๙๐๐	๑๐๗,๙๐๐	๑๐๗,๙๐๐	๕๓๙,๕๐๐
๒.๖ เพิ่มประสิทธิภาพศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ด้านพืช)	งบปกติ	ศวพ.	๕๐๕,๒๐๐	๕๐๕,๒๐๐	๕๐๕,๒๐๐	๕๐๕,๒๐๐	๕๐๕,๒๐๐	๒,๕๒๖,๐๐๐
๒.๗ เพิ่มประสิทธิภาพศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศูนย์หลัก)	งบปกติ	กษจ.	๑,๐๘๘,๒๐๐	๑,๐๘๘,๒๐๐	๑,๐๘๘,๒๐๐	๑,๐๘๘,๒๐๐	๑,๐๘๘,๒๐๐	๕,๔๔๑,๐๐๐
๓. โครงการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกร วิชากิจชุมชน กลุ่มสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร			๑๒,๒๐๗,๒๐๐	๑๒,๒๐๗,๒๐๐	๑๒,๒๐๗,๒๐๐	๑๒,๒๐๗,๒๐๐	๑๒,๒๐๗,๒๐๐	๖๑,๐๓๖,๐๐๐
๓.๑ ส่งเสริมและพัฒนาสถาบันเกษตรกร (ด้านบัญชี)	งบปกติ	สคส.	๑๒๑,๕๐๐	๑๒๑,๕๐๐	๑๒๑,๕๐๐	๑๒๑,๕๐๐	๑๒๑,๕๐๐	๖๐๗,๕๐๐
๓.๒ เสริมสร้างการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการจัดการเศรษฐกิจระดับครัวเรือน	งบปกติ	สคส.	๑๓๑,๐๐๐	๑๓๑,๐๐๐	๑๓๑,๐๐๐	๑๓๑,๐๐๐	๑๓๑,๐๐๐	๖๕๕,๐๐๐
๓.๓ สร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร	งบปกติ	กษจ.	๖๒๔,๘๐๐	๖๒๔,๘๐๐	๖๒๔,๘๐๐	๖๒๔,๘๐๐	๖๒๔,๘๐๐	๓,๑๒๔,๐๐๐
๓.๔ ส่งเสริมและพัฒนาวิชากิจชุมชน	งบปกติ	กษจ.	๓๑๔,๒๐๐	๓๑๔,๒๐๐	๓๑๔,๒๐๐	๓๑๔,๒๐๐	๓๑๔,๒๐๐	๑,๕๗๑,๐๐๐
๓.๕ ส่งเสริมและพัฒนาวิชากิจชุมชน	งบปกติ	กษจ.	๔๔,๐๐๐	๔๔,๐๐๐	๔๔,๐๐๐	๔๔,๐๐๐	๔๔,๐๐๐	๒๒๐,๐๐๐
๓.๖ การพัฒนาเกษตรกร	งบปกติ	ศชพ.๗	๑,๕๗๘,๕๐๐	๑,๕๗๘,๕๐๐	๑,๕๗๘,๕๐๐	๑,๕๗๘,๕๐๐	๑,๕๗๘,๕๐๐	๗,๘๙๒,๕๐๐
๓.๗ การพัฒนาผู้แทนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน	งบปกติ	สปก.	๒๗,๐๐๐	๒๗,๐๐๐	๒๗,๐๐๐	๒๗,๐๐๐	๒๗,๐๐๐	๑๓๕,๐๐๐
๓.๘ การสนับสนุนสินเชื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนแก่ผู้ประกอบการยาง (ยางแห้ง)	งบปกติ	กยท.	๑๕๓,๐๐๐	๑๕๓,๐๐๐	๑๕๓,๐๐๐	๑๕๓,๐๐๐	๑๕๓,๐๐๐	๗๖๕,๐๐๐
๓.๙ การสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร	งบปกติ	มม.	๘๙,๐๐๐	๘๙,๐๐๐	๘๙,๐๐๐	๘๙,๐๐๐	๘๙,๐๐๐	๔๔๕,๐๐๐
๓.๑๐ ส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ	งบปกติ	สกจ.	๓,๘๗๒,๙๐๐	๓,๘๗๒,๙๐๐	๓,๘๗๒,๙๐๐	๓,๘๗๒,๙๐๐	๓,๘๗๒,๙๐๐	๑๙,๓๖๔,๕๐๐
๓.๑๑ พัฒนาศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร และธุรกิจชุมชน	งบปกติ	สกจ.	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
๓.๑๒ ยกระดับสถาบันเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการเกษตร	งบปกติ	สกจ.	๒๐,๕๐๐	๒๐,๕๐๐	๒๐,๕๐๐	๒๐,๕๐๐	๒๐,๕๐๐	๑๐๒,๕๐๐
๓.๑๓ แก้ปัญหาหนี้สินและพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรด้วยระบบสหกรณ์	งบปกติ	สกจ.	๓,๕๔๘,๐๐๐	๓,๕๔๘,๐๐๐	๓,๕๔๘,๐๐๐	๓,๕๔๘,๐๐๐	๓,๕๔๘,๐๐๐	๑๗,๗๔๐,๐๐๐
๓.๑๔ การส่งเสริมอาชีพประมง	งบปกติ	ปมจ.	๒๐๕,๐๐๐	๒๐๕,๐๐๐	๒๐๕,๐๐๐	๒๐๕,๐๐๐	๒๐๕,๐๐๐	๑,๐๒๕,๐๐๐

บัญชีรายการชุดโครงการสำคัญ			งบประมาณดำเนินการ (ล้านบาท)					
โครงการสำคัญ	แหล่ง งปม.	หน่วยดำเนินการ	พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	พ.ศ. ๒๕๖๙	พ.ศ. ๒๕๗๐	รวม ๕ ปี
๓.๑๕ การสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านประมง	งบปกติ	ปมจ./ศพจ.	๒๕๒,๐๐๐	๒๕๒,๐๐๐	๒๕๒,๐๐๐	๒๕๒,๐๐๐	๒๕๒,๐๐๐	๑,๒๖๐,๐๐๐
๔.โครงการส่งเสริมเลี้ยงไก่พื้นเมืองเป็นอาหารโปรตีนและเพิ่มรายได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	งบ จว.	ปศจ.	๘๖๙,๗๐๐	๘๖๙,๗๐๐	๘๖๙,๗๐๐	๘๖๙,๗๐๐	๘๖๙,๗๐๐	๔,๓๔๘,๕๐๐
๕. โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพประมง	งบ จว.	ปมจ.	๓๓๖,๑๐๐	๓๓๖,๑๐๐	๓๓๖,๑๐๐	๓๓๖,๑๐๐	๓๓๖,๑๐๐	๑,๖๘๐,๕๐๐
รวม			๓๐,๙๑๘,๒๐๐	๓๐,๙๑๘,๒๐๐	๓๐,๙๑๘,๒๐๐	๓๐,๙๑๘,๒๐๐	๓๐,๙๑๘,๒๐๐	๑๕๔,๕๙๑,๐๐๐
ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ การบริหารจัดการและการพัฒนาทรัพยากรภาคการเกษตรและสิ่งแวดล้อมภายใต้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว								
๑. โครงการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ			๑๓๘,๔๙๕,๙๐๐	๑๓๘,๔๙๕,๙๐๐	๑๓๘,๔๙๕,๙๐๐	๑๓๘,๔๙๕,๙๐๐	๑๓๘,๔๙๕,๙๐๐	๖๙๒,๔๗๙,๕๐๐
๑.๑ การจัดหาแหล่งน้ำและพื้นที่ชลประทาน	งบปกติ	ชลป.	๔๔,๒๖๗,๘๐๐	๔๔,๒๖๗,๘๐๐	๔๔,๒๖๗,๘๐๐	๔๔,๒๖๗,๘๐๐	๔๔,๒๖๗,๘๐๐	๒๒๑,๓๓๙,๐๐๐
๑.๒ การปรับปรุงงานชลประทาน	งบปกติ	ชลป.	๑๖,๐๕๘,๐๐๐	๑๖,๐๕๘,๐๐๐	๑๖,๐๕๘,๐๐๐	๑๖,๐๕๘,๐๐๐	๑๖,๐๕๘,๐๐๐	๘๐,๒๓๐,๐๐๐
๑.๓ การสนับสนุนการบริหารจัดการน้ำและงานชลประทาน	งบปกติ	ชลป.	๔๘,๔๒๘,๐๐๐	๔๘,๔๒๘,๐๐๐	๔๘,๔๒๘,๐๐๐	๔๘,๔๒๘,๐๐๐	๔๘,๔๒๘,๐๐๐	๒๔๒,๑๔๐,๐๐๐
๑.๔ การส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	งบปกติ	ชลป.	๙๖๓,๐๐๐	๙๖๓,๐๐๐	๙๖๓,๐๐๐	๙๖๓,๐๐๐	๙๖๓,๐๐๐	๔,๘๑๒,๐๐๐
๑.๕ การจัดการงานชลประทาน	งบปกติ	คบ.เสียใหญ่	๑๕,๓๓๐,๒๐๐	๑๕,๓๓๐,๒๐๐	๑๕,๓๓๐,๒๐๐	๑๕,๓๓๐,๒๐๐	๑๕,๓๓๐,๒๐๐	๗๖,๖๕๑,๐๐๐
๑.๖ การบริหารทรัพยากรดินและน้ำ	งบปกติ	พด.	๗,๔๓๐,๙๐๐	๗,๔๓๐,๙๐๐	๗,๔๓๐,๙๐๐	๗,๔๓๐,๙๐๐	๗,๔๓๐,๙๐๐	๓๗,๑๕๔,๕๐๐
๑.๗ การบริหารจัดการดินและน้ำเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำ	งบปกติ	พด.	๑,๗๑๘,๐๐๐	๑,๗๑๘,๐๐๐	๑,๗๑๘,๐๐๐	๑,๗๑๘,๐๐๐	๑,๗๑๘,๐๐๐	๘,๕๙๐,๐๐๐
๑.๘ การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	งบปกติ	พด.	๔,๓๐๐,๐๐๐	๔,๓๐๐,๐๐๐	๔,๓๐๐,๐๐๐	๔,๓๐๐,๐๐๐	๔,๓๐๐,๐๐๐	๒๑,๕๐๐,๐๐๐
๒. โครงการบริหารจัดการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตร		สคส.	๑๖,๓๗๓,๗๐๐	๑๖,๓๗๓,๗๐๐	๑๖,๓๗๓,๗๐๐	๑๖,๓๗๓,๗๐๐	๑๖,๓๗๓,๗๐๐	๘๑,๘๖๘,๕๐๐
๒.๑ การบริหารจัดการสินค้าการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (ส่งเสริมบัญชี)	งบปกติ	ศพจ.	๕๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐	๒๕๐,๐๐๐
๒.๒ การบริหารจัดการสินค้าการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (ด้านประมง)	งบปกติ	ศพจ.	๑๗๔,๐๐๐	๑๗๔,๐๐๐	๑๗๔,๐๐๐	๑๗๔,๐๐๐	๑๗๔,๐๐๐	๘๗๐,๐๐๐
๒.๓ การบริหารจัดการสินค้าการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (ด้านปศุสัตว์)	งบปกติ	ปศจ.	๑๕๙,๐๐๐	๑๕๙,๐๐๐	๑๕๙,๐๐๐	๑๕๙,๐๐๐	๑๕๙,๐๐๐	๗๙๕,๐๐๐
๒.๔ การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพด้านการพัฒนาที่ดิน	งบปกติ	พด.	๒๑๒,๗๐๐	๒๑๒,๗๐๐	๒๑๒,๗๐๐	๒๑๒,๗๐๐	๒๑๒,๗๐๐	๑,๐๖๓,๕๐๐
๒.๕ การบริหารจัดการสินค้าการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (ปรับปรุงและพัฒนาที่ดิน)	งบปกติ	พด.	๘,๑๐๐,๐๐๐	๘,๑๐๐,๐๐๐	๘,๑๐๐,๐๐๐	๘,๑๐๐,๐๐๐	๘,๑๐๐,๐๐๐	๔๐,๕๐๐,๐๐๐
๒.๖ การพัฒนาพื้นที่เฉพาะ	งบปกติ	พด.	๗,๑๕๐,๐๐๐	๗,๑๕๐,๐๐๐	๗,๑๕๐,๐๐๐	๗,๑๕๐,๐๐๐	๗,๑๕๐,๐๐๐	๓๕,๗๕๐,๐๐๐
๒.๗ การบริหารจัดการสินค้าการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (ด้านพืช)	งบปกติ	ศพพ.	๑๑๐,๐๐๐	๑๑๐,๐๐๐	๑๑๐,๐๐๐	๑๑๐,๐๐๐	๑๑๐,๐๐๐	๕๕๐,๐๐๐
๒.๘ การบริหารจัดการสินค้าการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map)	งบปกติ	กษจ.	๔๑๘,๐๐๐	๔๑๘,๐๐๐	๔๑๘,๐๐๐	๔๑๘,๐๐๐	๔๑๘,๐๐๐	๒,๐๙๐,๐๐๐

บัญชีรายการชุดโครงการสำคัญ			งบประมาณดำเนินการ (ล้านบาท)					
โครงการสำคัญ	แหล่ง งบ.	หน่วยดำเนินการ	พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	พ.ศ. ๒๕๖๙	พ.ศ. ๒๕๗๐	รวม ๕ ปี
๓. โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร			๒,๖๔๑,๕๐๐	๒,๖๔๑,๕๐๐	๒,๖๔๑,๕๐๐	๒,๖๔๑,๕๐๐	๒,๖๔๑,๕๐๐	๑๓,๒๐๗,๕๐๐
๓.๑ การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพแก่เกษตรกรที่ดินทำกินของเกษตรกร (ด้านประมง)	งบปกติ	ปมจ.	๑๘๒,๐๐๐	๑๘๒,๐๐๐	๑๘๒,๐๐๐	๑๘๒,๐๐๐	๑๘๒,๐๐๐	๙๑๐,๐๐๐
๓.๒ การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพแก่เกษตรกรที่ดินทำกินของเกษตรกร (ด้านปศุสัตว์)	งบปกติ	ปศจ.	๗๔,๕๐๐	๗๔,๕๐๐	๗๔,๕๐๐	๗๔,๕๐๐	๗๔,๕๐๐	๓๗๒,๕๐๐
๓.๓ การบริหารจัดการที่ดินทำกินแก่เกษตรกรรายย่อยและผู้ด้อยโอกาส (ในเขต สปก.)	งบปกติ	สปก.	๖๕๒,๕๐๐	๖๕๒,๕๐๐	๖๕๒,๕๐๐	๖๕๒,๕๐๐	๖๕๒,๕๐๐	๓,๒๖๒,๕๐๐
๓.๔ การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพแก่เกษตรกรที่ดินทำกินของเกษตรกร (เขต สปก.)	งบปกติ	สปก.	๑,๗๒๐,๐๐๐	๑,๗๒๐,๐๐๐	๑,๗๒๐,๐๐๐	๑,๗๒๐,๐๐๐	๑,๗๒๐,๐๐๐	๘,๖๐๐,๐๐๐
๓.๕ การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร	งบปกติ	สกจ.	๑๒,๕๐๐	๑๒,๕๐๐	๑๒,๕๐๐	๑๒,๕๐๐	๑๒,๕๐๐	๖๒,๕๐๐
๔. โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน			๑๑,๕๗๘,๘๐๐	๑๑,๕๗๘,๘๐๐	๑๑,๕๗๘,๘๐๐	๑๑,๕๗๘,๘๐๐	๑๑,๕๗๘,๘๐๐	๕๗,๘๙๔,๐๐๐
๔.๑ การพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน (เกษตรผสมผสาน)	งบปกติ	กษ.	๓๕,๐๐๐	๓๕,๐๐๐	๓๕,๐๐๐	๓๕,๐๐๐	๓๕,๐๐๐	๑๗๕,๐๐๐
๔.๒ การส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ	งบปกติ	กษ.	๗๘,๕๐๐	๗๘,๕๐๐	๗๘,๕๐๐	๗๘,๕๐๐	๗๘,๕๐๐	๓๙๒,๕๐๐
๔.๓ การพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่ (ส่งเสริมด้านบัญชี)	งบปกติ	สคส.	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๕๐๐,๐๐๐
๔.๔ การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ (ส่งเสริมด้านบัญชี)	งบปกติ	สคส.	๒๒,๐๐๐	๒๒,๐๐๐	๒๒,๐๐๐	๒๒,๐๐๐	๒๒,๐๐๐	๑๑๐,๐๐๐
๔.๕ การพัฒนาเกษตรผสมผสาน (ส่งเสริมด้านบัญชี)	งบปกติ	สคส.	๑๔,๐๐๐	๑๔,๐๐๐	๑๔,๐๐๐	๑๔,๐๐๐	๑๔,๐๐๐	๗๐,๐๐๐
๔.๖ การพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านประมง)	งบปกติ	ปมจ.	๕๘,๕๐๐	๕๘,๕๐๐	๕๘,๕๐๐	๕๘,๕๐๐	๕๘,๕๐๐	๒๙๒,๕๐๐
๔.๗ การบริหารจัดการทรัพยากรประมง	งบปกติ	ปมจ./ศพจ.	๔๑๑,๐๐๐	๔๑๑,๐๐๐	๔๑๑,๐๐๐	๔๑๑,๐๐๐	๔๑๑,๐๐๐	๒,๐๕๕,๐๐๐
๔.๘ การส่งเสริมปศุสัตว์อินทรีย์	งบปกติ	ศผส.	๓๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐
๔.๙ การพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน (ด้านพืชอาหารสัตว์)	งบปกติ	ศวอ.	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
๔.๑๐ การสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเหลือใช้ทางเกษตร	งบปกติ	ศวอ.	๓๒๐,๐๐๐	๓๒๐,๐๐๐	๓๒๐,๐๐๐	๓๒๐,๐๐๐	๓๒๐,๐๐๐	๑,๖๐๐,๐๐๐
๔.๑๑ การพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน (ด้านปศุสัตว์)	งบปกติ	ปศจ.	๔๑๓,๐๐๐	๔๑๓,๐๐๐	๔๑๓,๐๐๐	๔๑๓,๐๐๐	๔๑๓,๐๐๐	๒,๐๖๕,๐๐๐
๔.๑๒ การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่	งบปกติ	พด.	๓๓๘,๐๐๐	๓๓๘,๐๐๐	๓๓๘,๐๐๐	๓๓๘,๐๐๐	๓๓๘,๐๐๐	๑,๖๙๐,๐๐๐
๔.๑๓ การพัฒนาการผลิตเกษตรอินทรีย์	งบปกติ	กษจ.	๒๓,๕๐๐	๒๓,๕๐๐	๒๓,๕๐๐	๒๓,๕๐๐	๒๓,๕๐๐	๑๑๗,๕๐๐
๔.๑๔ การสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร	งบปกติ	กษจ.	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๕๐๐,๐๐๐
๔.๑๕ การส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร	งบปกติ	กษจ.	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๕๐๐,๐๐๐
๔.๑๖ การส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ	งบปกติ	สปก.	๔๕๕,๐๐๐	๔๕๕,๐๐๐	๔๕๕,๐๐๐	๔๕๕,๐๐๐	๔๕๕,๐๐๐	๒,๒๗๕,๐๐๐

บัญชีรายการชุดโครงการสำคัญ			งบประมาณดำเนินการ (ล้านบาท)					
โครงการสำคัญ	แหล่ง งปม.	หน่วยดำเนินการ	พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	พ.ศ. ๒๕๖๙	พ.ศ. ๒๕๗๐	รวม ๕ ปี
๔.๑๗ การพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน (ในเขต สปก.)	งบปกติ	สปก.	๗๕๙,๐๐๐	๗๕๙,๐๐๐	๗๕๙,๐๐๐	๗๕๙,๐๐๐	๗๕๙,๐๐๐	๓,๗๙๕,๐๐๐
๔.๑๘ ส่งเสริมระบบวนเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน	งบปกติ	สปก.	๑,๑๗๐,๐๐๐	๑,๑๗๐,๐๐๐	๑,๑๗๐,๐๐๐	๑,๑๗๐,๐๐๐	๑,๑๗๐,๐๐๐	๕,๘๕๐,๐๐๐
๔.๑๙ การพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน (สินค้าข้าว)	งบปกติ	ศวช.	๑,๓๔๕,๐๐๐	๑,๓๔๕,๐๐๐	๑,๓๔๕,๐๐๐	๑,๓๔๕,๐๐๐	๑,๓๔๕,๐๐๐	๖,๗๒๕,๐๐๐
๔.๒๐ การพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน (สินค้าหม่อนไหม)	งบปกติ	มม.	๒๐,๕๐๐	๒๐,๕๐๐	๒๐,๕๐๐	๒๐,๕๐๐	๒๐,๕๐๐	๑๐๒,๕๐๐
๕. โครงการชุมชนต้นแบบการผลิตพืชอาหารและสมุนไพรอินทรีย์แบบบูรณาการจังหวัดมหาสารคาม	งบ จว.	ศวพ.	๙๐๔,๔๐๐	๙๐๔,๔๐๐	๙๐๔,๔๐๐	๙๐๔,๔๐๐	๙๐๔,๔๐๐	๔,๕๒๒,๐๐๐
๖. โครงการต้นแบบการพัฒนาการเกษตรตามศักยภาพของพื้นที่ตามแนวทางเกษตรกรรมยั่งยืน	งบ จว.	กษ.	๑,๐๙๘,๒๐๐	๑,๐๙๘,๒๐๐	๑,๐๙๘,๒๐๐	๑,๐๙๘,๒๐๐	๑,๐๙๘,๒๐๐	๕,๔๙๑,๐๐๐
๗. โครงการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร	งบ จว.	กษจ.	๓,๗๖๓,๒๐๐	๓,๗๖๓,๒๐๐	๓,๗๖๓,๒๐๐	๓,๗๖๓,๒๐๐	๓,๗๖๓,๒๐๐	๑๘,๘๑๖,๐๐๐
รวม			๕๑๓,๐๓๕,๕๐๐	๕๑๓,๐๓๕,๕๐๐	๕๑๓,๐๓๕,๕๐๐	๕๑๓,๐๓๕,๕๐๐	๕๑๓,๐๓๕,๕๐๐	๒,๕๖๕,๑๗๗,๕๐๐
ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ การพัฒนาระบบบริหารจัดการด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด								
๑. โครงการสนับสนุนการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรในระดับพื้นที่ (SCP, SCD และ อ.พ.ก.)	งบปกติ	กษ.	๑๓๐,๐๐๐	๑๓๐,๐๐๐	๑๓๐,๐๐๐	๑๓๐,๐๐๐	๑๓๐,๐๐๐	๖๕๐,๐๐๐
๒. โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด	งบปกติ	กษ.	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
๓. การจัดทำปฏิทินสินค้าเกษตรรายเดือนของจังหวัด (พืช, สัตว์ และประมง)	งบปกติ	กษ.	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	๒๕,๐๐๐
รวม			๑๕๕,๐๐๐	๑๕๕,๐๐๐	๑๕๕,๐๐๐	๑๕๕,๐๐๐	๑๕๕,๐๐๐	๗๗๕,๐๐๐
รวมทั้งสิ้น			๕๙๗,๘๒๘,๙๖๘	๕๙๗,๘๒๘,๙๖๘	๕๙๗,๘๒๘,๙๖๘	๕๙๗,๘๒๘,๙๖๘	๕๙๗,๘๒๘,๙๖๘	๒,๙๘๙,๑๔๔,๘๔๐

หมายเหตุ : แหล่งงบประมาณ ได้แก่

- งบจังหวัด/กลุ่มจังหวัด
 - งบกระทรวง/กรม
 - งบท้องถิ่น
 - งบประมาณอื่นๆ (ให้ระบุชื่อแหล่งงบประมาณ เช่น เอกชน กองทุน เงินกู้)

ส่วนที่ ๕

แบบฟอร์มโครงการแบบย่อ (Project idea) ของโครงการสำคัญด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การเพิ่มศักยภาพผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร
ภายใต้ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปลาตู้ในกระชังบก เพื่อสร้างรายได้และลดค่าครองชีพในครัวเรือนให้แก่เกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม
๒. ชื่อแผนงาน	เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มภาคการเกษตรเพื่อสร้างอาชีพ
๓. แนวทางการพัฒนา	ส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน
๔. หลักการและเหตุผล	จังหวัดมหาสารคามได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดที่เน้นการเพิ่มศักยภาพด้านเศรษฐกิจฐานราก ส่งเสริมอาชีพและยกระดับรายได้ของประชาชนโดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างรู้คุณค่าและยั่งยืน โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปลาตู้ในกระชังบกจึงสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในประเด็นการสร้างอาชีพและรายได้ใหม่ให้กับประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรรายย่อยที่ได้รับผลกระทบจากต้นทุนการดำรงชีวิตที่สูงขึ้น การสนับสนุนองค์ความรู้ด้านการเลี้ยงปลาและมอบปัจจัยการผลิตพื้นฐานจะช่วยให้ประชาชนมีเครื่องมือในการเริ่มต้นประกอบอาชีพเสริมได้อย่างเป็นรูปธรรม โครงการนี้ยังสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ในด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และด้านการพัฒนาเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการเพิ่มขีดความสามารถของประชาชนในการประกอบอาชีพ ลดความเหลื่อมล้ำ และส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การเลี้ยงปลาตู้ในกระชังบกเป็นนวัตกรรมที่ใช้พื้นที่น้อย ดูแลง่าย และให้ผลตอบแทนเร็ว จึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสมต่อสภาพสังคมและเศรษฐกิจของพื้นที่ชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปัจจุบัน จังหวัดมหาสารคามยังคงประสบปัญหาด้านค่าครองชีพที่สูงขึ้น แต่รายได้ของครัวเรือนส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในระดับต่ำ เกษตรกรจำนวนมากมีที่ดินและทรัพยากรจำกัด การส่งเสริมให้เลี้ยงปลาตู้ในกระชังบกจะช่วยให้ประชาชนสามารถผลิตอาหารโปรตีนไว้บริโภคในครัวเรือนและจำหน่ายสร้างรายได้เสริมในระยะเวลาอันสั้น อีกทั้งยังกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ด้านการจัดการการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจฐานรากของจังหวัดในระยะยาว
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคามให้สามารถเลี้ยงปลาตู้ในกระชังบกได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ๒. เพื่อเพิ่มแหล่งรายได้เสริม ลดภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจในระดับครัวเรือน ๓. เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคนิคการเลี้ยงปลา และการบริหารจัดการระบบการผลิตให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ ๑๓ อำเภอ รวม ๒๖๐ ราย

หัวข้อ	รายละเอียด
	๔. เพื่อสร้างต้นแบบการเลี้ยงปลาตกในกระชังบกที่สามารถขยายผลสู่ชุมชนอื่น ๆ ได้ในอนาคต
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑. จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ครบตามเป้าหมาย ๒๖๐ ราย จาก ๑๓ อำเภอ ๒. เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมครบถ้วนและสามารถเลี้ยงปลาตกได้ตามหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐ ของผู้เข้าร่วม ๓. อัตราการรอดของปลาตกในช่วงการเลี้ยงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ๔. ครีวเรือนที่สามารถลดค่าใช้จ่ายหรือเพิ่มรายได้จากการเลี้ยงปลาตกอย่างน้อย ๒๐๐ ราย ภายใน ๓ เดือนหลังเริ่มเลี้ยง ๕. ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการได้รับความรู้ ปัจจัยการผลิต และ ผลสัมฤทธิ์ของโครงการในภาพรวม ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕
๗. พื้นที่เป้าหมาย	เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ในพื้นที่ดำเนินโครงการทั้ง ๑๓ อำเภอ อำเภอละ ๒๐ คน รวม ๒๖๐ คน
๘. กิจกรรมหลัก	
๘.๑ กิจกรรมหลักที่ ๑ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	จัดอบรมหลักสูตร การเลี้ยงปลาตกในกระชังบก และมาตรฐานฟาร์ม งบประมาณ ๑๑๘,๓๐๐ บาท สำนักงานประมงจังหวัดมหาสารคาม ตำบลแวงน่าง อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
๘.๒ กิจกรรมหลักที่ ๒ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	สนับสนุนปัจจัยการผลิตสำร่องการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ งบประมาณ ๔๘๘,๘๐๐ บาท สำนักงานประมงจังหวัดมหาสารคาม
๘.๓ กิจกรรมหลักที่ ๓ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	ติดตามให้คำแนะนำเกษตรกร จัดทำรายงานสรุปผลโครงการ งบประมาณ ๕๒,๙๐๐ บาท สำนักงานประมงจังหวัดมหาสารคาม
๙. หน่วยงานดำเนินการ	สำนักงานประมงจังหวัดมหาสารคาม
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ตุลาคม ๒๕๖๙ - กันยายน ๒๕๗๐
๑๑. งบประมาณ	๖๖๐,๐๐๐ บาท
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑. เกษตรกรจำนวน ๒๖๐ ราย จาก ๑๓ อำเภอ ได้รับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาตกในกระชังบก ๒. กระชังบก จำนวน ๒๖๐ ชุด พร้อมลูกพันธุ์ปลาตกรวม ๑๐๔,๐๐๐ ตัว (เฉลี่ย ๔๐๐ ตัวต่อราย) และอาหารปลาตกเล็กจำนวน ๒๖๐ กระสอบ ได้รับการมอบให้เกษตรกร ๓. คู่มือการเลี้ยงปลาตก และสื่อความรู้ประกอบการฝึกอบรมที่เข้าใจง่าย และเหมาะสมกับบริบทในพื้นที่ ๔. ครีวเรือนเกษตรกรมีระบบเลี้ยงปลาตกในกระชังบกที่สามารถใช้งาน ได้จริงภายในพื้นที่ของตนเอง

หัวข้อ	รายละเอียด
	๕. เครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาตุกเริ่มต้นก่อตัวในระดับอำเภอหรือกลุ่มตำบล เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และขยายผลต่อเนื่อง
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑. เกษตรกรมีความรู้และทักษะในการเลี้ยงปลาตุกในกระชังบกเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน และสามารถนำไปปรับใช้ได้จริง ๒. ครีวเรือนที่เข้าร่วมโครงการสามารถลดรายจ่ายด้านอาหารโปรตีนและมีรายได้เสริมจากการจำหน่ายปลาตุก ๓. เกิดรูปแบบการเลี้ยงปลาตุกที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนโดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งสามารถขยายผลสู่พื้นที่อื่นได้ ๔. เสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารในระดับครัวเรือนและชุมชน ลดความเสี่ยงจากความผันผวนทางเศรษฐกิจ ๕. เกษตรกรสามารถรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายหรือวิสาหกิจชุมชน เพื่อพัฒนาอาชีพอย่างต่อเนื่องในระยะยาว

แบบฟอร์มโครงการแบบย่อ (Project idea) ของโครงการสำคัญด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การเพิ่มศักยภาพผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร
ภายใต้ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปลาบ้ำในบ่อดิน เพื่อสร้างรายได้และลดค่าครองชีพในครัวเรือนให้แก่เกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม
๒. ชื่อแผนงาน	เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มภาคการเกษตรเพื่อสร้างอาชีพ
๓. แนวทางการพัฒนา	ส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน
๔. หลักการและเหตุผล	ตามแผนพัฒนาจังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาภาคเกษตรกรรมให้มีความเข้มแข็ง สร้างความมั่นคงทางอาหาร และยกระดับรายได้ของประชากรเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปลาบ้ำในบ่อดินจึงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ดังกล่าวโดยตรง เนื่องจากการเลี้ยงปลาเป็นหนึ่งในกิจกรรมทางการเกษตรที่มีศักยภาพสูง สามารถดำเนินการได้ในพื้นที่ของเกษตรกรเอง โดยเป็นการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรในการสร้างอาชีพเสริมที่ยั่งยืน ช่วยเพิ่มผลผลิตทางการประมงในระดับครัวเรือนและชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่การพึ่งพาตนเองด้านอาหารและสร้างความมั่นคงให้กับเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่นของจังหวัดมหาสารคาม นอกจากนี้ โครงการยังตอบสนองต่อทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) โดยเฉพาะในจุดหมายที่มุ่งเน้นการสร้างเศรษฐกิจมูลค่าสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (BCG Model) และการลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ การส่งเสริมการเลี้ยงปลาบ้ำซึ่งเป็นปลาพื้นถิ่นที่เลี้ยงง่ายและใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น ถือเป็นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio-Economy) ในระดับฐานราก อีกทั้งการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรผู้มียาได้น้อยยังเป็นการสร้างโอกาสและลดช่องว่างทางรายได้โดยตรง ช่วยให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงแหล่งทุนทางอาชีพพัฒนาทักษะของตนเอง และยกระดับสถานะทางเศรษฐกิจให้ดีขึ้น สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ ปัจจุบัน เกษตรกรในจังหวัดมหาสารคามจำนวนมากยังคงพึ่งพิงรายได้จากการทำเกษตรกรรมเชิงเดี่ยว ซึ่งมีความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาผลผลิตและภัยธรรมชาติ ประกอบกับภาระค่าครองชีพที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทำให้เกษตรกรหลายครัวเรือนประสบปัญหาหนี้สินและขาดความมั่นคงทางรายได้ การส่งเสริมการเลี้ยงปลาบ้ำในบ่อดินจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ใช้ต้นทุนเริ่มต้นไม่สูง ใช้ระยะเวลาเลี้ยงสั้น (ประมาณ ๖-๘ เดือน) และปลาบ้ำเป็นที่ต้องการของตลาดในท้องถิ่น โครงการนี้จึงออกแบบมาเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม โดยการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านการอบรมและมอบปัจจัยการผลิตที่จำเป็น เพื่อให้เกษตรกรสามารถเริ่มต้นอาชีพได้อย่างทันที อันจะส่งผลให้เกษตรกรเป้าหมายมีแหล่งอาหารโปรตีนในครัวเรือนเพื่อลดรายจ่าย และสามารถจำหน่ายผลผลิต

หัวข้อ	รายละเอียด
	ส่วนเกินเพื่อสร้างรายได้เสริม นำไปสู่ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเลี้ยงปลาบ้ำในบ่อดินให้แก่เกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม โดยเน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด ๒. เพื่อสร้างรายได้เสริมและลดค่าครองชีพในครัวเรือนของเกษตรกร ผ่านการดำเนินกิจกรรมเลี้ยงปลาบ้ำเป็นอาชีพเสริม ๓. เพื่อเพิ่มศักยภาพและองค์ความรู้ให้เกษตรกรในด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยจัดอบรมและมอบปัจจัยการผลิตให้สามารถเริ่มต้นกิจกรรมได้จริง ๔. เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน และสร้างความมั่นคงทางอาหารในระดับครัวเรือนและชุมชน ๕. เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในมิติของเกษตรกรรมยั่งยืนและระบบเศรษฐกิจ BCG
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑. จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ครอบคลุมเป้าหมาย ๑๓๐ ราย จาก ๑๓ อำเภอ ๒. เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมครบถ้วนและสามารถเลี้ยงปลาบ้ำในบ่อดินได้ตามหลักวิชาการ ตามมาตรฐาน ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐ ของผู้เข้าร่วม ๓. อัตราการรอดของปลาบ้ำในช่วงการเลี้ยงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ๔. ครัวเรือนที่สามารถลดค่าใช้จ่ายหรือเพิ่มรายได้จากการเลี้ยงปลาบ้ำอย่างน้อย ๑๐๐ ราย ภายใน ๕ เดือนหลังเริ่มเลี้ยง ๕. ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการได้รับความรู้ ปัจจัยการผลิต และผลสัมฤทธิ์ของโครงการในภาพรวม ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕
๗. พื้นที่เป้าหมาย	เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการที่มีบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ ในพื้นที่ดำเนินโครงการ ทั้ง ๑๓ อำเภอ อำเภอละ ๑๐ คน รวม ๑๓๐ คน
๘. กิจกรรมหลัก	
๘.๑ กิจกรรมหลักที่ ๑ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	จัดอบรมหลักสูตร การเลี้ยงปลาบ้ำในบ่อดิน และมาตรฐานฟาร์ม งบประมาณ ๘๗,๑๐๐ บาท สำนักงานประมงจังหวัดมหาสารคาม
๘.๒ กิจกรรมหลักที่ ๒ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	สนับสนุนปัจจัยการผลิตสัตว์น้ำ งบประมาณ ๓๗๗,๐๐๐ บาท สำนักงานประมงจังหวัดมหาสารคาม
๘.๓ กิจกรรมหลักที่ ๓ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	ติดตามให้คำแนะนำเกษตรกร จัดทำรายงานสรุปผลโครงการ งบประมาณ ๕๕,๙๐๐ บาท สำนักงานประมงจังหวัดมหาสารคาม
๙. หน่วยงานดำเนินการ	สำนักงานประมงจังหวัดมหาสารคาม

หัวข้อ	รายละเอียด
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ตุลาคม ๒๕๖๙ - กันยายน ๒๕๗๐
๑๑. งบประมาณ	๕๒๐,๐๐๐ บาท
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑. เกษตรกรจำนวน ๑๓๐ ราย ได้รับการอบรมความรู้ด้านการเลี้ยงปลาบ้ำในบ่อดิน ๒. เกษตรกรได้รับปัจจัยการผลิตเพื่อเริ่มต้นกิจกรรมเลี้ยงปลา ๓. มีการจัดทำคู่มือหรือสื่อความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาบ้ำอย่างถูกต้องและยั่งยืน ๔. มีการติดตามและให้คำปรึกษาเชิงเทคนิคแก่เกษตรกรในพื้นที่เป้าหมาย
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑. เกษตรกรสามารถเลี้ยงปลาบ้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิต ๒. เกิดรายได้เสริมในครัวเรือนจากการจำหน่ายปลาบ้ำ ๓. เกษตรกรมีความรู้และทักษะในการจัดการฟาร์มปลาอย่างยั่งยืน ๔. เกิดเครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาบ้ำในระดับอำเภอและจังหวัด

แบบฟอร์มโครงการแบบย่อ (Project idea) ของโครงการสำคัญด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การเพิ่มศักยภาพผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร ภายใต้ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการพัฒนาและแปรรูปสินค้าปศุสัตว์ภาคเกษตร
๒. ชื่อแผนงาน	แผนส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มและแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร
๓. แนวทางการพัฒนา	เสริมสร้างและยกระดับสินค้าภาคการเกษตรให้ได้มาตรฐาน เข้มแข็งและยั่งยืน
๔. หลักการและเหตุผล	ตามแผนแม่ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)ด้านการเกษตร เน้นสร้างมูลค่าเพิ่มการส่งเสริมการผลิตและการขยายตัวของตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป ที่มีมูลค่าเพิ่มสูง การขยายผลรูปแบบเกษตรยั่งยืนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างความเข้มแข็งยกระดับขีดความสามารถของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรให้มีความมั่นคงด้านอาหารการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานการผลิตภาคเกษตร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงปรับโครงสร้างการผลิตด้านการเกษตรให้เอื้อต่อการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารคุณภาพ ด้วยการส่งเสริมและพัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนพัฒนากระบวนการผลิต การแปรรูปสินค้าเกษตร และการตลาดของกลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับจังหวัดมหาสารคาม
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ๒. มีการบริหารจัดการด้านการเกษตรอย่างเหมาะสม
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	เกษตรกร/ กลุ่มเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคเนื้อ/ผู้ประกอบการด้านการแปรรูปโคเนื้อจำนวนไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ครัวเรือน มีรายได้เพิ่มไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐
๗. พื้นที่เป้าหมาย	๑๓ อำเภอในจังหวัดมหาสารคาม
๘. กิจกรรมหลัก	๑ กิจกรรมเพิ่มศักยภาพผู้ประกอบการโคเนื้อตักศิลาปีฟ Taksila Beef สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (เชิงเนื้อชุมชน) จำนวน ๒๖ แห่งในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ๒. กิจกรรมเพิ่มศักยภาพกลุ่มเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน/ผู้ประกอบการโคเนื้อเพื่อผลิตเนื้อโคไทยภายใต้แบรนด์ ตักศิลาปีฟ Taksila Beef จำนวน ๑๐ กลุ่ม
๘.๑ กิจกรรมหลักที่ ๑ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	งบประมาณ ๓,๑๖๖,๐๐๐ บาท นางสาวอุไร แสนคุณท้าว สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดมหาสารคาม,สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมหาสารคาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น,หอการค้าจังหวัดมหาสารคาม
๘.๒ กิจกรรมหลักที่ ๒ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๗๕๐,๐๐๐ บาท นางสาวอุไร แสนคุณท้าว สำนักงานพัฒนาชุมชน,สำนักงานพาณิชย์จังหวัด,หอการค้าจังหวัดมหาสารคาม

หัวข้อ	รายละเอียด
๙. หน่วยงานดำเนินการ	ศูนย์วิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์มหาสารคาม
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ตุลาคม ๒๕๖๙ ถึง กันยายน ๒๕๗๐
๑๑. งบประมาณ	งบพัฒนาจังหวัดมหาสารคาม จำนวน ๓,๙๑๖,๐๐๐ บาท
๑๒. ผลผลิต (Output)	ระบุผลผลิตของโครงการ
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑. เกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน มีความรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์เพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ๒. ผู้ประกอบการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ในพื้นที่จังหวัดมหาสารคามสามารถมีประสิทธิภาพการผลิตเพิ่มสูงขึ้น ๓. ผู้บริโภคได้บริโภคผลิตภัณฑ์สะอาดและปลอดภัยมีอัตลักษณ์ท้องถิ่น ๔. เกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน/ผู้ประกอบการ มีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐

แบบฟอร์มโครงการแบบย่อ (Project idea) ของโครงการสำคัญด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การเพิ่มศักยภาพผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร
ภายใต้ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	ส่งเสริมการผลิตสมุนไพรตามมาตรฐาน GAP และ อินทรีย์
๒. ชื่อแผนงาน	เสริมสร้างและยกระดับสินค้าภาคการเกษตรให้ได้มาตรฐาน เข้มแข็งและยั่งยืน
๓. แนวทางการพัฒนา	ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน
๔. หลักการและเหตุผล	จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 และโครงสร้างประชากรของ ประเทศไทยที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปเข้าสู่ สถานการณ์สังคมผู้สูงอายุ ทำให้เกิดกระแสความ ต้องการบริโภคสมุนไพรเพื่อการดูแลสุขภาพเพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพร ในรูปแบบต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค และสร้างความหลากหลายในการใช้ประโยชน์จากสมุนไพร ส่งผลให้สมุนไพรถูกนำไปใช้ในอุตสาหกรรมหลายประเภท รวมถึงนโยบาย จากภาครัฐที่สนับสนุนให้มีการใช้สมุนไพรในการรักษาโรคในโรงพยาบาลร่วมกับยาแผนปัจจุบัน ทำให้เกิดความต้องการใช้สมุนไพรเพิ่มมากขึ้น พืชสมุนไพรจึงเริ่มมีความสำคัญในระดับเศรษฐกิจ ตามแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ได้กำหนดให้ ๑๕ จังหวัด ขับเคลื่อนนโยบายเมืองสมุนไพร (Herbal city) โดยมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาสมุนไพรอย่างครบวงจรตั้งแต่ ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน แบ่งเป็น ๓ กลุ่ม (คลัสเตอร์) ได้แก่ กลุ่มการเกษตรวัตถุดิบสมุนไพร กลุ่มอุตสาหกรรมสมุนไพร และกลุ่มการ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและความงาม ซึ่งจังหวัดมหาสารคามเป็นหนึ่งใน ๑๕ จังหวัดเมืองสมุนไพร และถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มการเกษตรวัตถุดิบสมุนไพร เพื่อผลักดันให้เกิดการพัฒนาเป็นแหล่ง วัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน และตรงตามความต้องการของตลาด สภาพปัญหา / ความต้องการ : จังหวัดมหาสารคาม เป็นหนึ่งในพื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกพืชสมุนไพร เป็นพื้นที่ตามแนวนโยบายเมืองสมุนไพรและถูกจัดอยู่ในกลุ่มจังหวัดพื้นที่เป้าหมายในการเป็นแหล่ง วัตถุดิบสมุนไพร ซึ่งปัจจุบันยังไม่สามารถผลิตวัตถุดิบสมุนไพรได้เพียงพอต่อความต้องการของ ตลาดที่มีปริมาณความต้องการวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพจำนวนมาก เกษตรกรผู้ผลิตพืช สมุนไพรยังขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการผลิตที่เหมาะสม ตั้งแต่การเลือกพันธุ์ดี การปลูก การดูแล การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การแปรรูป การผลิตให้ได้ตามมาตรฐาน เช่น มาตรฐาน GAP มาตรฐานอินทรีย์ รวมถึงด้านการเชื่อมโยงตลาดซึ่งเกษตรกรและผู้ซื้อผลผลิตหรือผู้ประกอบการยัง ขาดการเชื่อมโยงและการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ทำให้ยังไม่สามารถผลิตวัตถุดิบที่มีคุณภาพให้เพียงพอต่อความต้องการ จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพการผลิตสมุนไพรของเกษตรกร เพื่อให้เป็นแหล่งวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพสามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ซึ่ง จะเป็นการสร้างโอกาสสร้างอาชีพ

หัวข้อ	รายละเอียด
	และรายได้ให้แก่เกษตรกรได้มากขึ้น ทั้งยังจะเป็นการสร้าง มูลค่าทาง เศรษฐกิจในระดับจังหวัดและระดับประเทศต่อไป ความเร่งด่วน : เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตสมุนไพรให้เพียงพอต่อ ความต้องการ ของตลาดในปัจจุบัน ยกย่องมาตรฐานคุณภาพและมูลค่าเพิ่ม ของผลผลิต สร้างโอกาสสร้าง อาชีพและรายได้ให้แก่เกษตรกรโดยเร็ว จึงมี ความจำเป็นต้องขยายพื้นที่ปลูกพืชสมุนไพรพร้อม ทั้งส่งเสริมให้เข้าสู่ กระบวนการปลูกที่ได้มาตรฐาน GAP/อินทรีย์ ซึ่งต้องดำเนินการพัฒนาความรู้ และศักยภาพให้กับเกษตรกรพร้อมทั้งสนับสนุนให้เกิดกระบวนการผลิตพืช สมุนไพรที่มีคุณภาพเพื่อให้เป็นแหล่งวัตถุดิบสมุนไพรที่ตลาดต้องการต่อไป
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑) เพื่อยกระดับการผลิตสมุนไพรให้มีคุณภาพ มีมาตรฐาน ๒) เพื่อขยายพื้นที่การผลิตวัตถุดิบสมุนไพร ๓) เพื่อเชื่อมโยงตลาดให้กับเกษตรกรผู้ผลิตและผู้ซื้อผลผลิตหรือผู้ประกอบการ
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๘๐ ราย ได้รับการพัฒนาความรู้ในการ ผลิตสมุนไพรตามมาตรฐาน GAP/อินทรีย์ ๒) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐาน GAP/อินทรีย์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ ๓) มีพื้นที่การปลูกสมุนไพรเพิ่มขึ้น ๔๐ ไร่ และมีการเชื่อมโยงตลาดผลผลิต
๗. พื้นที่เป้าหมาย	จังหวัดมหาสารคาม
๘. กิจกรรมหลัก	
๘.๑ กิจกรรมย่อยที่ ๑ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จัดเวทีวิเคราะห์ประเมินเตรียมแผนการผลิต สมุนไพร ระยะเวลา ๑ วัน ๒๓,๔๐๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเกษตรอำเภอ
๘.๒ กิจกรรมย่อยที่ ๒ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	การตรวจวิเคราะห์ดิน ๑๙๒,๐๐๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเกษตรอำเภอ
๘.๓ กิจกรรมย่อยที่ ๓ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	อบรมถ่ายทอดความรู้กระบวนการผลิตวัตถุดิบพืชสมุนไพรให้ได้มาตรฐาน ๑๖๗,๕๐๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเกษตรอำเภอ
๘.๔ กิจกรรมย่อยที่ ๔ งบประมาณ	ศึกษาดูงานการผลิตพืชสมุนไพรที่ได้มาตรฐาน -นำเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ๑๐๐ ราย ศึกษาดูงาน เกี่ยวกับกระบวนการ ผลิต การแปรรูป และการตลาดสมุนไพร ณ พื้นที่ที่ประสบความสำเร็จ (จ.ปราจีนบุรี) ๔๙๒,๔๐๐ บาท

หัวข้อ	รายละเอียด
ผู้รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเกษตรอำเภอ
๘.๕ กิจกรรมย่อยที่ ๕ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จัดเวทีเสวนาเชื่อมโยงตลาด กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิต และผู้ประกอบการ ผู้เข้าร่วม จำนวน ๒๐๐ ราย ระยะเวลา ๑ วัน ๑๗๒,๐๐๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเกษตรอำเภอ
๘.๖ กิจกรรมย่อยที่ ๖ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ส่งเสริมการผลิตพืชสมุนไพร ๑,๐๒๙,๑๐๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเกษตรอำเภอ
๘.๗ กิจกรรมย่อยที่ ๗ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	การตรวจรับรองมาตรฐาน GAP และอินทรีย์พืชสมุนไพร ๑๘๐,๐๐๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเกษตรอำเภอ
๙. หน่วยงานดำเนินการ	สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ตุลาคม ๒๕๖๙ ถึง กันยายน ๒๕๗๐
๑๑. งบประมาณ	๒,๒๗๖,๙๐๐ บาท
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๘๐ ราย ได้รับความรู้เกี่ยวกับการผลิตสมุนไพรตาม มาตรฐาน GAP/อินทรีย์ ๒) มีพื้นที่การผลิตสมุนไพรเพิ่มขึ้น ๔๐ ไร่ ๓) มีการเชื่อมโยงด้านการผลตการตลาดระหว่างกลุ่มเกษตรกรและผู้ประกอบการ
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑) เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในกระบวนการผลิตสมุนไพร สามารถผลิตวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ๒) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและเกษตรกรผู้เกี่ยวข้องมีอาชีพและรายได้เพิ่มขึ้น

แบบฟอร์มโครงการแบบย่อ (Project idea) ของโครงการสำคัญด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การเพิ่มศักยภาพผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร
ภายใต้ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	การพัฒนาคุณภาพการผลิตมันสำปะหลังตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร (โรคใบด่างมันสำปะหลัง)
๒. ชื่อแผนงาน	ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตการเกษตรเพื่อสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร
๓. แนวทางการพัฒนา	ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน
๔. หลักการและเหตุผล	ปัจจุบันมูลค่าสินค้าทางการเกษตรมีแนวโน้มที่จะลดลง ส่งผลต่อรายได้ของเกษตรกร อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อราคาต้นทุนที่เพิ่มสูงขึ้น จังหวัดมหาสารคามดำเนินงานภายใต้นโยบายของ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล โดยเฉพาะพืชหลักที่สำคัญ มันสำปะหลังเป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญของประเทศ โดยคณะกรรมการมันสำปะหลังแห่งชาติ ได้กำหนดยุทธศาสตร์มันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๔ – ๒๕๖๘ โดยมีวิสัยทัศน์ คือให้ประเทศไทยเป็นผู้นำทางด้านการผลิตและการค้ามันสำปะหลังคุณภาพ อันดับหนึ่งของโลกอย่างต่อเนื่อง โดยเป้าหมายสำคัญ คือ สร้างมูลค่าการส่งออกให้เพิ่มขึ้น อย่างน้อยปีละ ๓ % ทุกปี ดำเนินการให้ราคามันสำปะหลังของเกษตรกรในประเทศมี เสถียรภาพ มีความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย และดำเนินการให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงต้นทุนที่ด้านทานโรค เพอร์เซ็นต์แบ่งสูง ลดต้นทุน พัฒนาคุณภาพผลผลิตให้ตรงตามความต้องการ ของตลาด สร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรด้วยการรวมกลุ่มโดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มผลผลิต ต่อไร่ในปี ๒๕๗๐ มุ่งหวังให้พัฒนาศักยภาพของเกษตรกรให้มีความสามารถในการผลิตมัน สำปะหลังที่มีประสิทธิภาพ เกษตรกรมีท่อนพันธุ์มันสำปะหลังสะอาด ทนทานต่อโรคใบด่าง มันสำปะหลังเก็บไว้หมุนเวียนในการเพาะปลูกในปีถัดควบคุมการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง สภาพปัญหา / ความต้องการ : ในปี ๒๕๖๕ - ๒๕๖๘ พบว่ามีการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง โดยมีแมลงหริ่งขาวเป็น พาหะนำโรค ที่เกิดการระบาดในพื้นที่การเพาะปลูกหลาย ๆ จังหวัดของประเทศไทย เนื่องด้วยมันสำปะหลังเป็นพืชที่ขยายพันธุ์โดยใช้ท่อนพันธุ์ปัจจัยหลักที่ทำให้โรคใบด่าง มันสำปะหลังมีการแพร่ระบาดได้อย่างรวดเร็วและเป็นบริเวณ กว้างขวาง คือการนำท่อน พันธุ์ที่ได้จากต้นที่เป็นโรคไปทำการปลูกขยายต่อ พืชที่เป็นโรคจะมีการใบด่าง ใบหงิก ลำต้นแคระแกรน ให้ผลผลิตที่ลดลง หรือในกรณีที่มีการระบาดรุนแรงก็อาจจะเก็บเกี่ยวผลผลิตไม่ได้เลย หากระบาดรุนแรงสามารถสร้างความเสียหายทำให้ผลผลิตมันสำปะหลัง ลดลงได้มากถึงร้อยละ ๘๐ - ๑๐๐ จึงมีความจำเป็นต้องจัดซื้อต้นพันธุ์มันสำปะหลังที่มี คุณภาพและเป็นพันธุ์ที่ทนทานต่อโรคใบด่างสำหรับสนับสนุนให้เกษตรกรได้ใช้ปลูกในแปลงที่มี การทำลานต้นเป็นโรค ในปีการผลิต ๒๕๖๖/๖๗ จังหวัดมหาสารคามมีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ทั้งสิ้น ๑๔๐,๖๕๔ ไร่

หัวข้อ	รายละเอียด
	ผลผลิตรวม ๔๔๐,๙๖๕ ตัน โดยมีผลผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ ๓.๑๓๕ ตันต่อไร่ ซึ่งยังต่ำกว่าเป้าหมายยุทธศาสตร์มันสำปะหลัง กำหนด เนื่องจากพบว่ามีผลกระทบของโรคใบด่าง มันสำปะหลังเป็นจำนวนมากทำให้ผลผลิตไม่ได้คุณภาพ ผลที่ตามมาคือ ท่อนพันธุ์ที่ติดโรค ใบด่าง ไม่สามารถนำไปใช้ขยายพันธุ์ได้อีก ซึ่งอาจจะทำให้ไม่มี/ขาดแคลนท่อน พันธุ์มัน สำปะหลังสะอาดใช้ปลูกในรอบปีถัดไปได้ ดังนั้นโรคใบด่างมันสำปะหลังจึงนับเป็นโรคที่ก่อ ความเสียหาย ให้แก่เกษตรกร และอุตสาหกรรมแปรรูปมันสำปะหลังเป็นอย่างมาก ทั้งเกษตรกรส่วนใหญ่ทำการเพาะปลูกโดยใช้ ประสบการณ์เป็นหลัก และนิยมปรึกษาปัญหา การเพาะปลูกกับญาติและเพื่อนบ้านซึ่งเป็นเกษตรกรด้วยกัน พบว่าเกษตรกรในพื้นที่เดียวกันมักจะดำเนินการเพาะปลูกในลักษณะคล้ายคลึงกันและเป็นไปในรูปแบบเดิม ซึ่งยังขาดความเข้าใจในการใช้พันธุ์ที่เหมาะสม การบำรุงดิน การเพาะปลูก การบริการจัดการ ตลอดจนการเข้าถึง และนำเทคโนโลยีนวัตกรรมที่ช่วยในการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังต่อไร่ การดำเนินงานโครงการดังกล่าวมุ่งหวังให้พัฒนาศักยภาพของเกษตรกรให้มีความสามารถในการผลิตมันสำปะหลังที่มีประสิทธิภาพและมุ่งสู่การทำเกษตรกรรมยั่งยืน เกษตรกรมีท่อนพันธุ์มันสำปะหลังสะอาด ทนทานต่อโรค เก็บไว้หมุนเวียน ในการเพาะปลูกในปีถัดๆ ไปลด ต้นทุนการผลิตเรื่องการจัดหาท่อนพันธุ์ ความเร่งด่วน : จังหวัดมหาสารคาม ได้ตระหนักถึงความสำคัญของเกษตรกรรายย่อย จาก เกษตรกรที่ปลูกมันสำปะหลังทั้งหมด ๑๗,๕๒๕ ครัวเรือน ๑๔๐,๖๕๔ ไร่ เพื่อให้การดำเนินงาน เป็นไปตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็น หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมพืชเศรษฐกิจหลัก ในด้านการพัฒนาคุณภาพการผลิตมันสำปะหลังตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร (โรคใบด่างมันสำปะหลัง) ให้สามารถเข้าถึง องค์ความรู้ทางวิชาการ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมัน สำปะหลังให้มีคุณภาพ เพิ่มผลผลิต เพิ่มรายได้ยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้ดีขึ้นต่อไป
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้เกษตรกรในด้านองค์ความรู้ทางวิชาการ เกษตร เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาคุณภาพการผลิตมันสำปะหลังตาม กระบวนการโรงเรียนเกษตรกร (โรคใบด่างมันสำปะหลัง) ๒) เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกมันสำปะหลังที่ทนทานต่อโรคใบด่างมันสำปะหลัง จัดหา ต้นพันธุ์มันสำปะหลังที่ทนทานต่อโรคใบด่างมันสำปะหลัง ๓) เพื่อสร้างความรู้และเสริมสร้างความเข้าใจแก่เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังใน จังหวัดมหาสารคาม เกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง อันจะนำไปสู่การลดความเสียหายของผลผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังในพื้นที่
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๒๑๐ ราย ได้รับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพ และเพิ่มมูลค่าการผลิตมันสำปะหลัง

หัวข้อ	รายละเอียด
	๒) มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่ทนทานต่อโรคใบด่างมันสำปะหลังเพิ่มขึ้น ๒,๑๐๐ ไร่ ๓) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้น
๗. พื้นที่เป้าหมาย	อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอกุดรัง อำเภอนาเชือก อำเภอบรบือ และอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
๘. กิจกรรมหลัก	
๘.๑ กิจกรรมย่อยที่ ๑ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	การอบรมพัฒนาคุณภาพการผลิตมันสำปะหลังตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร (โรคใบด่างมันสำปะหลัง) ๒๒๔,๒๐๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเกษตรอำเภอ
๘.๒ กิจกรรมย่อยที่ ๒ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ส่งเสริมการเรียนรู้การพัฒนาคุณภาพการผลิตมันสำปะหลังตามกระบวนการโรงเรียน เกษตรกร (โรคใบด่างมันสำปะหลัง) - จัดซื้อวัสดุ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการใช้ผลิตมันสำปะหลัง (พันธุ์มันสำปะหลัง ทนทานต่อโรค ใบด่างมันสำปะหลัง เช่น เกษตรศาสตร์ ๕๐, ระยอง ๗๒, ห้วยบง ๖๐ เป็นต้น, ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด, สารแช่ท่อนพันธุ์, ถังพ่นสาร) เพื่อเป็นวัสดุในการเรียนรู้ ๘๗๗,๒๐๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเกษตรอำเภอ
๘.๓ กิจกรรมย่อยที่ ๓ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ศึกษาดูงานกระบวนการผลิตมันสำปะหลังคุณภาพ - นำเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ และเจ้าหน้าที่ รวมจำนวน ๙๐ ราย ศึกษาดูงาน เกี่ยวกับ กระบวนการผลิต มันสำปะหลังคุณภาพ และกระบวนการผลิต ท่อนพันธุ์ ระยะเวลา ๒ วัน ๑ คืน ๒๗๐,๓๐๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเกษตรอำเภอ
๘.๔ กิจกรรมย่อยที่ ๔ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ประชุมสร้างเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตมันสำปะหลัง - ประชุมสร้างเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตมันสำปะหลัง รวมจำนวน ๒๑๐ ราย ระยะเวลา ๑ วัน ๑๕๔,๒๐๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเกษตรอำเภอ
๘.๕ กิจกรรมย่อยที่ ๕ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	อำนวยการ (ประสานงานโครงการ ติดตาม ให้คำแนะนำ และประเมินผล) - ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่ ในการติดตาม ให้คำแนะนำ และ ประเมินผล พร้อมทั้งจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำรายงานฯ ๖๙,๑๐๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม สถานีพัฒนาที่ดินมหาสารคาม และ สำนักงานเกษตรอำเภอ

หัวข้อ	รายละเอียด
๙. หน่วยงานดำเนินการ	สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ตุลาคม ๒๕๖๙ ถึง กันยายน ๒๕๗๐
๑๑. งบประมาณ	๑,๕๙๕,๐๐๐ บาท
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๒๑๐ ราย ได้รับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพ และเพิ่มมูลค่าการผลิตมันสำปะหลัง ๒) มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่ทนทานต่อโรคใบด่างมันสำปะหลังเพิ่มขึ้น ๒,๑๐๐ ไร่
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑) เกษตรกรมีส่วนร่วมโครงการฯ สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติได้จริง ๒) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้น

แบบฟอร์มโครงการแบบย่อ (Project idea) ของโครงการสำคัญด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การเพิ่มศักยภาพผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร
ภายใต้ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	การเพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับคุณภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว
๒. ชื่อแผนงาน	ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตการเกษตรเพื่อสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร
๓. แนวทางการพัฒนา	ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน
๔. หลักการและเหตุผล	เนื่องด้วยในแต่ละปีเกษตรกรมีความต้องการใช้เมล็ดพันธุ์สูงถึง ๑.๔ ล้านตัน โดยเป็น เมล็ดพันธุ์ที่เกษตรกรเก็บไว้ใช้เองจำนวน ๗๐๐,๐๐๐ ตัน และอีกจำนวน ๗๐๐,๐๐๐ ตัน จะเป็น ความต้องการซื้อและแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งแต่ละภาคส่วนสามารถผลิตได้เพียงจำนวน ๔.๖ แสนตัน จึงทำให้ยังขาดเมล็ดพันธุ์ดีอีกจำนวน ๒.๔ แสนตัน เนื่องจากสาเหตุ ดังนี้ ๑) ประสิทธิภาพการผลิตของข้าวไทยต่ำเมื่อเทียบกับของเพื่อนบ้านหลายประเทศ ซึ่งเป็นผลมาจากเมล็ดพันธุ์ที่ไม่เหมาะกับแหล่งปลูกในแต่ละปีไม่เพียงพอ ๒) ปัญหาจากข้าวที่ผลิต ได้มี คุณภาพต่ำเนื่องจากพันธุ์ที่ปลูกไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ทำให้คุณภาพผลผลิตเปลี่ยนไป และมี การปนในระหว่างข้าวพันธุ์แตกต่างสายพันธุ์กัน เนื่องจากมีพันธุ์หลากหลายในแหล่งเพาะปลูก เดียวกัน ๓) การถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกข้าวตามวิถีเกษตรกรรมที่ถูกต้องยังอยู่ในวงจำกัด ขาดความรู้ และ ๔) วิธีการผลิตเมล็ดพันธุ์ค่อนข้างยุ่งยาก เพราะต้องปลูกด้วยวิธีการทำนาหยอด และนาค่า เท่านั้น จึงจะได้เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ทำการเกษตรจำนวน ๒,๘๓๑,๐๗๒ ไร่ โดยส่วนใหญ่เป็น พื้นที่ทำนา จำนวน ๒,๑๕๙,๒๕๙ ไร่ มีแหล่งผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหรือศูนย์ข้าวชุมชน จำนวน ๑๗๒ แห่ง สมาชิก ๗,๓๙๙ ราย พื้นที่ ๒๙,๒๗๕ ไร่ ผลผลิตคาดการณ์ ๑๐,๐๙๘ ตัน แต่มีเกษตรกรที่ผลิต เมล็ดพันธุ์ที่ผ่านมาตรฐานการรับรองในปี ๒๕๖๖ ของกรมการข้าวเพียง ๑๑๘ ราย พื้นที่ ๗๗๘.๗๕ ไร่ ผลผลิตที่ผ่านมาตรฐานเพียง ๒๙๑.๑๗ ตัน ประกอบกับปัจจุบันมีปัญหาด้านการรับซื้อจาก ภาคเอกชนที่ตรวจพบว่าผลผลิตข้าวในจังหวัดมหาสารคาม โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิมีลักษณะ คุณภาพที่เปลี่ยนไปและพบปัญหาผลผลิตข้าวมีการปะปนกับสายพันธุ์อื่น เนื่องจากปัญหาด้าน การใช้พันธุ์ที่ไม่ได้มาตรฐานและไม่มีคุณภาพ จึงทำให้ต้องรับซื้อในราคาที่ต่ำลงจากราคาประกาศรับซื้อมาตรฐาน ซึ่งทำให้รายได้ของเกษตรกรจากการจำหน่ายข้าวลดลงและมีภาวะ เสี่ยงต่อการขาดทุนจากราคาต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นทุกปี ดังนั้น จึงเห็นควรที่จะต้องมีการ ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตเมล็ดพันธุ์คุณภาพไว้จำหน่ายและใช้เองในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม เพื่อพัฒนาคุณภาพผลผลิตข้าวของเกษตรกรชาวจังหวัดมหาสารคามให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ตรงตามความต้องการของตลาด รวมไปถึงเพื่อเป็นการสร้างรายได้และสร้างความเข้มแข็งให้แก่ กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม

หัวข้อ	รายละเอียด
	ความเร่งด่วน : จำเป็นเร่งด่วนมาก เนื่องจากปัจจุบันเกษตรกรผู้ปลูกข้าวมีความต้องการ เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพค่อนข้างมากกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ก็ไม่สามารถผลิตได้ตาม ความต้องการซึ่งทำให้ราคาเมล็ดพันธุ์ข้าวมีราคาสูงและไม่เพียงพอต่อความต้องการ จึงทำให้ เกษตรกรผู้ปลูกข้าวต้องใช้วิธีแลกเปลี่ยนหมุนเวียนเมล็ดพันธุ์ระหว่างกันและจัดเก็บไว้ใช้เป็น เมล็ดพันธุ์สำหรับปลูกในฤดูกาลถัดไปบางส่วน โดยที่เมล็ดพันธุ์ดังกล่าวเป็นเมล็ดพันธุ์ที่ไม่มี คุณภาพ และเมื่อถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยวจึงเกิดปัญหาด้านการรับซื้อจากภาคเอกชนที่ตรวจพบว่า ผลผลิตข้าวในจังหวัดมหาสารคาม โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิมีลักษณะคุณภาพที่เปลี่ยนไปและพบ ปัญหาผลผลิตข้าวมีการปะปนกับสายพันธุ์อื่น จึงทำให้ต้องรับซื้อในราคาต่ำลงจากราคาประกาศรับซื้อมาตรฐานหรือโดนกดราคาจากผู้รับซื้อ
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ๒) เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวและสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกร
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความรู้ความเข้าใจในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ และ สามารถนำไปปฏิบัติได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ ๒) ผลผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐานการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐
๗. พื้นที่เป้าหมาย	พื้นที่ ๑๓ อำเภอ จังหวัดมหาสารคาม
๘. กิจกรรมหลัก	
๘.๑ กิจกรรมย่อยที่ ๑ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน ๑.๑ อบรมถ่วงทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน - อบรมถ่วงทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินให้กับเกษตรกร ระยะเวลา ๑ วัน ๑๑๒,๐๐๐ บาท สถานีพัฒนาที่ดินมหาสารคาม สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม/สำนักงานเกษตรอำเภอ ๑.๒ กิจกรรมส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน - ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการสนับสนุนการไถกลบตอซังข้าว จัดซื้อเมล็ดพันธุ์ปอเทือง วัสดุการผลตปุ๋ยหมัก และน้ำหมักชีวภาพ ๒,๓๔๒,๘๐๐ บาท สถานีพัฒนาที่ดินมหาสารคาม สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม/สำนักงานเกษตรอำเภอ
๘.๒ กิจกรรมย่อยที่ ๒ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	อบรมเชิงปฏิบัติการการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี - อบรมและฝึกทักษะกระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ให้กับเกษตรกร จำนวน ๑๓ รุ่น จำนวน ๓ ครั้ง ๆ ละ ๑ วัน ๔๖๑,๑๐๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเกษตรอำเภอ/ศูนย์วิจัยข้าวขอนแก่น
๘.๓ กิจกรรมย่อยที่ ๓	ส่งเสริมการเรียนรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี

หัวข้อ	รายละเอียด
งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	- ส่งเสริมการเรียนรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีโดยจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์หลัก และวัสดุ การผลิตชีวภัณฑ์ (เชื้อราไตรโครเดอร์มา) ๘๕๐,๐๐๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเกษตรอำเภอบรบือ
๘.๔ กิจกรรมย่อยที่ ๔ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	การตรวจรับรองคุณภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว - ค่าใช้จ่ายในการจ้างตรวจรับรองคุณภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว จำนวน ๔๐๐ แปลง ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเกษตรอำเภอบรบือ
๘.๕ กิจกรรมย่อยที่ ๕ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จัดเวทีเชื่อมโยงเครือข่ายผู้ผลิตและผู้ประกอบการ - จัดเวทีเชื่อมโยงเครือข่ายผู้ผลิตและผู้ประกอบการ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ผลิตและผู้ประกอบการ ได้พบปะ แลกเปลี่ยนข้อมูล และนำไปสู่การจับคู่ธุรกิจ ระยะเวลา ๑ วัน ๑๕๓,๐๐๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเกษตรอำเภอบรบือ
๘.๖ กิจกรรมย่อยที่ ๖ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	อำนวยการ ติดตาม ให้คำแนะนำ และประเมินผล - ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่ ในการติดตาม ให้คำแนะนำ และ ประเมินผล พร้อมทั้งจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการทำรายงานฯ ๘๒๐,๗๐๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม สถานีพัฒนาที่ดินมหาสารคาม และ สำนักงานเกษตรอำเภอบรบือ
๙. หน่วยงานดำเนินการ	สถานีพัฒนาที่ดินมหาสารคาม และสำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ตุลาคม ๒๕๖๙ ถึง กันยายน ๒๕๗๐
๑๑. งบประมาณ	๕,๑๖๐,๐๐๐ บาท
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๔๐๐ ราย ได้รับความรู้เกี่ยวกับการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ๒) มีพื้นที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีเพิ่มขึ้น จำนวน ๒,๐๐๐ ไร่
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติและได้การรับรองมาตรฐาน การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ๒) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการผลผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว คุณภาพดี ๓) ศูนย์ข้าวชุมชน , วิสาหกิจชุมชน หรือกลุ่มเกษตรกร ผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ได้รับการพัฒนา ศักยภาพให้มีความเข้มแข็ง และสามารถต่อยอดในเชิงพาณิชย์ เพื่อการเป็นผู้ประกอบการได้ในอนาคต

แบบฟอร์มโครงการแบบย่อ (Project idea) ของโครงการสำคัญด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ การบริหารจัดการและพัฒนาทรัพยากรภาคการเกษตรและสิ่งแวดล้อมภายใต้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	เกษตรปลอดการเผา Zero Burn จังหวัดมหาสารคาม
๒. ชื่อแผนงาน	การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน สู่สังคมมีสุขภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดี
๓. แนวทางการพัฒนา	การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน
๔. หลักการและเหตุผล	ในปัจจุบันจังหวัดมหาสารคามยังพบปัญหามอกควันปกคลุมและเกิดมลพิษทาง อากาศเป็นประจำทุกปี โดยมีสาเหตุหลักมาจากการเผาในที่โล่ง ทั้งในพื้นที่ป่าและพื้นที่ การเกษตร ซึ่งการเผาดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน รวมทั้งยัง ส่งผลเสียต่อการทำอาชีพการเกษตรโดยตรง กล่าวคือ ทำให้ดินเสื่อมโทรม ขาดความอุดม สมบูรณ์ ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ผลผลิตที่ได้รับต่ำกว่าที่ควรจะเป็น จังหวัด มหาสารคามจึงได้ให้ความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยดำเนินการ ควบคุมการเผาในพื้นที่การเกษตร ส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตรเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้เกษตรกรตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น และนำเสนอทางเลือกในการใช้ เทคโนโลยีการเกษตรเพื่อการบริหารจัดการพื้นที่และวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรทดแทนการ เผา สร้างการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผา รวมทั้งสร้าง ต้นแบบในการทำการเกษตรปลอดการเผาเพื่อสนับสนุนการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตรใน ระยะต่อไป จังหวัดมหาสารคามมีพื้นที่ปลูกข้าวนาปี ๒,๑๑๔,๑๖๒ ไร่ ๒๓๐,๐๖๗ ครัวเรือน ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ๔๕๕ กิโลกรัม พื้นที่ปลูกข้าวปรัง ๑๗๗,๒๔๖ ไร่ ๑๗,๔๕๓ ครัวเรือน ผลผลิต เฉลี่ยต่อไร่ ๗๔๓ กิโลกรัม จุดความร้อนที่เกิดในพื้นที่เกษตร ๓๒๙ จุด มีพื้นที่เกิดการเผาเศษ วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรประมาณ ๔๘,๖๐๘ ไร่ (ข้อมูล ณ วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๘ สรุป ข้อมูลกิจกรรมที่พบในพื้นที่ burn scar ตามช่วงเวลาที่ได้รับจาก (Gistda) ผลจากการทำโครงการไม่เผาในลุ่มน้ำชี ซึ่งมาการในเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร มาส่งเสริม สนับสนุนและให้ความรู้ของจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ด้านต้นทุนการผลิต ข้าวนาปรังก่อนและหลังการใช้จุลินทรีย์ย่อยสลายตอซังข้าว ต้นทุนเฉลี่ยก่อนใช้จุลินทรีย์ในปี ๒๕๖๗ สูงกว่าต้นทุนหลังใช้จุลินทรีย์ย่อยสลายตอซังข้าวใน ปี ๒๕๖๘ โดยลดลงเฉลี่ย ๓๗๓.๗ บาทต่อไร่ หรือคิดเป็นการลดลงร้อยละ ๑๐.๑% ปี ๒๕๖๗ มี ต้นทุนเฉลี่ย ๓,๗๑๘.๘ บาทต่อไร่ ขณะที่ในปี ๒๕๖๘ ลดลงเหลือ ๓,๓๔๕.๑ บาทต่อไร่ ต้นทุน การผลิตที่สูงที่สุดคือค่าปุ๋ยเคมีซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๒๒-๓๘% ของต้นทุนทั้งหมด ด้านผลผลิต เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนและหลังการใช้จุลินทรีย์สลายตอซังข้าว ผลผลิต ข้าวเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ๑๐๗.๒ กิโลกรัมต่อไร่ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ

หัวข้อ	รายละเอียด
	๑๒.๖% โดยก่อนใช้จุลินทรีย์ในปี ๒๕๖๗ ได้ผลผลิตเฉลี่ย ๘๕๔.๘ กก./ไร่ ขณะที่หลังใช้ในปี ๒๕๖๘ ได้ผลผลิตเฉลี่ย ๙๖๒.๐ กก./ไร่ ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าหลังการใช้จุลินทรีย์สลายต่อซังข้าว ดินดีขึ้น/นุ่ม ไถง่ายขึ้น ร้อยละ ๙๕.๗% วัชพืชลดลงร้อยละ ๘๕.๙% ข้าวปนลดลงร้อยละ ๙๑.๓% อีกทั้งยังพบ สิ่งมีชีวิตในนาเพิ่ม เช่น ไส้เดือน, แหน, แมลง, ปลา, กบ, สหรัยสีเขียว การใช้จุลินทรีย์ช่วยสลายต่อซังข้าวจะมีประสิทธิภาพดีหากถ้ามีความชื้นเพียงพอ ลดปัญหาข้าวปนจากเมล็ดที่หล่นในฤดูเก็บเกี่ยวก่อนหน้านี้ได้ดี รัฐควรสนับสนุนค่าปรับพื้นที่ และจุลินทรีย์ให้เฉพาะเกษตรกรที่งดเผาสร้างตลาดข้าวปลอดการเผา และประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวาง สภาพปัญหา / ความต้องการ : ในปี ๒๕๖๗ - ๒๕๖๘ พบว่ามีพื้นที่เกิดการเผา เศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรประมาณ ๔๘,๖๐๘ ไร่ (ข้อมูล ณ วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๘ สรุปข้อมูลกิจกรรมที่พบในพื้นที่ burn scar ตามช่วงเวลาที่ได้รับจาก Gistda) ผลจากการ ทำโครงการไม่เผาในลุ่มน้ำชี ซึ่งมา การในเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตรมาส่งเสริม สนับสนุนและให้ความรู้ของจังหวัดมหาสารคาม พบว่าสาเหตุที่เกษตรกรทำการเผาในพื้นที่ การเกษตร ขาดทางเลือกคิดเป็นร้อยละ ๔๒ สะดวกรวดเร็วคิดเป็นร้อยละ ๒๖ ขาดแคลนแรงงานคิดเป็นร้อยละ ๑๙ ลดต้นทุนประหยัดค่าใช้จ่ายคิดเป็น ร้อยละ ๑๓ ข้อเสนอแนะจาก เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ รายงานว่าการใช้ จุลินทรีย์ช่วยสลายต่อซังข้าวจะมี ประสิทธิภาพดีหากถ้ามีความชื้นเพียงพอ ลดปัญหาข้าวปนจากเมล็ดที่หล่นในฤดูเก็บเกี่ยว ก่อนหน้านี้ได้ดี รัฐควรสนับสนุน ค่าปรับพื้นที่และจุลินทรีย์ย่อยสลายต่อซังข้าวให้เฉพาะ เกษตรกรที่ไม่เผา สร้างตลาดข้าวปลอดการเผา และประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวาง ส่งเสริม การผลิตจุลินทรีย์ในชุมชน เช่น Trichoderma, Beauveria เพื่อใช้ในชุมชน นอกจากนี้ เกษตรกรยังต้องการความรู้เพิ่มเติมและการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง จึงมีความ จำเป็นต้องดำเนินโครงการเพื่อสร้างจิตสำนึกให้แก่ เกษตรกรและเป็นเกษตรกรต้นแบบในการ ทำการเกษตรแบบไม่เผาในทุกชุมชน ลดปัญหาการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและภาวะโลกร้อน อีกทั้งยังทำให้ดินเสื่อมโทรม ขาดความอุดมสมบูรณ์ จึงควรดำเนินการแก้ไขปัญหานี้อย่างเร่งด่วน ความเร่งด่วน : เพื่อให้การดำเนินงาน เป็นไปตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็น หน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการส่งเสริมการการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร เกษตร ปลอดการเผา Zero Burn จังหวัดมหาสารคาม ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ เพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรสนับสนุนให้เกษตรกรปรับเปลี่ยน พฤติกรรมในการทำ การเกษตรแบบยั่งยืน จึงได้จัดทำโครงการเกษตรปลอด การเผา Zero Burn จังหวัด มหาสารคาม “มุ่งสร้างมหาสารคามมหานคร ปลอดการเผา”
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑) ส่งเสริมการเกษตรปลอดการเผา

หัวข้อ	รายละเอียด
	๒) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเกษตรเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่ การเกษตร
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับปฏิบัติ ส่งผลให้พื้นที่เผาลดลงจากปี ๒๕๖๙ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐
๗. พื้นที่เป้าหมาย	พื้นที่ ๑๓ อำเภอ จังหวัดมหาสารคาม
๘. กิจกรรมหลัก	
๘.๑ กิจกรรมย่อยที่ ๑ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ประชุมเชิงปฏิบัติการระดับจังหวัด ร่วมกับเกษตรกร(อาสาสมัครเกษตร/ผู้นำชุมชน เกษตรกร /YSF) - ประชุมเชิงปฏิบัติการระดับจังหวัดร่วมกับเกษตรกร (อาสาสมัครเกษตร/ผู้นำชุมชน เกษตรกร /YSF) จำนวน ๖๕๐ ราย ระยะเวลา ๑ วัน แบ่งเป็น ๕ รุ่น ๕๙๖,๕๐๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเกษตรอำเภอ
๘.๒ กิจกรรมย่อยที่ ๒ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การเกษตรปลอดการเผา จัดซื้อวัสดุ ได้แก่จุลินทรีย์ย่อยสลายตอซังข้าว ,พีจีพีอาร์ ๒ ,เมล็ดพันธุ์ปอเทือง ,ชุดตรวจวิเคราะห์ดิน เครื่องวัดค่า PH ของดิน ๑,๒๐๕,๕๐๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเกษตรอำเภอ
๘.๓ กิจกรรมย่อยที่ ๓ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	รณรงค์และสาธิตการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร เกษตรปลอดการเผา Zero Burn จังหวัดมหาสารคาม - รณรงค์และสาธิตการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร เกษตรปลอดการเผา Zero Burn จังหวัดมหาสารคาม ระยะเวลา ๑ วัน ผู้เข้าร่วมจำนวน ๓๐๐ ราย ๒๑๓,๒๐๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเกษตรอำเภอ
๘.๔ กิจกรรมย่อยที่ ๔ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	อำนวยการ (ประสานงานโครงการ ติดตาม ให้คำแนะนำ และประเมินผล) - ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่ ในการติดตาม ให้คำแนะนำ และ ประเมินผล พร้อมทั้งจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำรายงานฯ ๘๔,๘๐๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเกษตรอำเภอ
๙. หน่วยงานดำเนินการ	สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ตุลาคม ๒๕๖๙ ถึง กันยายน ๒๕๗๐
๑๑. งบประมาณ	๒,๑๐๐,๐๐๐ บาท
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑) เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้ ไม่น้อยกว่า ๖๕๐ ราย

หัวข้อ	รายละเอียด
	๒) ลดการเผาในพื้นที่เกษตรปลอดการเผา จำนวน ๖,๕๐๐ ไร่
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายปลอดการเผา มีกิจกรรมการลดต้นทุนจากการใช้ วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร มาผลิตปุ๋ยหมักทดแทนการเผา และใช้อินทรีย์วัตถุปรับปรุง บำรุงดินทำให้โครงสร้างดินดีขึ้น และมรายได้เพิ่มจากการเพิ่มมูลค่าวัสดุเหลือใช้ทาง การเกษตรพื้นที่เผาไหม้ และจุดความร้อน (hotspot) ในพื้นที่เกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการลดลง ส่งผลให้สุขอนามัยของประชาชนดีขึ้น

แบบฟอร์มโครงการแบบย่อ (Project idea) ของโครงการสำคัญด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ การพัฒนาระบบบริหารจัดการเกษตรและสหกรณ์จังหวัด

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการศูนย์เรียนรู้ขยายผลเพื่ออาหารกลางวัน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดมหาสารคาม
๒. ชื่อแผนงาน	เสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนและพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก
๓. แนวทางการพัฒนา	ส่งเสริมการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต
๔. หลักการและเหตุผล	จังหวัดมหาสารคาม มีประชากรส่วนใหญ่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เกษตรกรยังประสบปัญหาความยากจนอันเนื่องจากราคาผลผลิตผลิตตกต่ำ พื้นที่เกษตรกรรมประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติ ทำให้เกษตรกรมีรายได้ที่ไม่แน่นอนซึ่งกระทบเศรษฐกิจภาคครัวเรือนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร ซึ่งผลกระทบดังกล่าวส่งผลยังบุตรหลานในวัยเล่าเรียนของเกษตรกรในด้านโภชนาการทำให้เยาวชนเติบโตอย่างไม่มีคุณภาพ นอกจากนี้หากพิจารณาในมิติสถานศึกษาทั้งระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม พบว่าโรงเรียนห่างไกลยังประสบปัญหาการขาดแคลนอาหาร โดยเฉพาะอาหารกลางวันนับเป็นมื้อสำคัญที่จำเป็นสำหรับนักเรียนที่ต้องได้รับการบริโภคระหว่างวัน สาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งคือ ครอบครัวของนักเรียนบางรายนั้นมีสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนที่ยากจน ขาดแคลนไม่สามารถผลิตอาหารได้เพียงพอกับความต้องการ และไม่สามารถเข้าถึงแหล่งอาหารอื่นได้ กลายเป็นอุปสรรคในการได้บริโภคอาหารที่ครบหมู่ มีคุณภาพ ปลอดภัย จึงทำให้นักเรียนจำนวนหนึ่งไม่สามารถได้รับสารอาหารที่มีคุณค่าเหมาะสมตามพัฒนาการของแต่ละช่วงวัย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชดำริให้ทดลองทำโครงการอาหารกลางวัน ในการพัฒนาเด็กเล็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ให้มีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทรงเล็งเห็นว่าพัฒนาที่ดีของเด็กจะนำไปสู่การเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย สติปัญญาและอารมณ์ได้อย่างเต็มศักยภาพ คุณภาพ เป็นกำลังสำคัญในอันที่จะพัฒนาชุมชน สังคม ท้องถิ่นของตนเองและประเทศชาติตามลำดับ ทรงเริ่มต้นการดำเนินงานในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และขยายผลต่อไปยังโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน และโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม โดยมุ่งเน้นให้นักเรียน ครูและผู้ปกครองร่วมกันทำการเกษตรในโรงเรียนแล้วนำผลผลิตที่ได้มาประกอบเป็นอาหารกลางวัน ซึ่งนอกจากจะช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนอาหารกลางวันแล้ว ยังทำให้นักเรียนได้รับความรู้ด้านโภชนาการและด้านการเกษตรที่นักเรียนและครูสามารถนำไปใช้ประกอบเป็นอาชีพได้ พระองค์ท่าน ยังมีพระราชประสงค์ให้เด็กนักเรียนมีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์แข็งแรง ด้วยการบริโภคอาหารที่ได้จากการทำการเกษตรในโรงเรียนตามหลักเกษตรปลอดภัย อีกทั้งยังได้รับความรู้ทางการเกษตรจากหน่วยงานภาคราชการที่มีภารกิจด้านการส่งเสริมการผลิตด้านเกษตร และทรงหาแนวทางที่จะช่วยพัฒนาชุมชน โดยให้โรงเรียนเป็นส่วนนำในการพัฒนาและถ่ายทอด

หัวข้อ	รายละเอียด
	ความรู้จากเด็กนักเรียนไปยังชุมชน และทรงให้เด็กนักเรียนร่วมกันทำการเกษตรเพื่อผลิตอาหารสำหรับนำไปบริโภค นักเรียนได้เรียนรู้เทคนิคการปลูกพืชผัก เลี้ยงไก่ไข่ เลี้ยงปลา การเก็บผลผลิต การแปรรูปและการถนอมอาหาร
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑.เพื่อน้อมนำพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นแนวทางในการแก้ไขและป้องกันปัญหาการขาดแคลนอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการในรั้วโรงเรียน ๒.เพื่อสร้างองค์ความรู้ และทักษะทางอาชีพนอกห้องเรียนเกี่ยวกับการเกษตร ปศุสัตว์ประมง การทำบัญชี และการออมให้นักเรียนสำหรับใช้ต่อยอดทางอาชีพในอนาคต ๓.เพื่อเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชน โรงเรียน เพื่อสร้างคลังอาหารกลางวันในรั้วโรงเรียนที่มีคุณภาพ ปลอดภัย มีปริมาณเพียงพอสำหรับนำมาประกอบอาหารกลางวันตลอดปีการศึกษา และสามารถต่อยอดในปีถัด ๆ ไป ๔.เพื่อให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง สามารถนำองค์ความรู้และทักษะไปปรับใช้ในครัวเรือน ขยายผลสู่ชุมชนและพัฒนาเป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑.มีจำนวนโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๒๖ แห่ง ๒.จำนวนนักเรียนที่ผ่านการอบรมและเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ๕๒๐ คน ๓.จำนวนครูที่ผ่านการอบรมและเป็นที่ปรึกษาจำนวน ๕๒ คน ๔.นักเรียนมีแหล่งอาหารที่หลากหลายไว้บริโภค จำนวน ๒๖ แห่ง
๗. พื้นที่เป้าหมาย	โรงเรียนในพื้นที่ ๑๓ อำเภอของจังหวัดมหาสารคาม อำเภอละ ๒ แห่ง รวมทั้งสิ้น จำนวน ๒๖ แห่ง
๘. กิจกรรมหลัก	ฝึกอบรมและสาธิตองค์ความรู้ทักษะและประสบการณ์แก่ผู้เข้าร่วมโครงการ
๘.๑ กิจกรรมหลักที่ ๑ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	กิจกรรมส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน ๔๔๖,๖๐๐ บาท สถานีพัฒนาที่ดินมหาสารคาม
๘.๒ กิจกรรมหลักที่ ๒ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	กิจกรรมส่งเสริมการผลิตพืชเพื่ออาหารกลางวัน ๕๗๘,๕๐๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม
๘.๓ กิจกรรมหลักที่ ๓ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ๓๓๘,๐๐๐ บาท สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม
๘.๔ กิจกรรมหลักที่ ๔ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาการผลิตภาคการเกษตรเพื่อสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร ๕๑๕,๐๔๐ บาท สำนักงานประมงจังหวัดมหาสารคาม

หัวข้อ	รายละเอียด
๘.๕ กิจกรรมหลักที่ ๕ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	กิจกรรมโครงการเลี้ยงไก่เพื่ออาหารกลางวัน ๑,๓๒๐,๕๔๐ บาท สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดมหาสารคาม
๘.๖ กิจกรรมหลักที่ ๖ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ	กิจกรรมศึกษาดูงานของนักเรียน/ครู ๗๒๐,๗๒๐ บาท สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม
๙. หน่วยงานดำเนินการ	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม สำนักงานประมงจังหวัดมหาสารคาม สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดมหาสารคาม สถานีพัฒนาที่ดินมหาสารคาม
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ตุลาคม ๒๕๖๙ - กันยายน ๒๕๗๐
๑๑. งบประมาณ	๓,๙๑๙,๔๐๐ บาท
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑. นักเรียนที่ผ่านการอบรม จำนวน ๕๒๐ คน (๒๖ โรงเรียน) ได้รับความรู้และทักษะเบื้องต้นในการทำการเกษตรที่ครบทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง และด้านปรับปรุงบำรุงดิน และครูผู้ดูแลโครงการ จำนวน ๕๒ คน ได้รับความรู้และทักษะในการเป็นที่ปรึกษาและสนับสนุนกิจกรรมด้านการเกษตรในโรงเรียน ๒. บ่อปลาในโรงเรียนที่ได้รับการพัฒนา พร้อมใช้งานและมีการปล่อยพันธุ์ปลา จำนวน ๒๖ แห่ง ๓. พื้นที่ทำการเกษตรในโรงเรียนได้รับการพัฒนาให้สามารถเพาะปลูกพืชผัก และได้รับการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ผัก จำนวน ๒๖ แห่ง ๔. โรงเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างโรงเรียนเลี้ยงไก่ไข่และรับการสนับสนุนพันธุ์ไก่ไข่ จำนวน ๒๖ แห่ง ๕. โรงเรียนได้รับความรู้การพัฒนาด้านโครงสร้างการปรับปรุงบำรุงดินและได้รับการสนับสนุนวัสดุปรับปรุงบำรุงดิน จำนวน ๒๖ แห่ง
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑. นักเรียนมีทักษะและความรู้ด้านการทำเกษตรที่ครบทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง และด้านสหกรณ์(การออม) อย่างถูกต้องและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง มีทักษะชีวิตที่สำคัญ เช่น มีความรับผิดชอบในการดูแลฟาร์ม การวางแผนการทำงานที่เป็นขั้นตอน การทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และการจัดบันทึกข้อมูล ๒. เกิดเจตคติที่ดีต่ออาชีพเกษตรกรรมและการพึ่งตนเอง นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพเกษตรกรรม เห็นคุณค่าและภาคภูมิใจที่สามารถผลิตอาหารได้เองที่ทุกคนมีส่วนร่วม เกิดความมั่นคงทางด้านอาหาร ๓. โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิต มีบรรยากาศที่น่าส่งเสริมการเรียนรู้ในห้องเรียนผ่านกิจกรรมด้านการเกษตรที่ครบทุกด้าน นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เป็นห้องเรียนธรรมชาติ ที่สร้างความสนใจและกระตุ้นการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

หัวข้อ	รายละเอียด
	๔. ส่งเสริมสุขภาวะในภาพรวมของนักเรียน มีโอกาสได้รับประทานอาหารกลางวันที่สะอาดปลอดภัยส่งผลดีต่อสุขภาพและพัฒนาการของนักเรียน ๕. ครูมีความมั่นใจ สามารถถ่ายทอดความรู้ การให้คำแนะนำและสนับสนุนนักเรียนในการทำการเกษตร และสามารถต่อยอดองค์ความรู้ให้ผู้สนใจได้ ๖. สร้างความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ๗. เกิดความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง ระหว่างนักเรียนกับครู และอาจขยายไปถึงผู้ปกครองหรือชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมหรือสนับสนุน

ภาคผนวก

ประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด จังหวัดมหาสารคาม

(Single Command Province : SCP) ครั้งที่ ๓/๒๕๖๘

วันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๖๘

เพื่อพิจารณาแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)

ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐

ข่าวประชาสัมพันธ์

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม
Office of Agriculture and Cooperative of Mahasarakham Province

ภาพ/ข่าว : กลุ่มสารสนเทศการเกษตร

ฉบับที่ 3 : ประจำวันที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2568

เกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม

ประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตร
ระดับจังหวัด จังหวัดมหาสารคาม (SCP) ครั้งที่ 3/2568

วันพุธที่ 9 กรกฎาคม 2568 เวลา 10.00 น. นางสุพิศ พูลคุณานุฎ เกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม เป็นประธานการประชุมฯ พร้อมด้วย นางสุภาวดี อีระภาพ หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม ประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด จังหวัดมหาสารคาม (SCP) ครั้งที่ 3/2568 ณ ห้องประชุม 409 ชั้น 4 ศาลากลางจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งมีวาระสำคัญ เพื่อพิจารณาดังนี้ (1) ยกร่างแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. 2566-2570) ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2570 (2) ขอความเห็นชอบ ขอยกเลิกกลุ่มแปลงใหญ่ข้าว ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม (3) การลงพื้นที่ติดตามผลการปฏิบัติราชการตามกลุ่มภารกิจ เขตตรวจราชการที่ 12 โดยมี คณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัดฯ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมประชุมฯ

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม เว็บไซต์ : <https://www.opsmoac.go.th/mahasarakham-home>

ห้อง 204 ชั้น 2 ศาลากลางจังหวัดมหาสารคาม ตำบลนางาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

ประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด (อ.พ.ก.)

จังหวัดมหาสารคาม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๘ วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๘

เพื่อให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม

(พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐

วันศุกร์ที่ 25 กรกฎาคม 2568 เวลา 09.30 น. นางสุพัตรา พูลสุวรรณกุล เกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม พร้อมด้วย นางสุภาวดี อัสระภาพ หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร และเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม ประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด (อ.พ.ก.) ครั้งที่ 2/2568 ณ ห้องประชุม 409 ชั้น 4 ศาลากลางจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งมีความสำคัญเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. 2566 - 2570) ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา และภาคประชาสังคม เพื่อเป็นกรอบการจัดทำคำของบประมาณ ที่เกี่ยวข้องและเป็นเครื่องมือในการติดตามแผนงานโครงการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ รวมถึงเป็นแนวทางในการพัฒนาภาคเกษตรในทุกมิติ โดยมี นายณพลสิทธิ์ อุดมสุวรรณกุล รองผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม เป็นประธานการประชุมฯ พร้อมด้วย คณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัดมหาสารคาม และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมประชุมดังกล่าว

ภาพ/ข่าว : กลุ่มสารสนเทศการเกษตร

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม
ศาลากลางจังหวัดมหาสารคาม ชั้น 2 ห้อง 204 อ.เมือง จ.มหาสารคาม

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม
กรกฎาคม ๒๕๖๘